

DEZBATERI PARLAMENTARE

Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIX-a

SESIUNEA a III-a ORDINARĂ – NOIEMBRIE 2011

Ședința din ziua de 3 noiembrie 2011

(STENOGRAMA)

SUMAR

1. Declararea ședinței ca fiind deliberativă.
2. Dezbateri asupra ordinii de zi și aprobarea ei.
3. Părăsirea Sălii de ședințe a Parlamentului de către Frațiunea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.
4. Prezentarea, dezbateră și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.2060 din 22 septembrie 2011 privind aprobarea Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011 – 2016.
5. Ora întrebărilor.
6. Răspunsul domnului ministru al dezvoltării regionale și construcțiilor Marcel Răducan la întrebarea domnului deputat Petru Vlah referitor la demolarea Stadionului Republican.
7. Răspunsul domnului viceministru al tineretului și sportului Octavian Bodișteanu la întrebarea domnului deputat Petru Vlah referitor la demolarea Stadionului Republican.
8. Răspunsul domnului ministru al sănătății Andrei Usatîi la întrebarea domnului deputat Ion Butmalai referitor la situația Spitalului raional Cahul.
9. Întrebările adresate de către deputați.

Ședința începe la ora 10.31.

Lucrările sînt prezidate de domnul Marian Lupu, Președintele Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Plahotniuc, prim-vicepreședinte al Parlamentului, de doamna Liliana Palihovici, vicepreședinte al Parlamentului, și de domnul Artur Reșetnicov, vicepreședinte al Parlamentului.

Domnul Marian Lupu:

Da, stimați colegi,

După aceste declarații făcute, permiteți-mi, regulamentar, să declar ședința, care a fost întreruptă vinerea trecută, să declar această ședință închisă. Și, constatînd în continuare caracterul deliberativ, să anunț deschisă ședința de astăzi a Parlamentului și vă rog să onorăm Drapelul Țării. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Cu pauză?

Stimați colegi,

În ziua de ieri, a avut loc ședința Biroului permanent și, în cadrul Biroului permanent, noi toți împreună, cu majoritatea necesară de voturi, am decis ca ședința de astăzi a plenului Parlamentului să fie integral dedicată examinării proiectului de Lege privind aprobarea Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011 – 2016, un document de o importanță deosebită, de o complexitate deosebită. Și am constatat că și discuțiile vor fi largi, dezbaterile vor fi foarte și foarte multe, dat fiind caracterul complex al acestui document.

Pe care motiv, propunerea este: Raportul privind inundațiile, fiind inclus pe ordinea de zi, să-l facem mâine și toate alte subiecte, la fel, să le facem mâine, potrivit deciziei Biroului permanent, la care ne-am referit. Fiindcă această strategie, într-adevăr, merită o discuție absolut separată.

Înainte de a asculta propunerile dumneavoastră, la acest început de ședință, vreau să vă anunț, stimați colegi, tradițional de altfel, că în perioada premergătoare ședinței de astăzi și-au sărbătorit ziua de naștere colegii noștri domnul Tudor Deliu și domnul Valeriu Guma. Să-i felicităm și să le dorim un foarte frumos ”La mulți ani!”. (Aplauze.)

Microfonul nr. 5.

Domnul Gheorghe Brega – Frațiunea PL:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Azi este joi, ziua de întrebări, solicităm să fie invitată Agenția Medicamentului, directorul Agenției Medicamentului. Dar, ca să nu fie confuzie, deci, solicitarea aceasta este susținută de: domnul Mihai Ghimpu, domnul Ion Hadârcă, doamna Corina Fusu, domnul Popa, doamna Guțu, domnul Munteanu, deci de toată fracțiunea. Ca să nu iasă fiecare la microfon și să spună, să facă îmbulzeală.

Ca atunci, pe urmă, o să revină că nu este susținută de fracțiune. Bine? Deci are dreptul fiecare ...

Domnul Marian Lupu:

(Rîde.) Da, eu mă gîndeam, de ce oare îi menționați așa pe toți? Acum mi-am dat seama.

Domnul Gheorghe Brega:

Asta-i, am făcut o confuzie data trecută.

Domnul Marian Lupu:

Bine.

Microfonul nr.4.

Domnul Veaceslav Ioniță – Frațiunea PLDM:

Stimați colegi,

Pentru ziua de mâine Comisia economie, buget și finanțe este gata ca să examinăm proiectele nr.2073 și nr.2213. Țin de importul unei ambulanțe pentru

Ministerul Sănătății și două mașini speciale pentru Ministerul Apărării. Cred că este posibil pentru ziua de mâine. Nr.2073 și nr.2213.

Domnul Marian Lupu:

Nr.2073 și nr.2213. Propunerea dumneavoastră este pentru ziua de mâine?

Domnul Veaceslav Ioniță:

Pentru ziua de mâine, dar anunț astăzi deputații, ca să fie ...

Domnul Marian Lupu:

Anunțați, vă rog. Și, de fapt, mâine-dimineață reiterateți, punem la vot și completăm ordinea de zi.

Microfonul nr.3.

Domnul Serghei Sîrbu – Frațiunea PCRM:

Mulțumesc.

Într-adevăr, Strategia de reformare a sectorului justiției este foarte importantă, dar nu mai puțin importante și alte proiecte înregistrate, care, poate, au o conotație mult mai vastă la momentul actual.

Eu propun să fie incluse în ordinea de zi două proiecte în această ședință, nu în alta: proiectul nr.2309, prin care se modifică unele norme din Legea privind administrația publică locală (Legea statutului alesului local și Codul electoral), referitor la ridicarea mandatelor consilierilor locali. Există raportul pozitiv al Comisiei juridice, numiri și imunități, avem avizul pozitiv al Comisiei Electorale Centrale. Este o problemă foarte importantă, de aceea insist să fie pus la vot și inclus în ordinea de zi pentru ședința de astăzi.

De asemenea, rog să fie inclus în ordinea de zi un alt proiect, nr.422, care deja aproape un an se prăfuiește în Parlament, proiect care vine să execute Hotărîrea Curții Constituționale din 8 februarie 2011 și este imperios necesar să fie adoptat. Toate procedurile deja au fost respectate.

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Stimați colegi,

Eu, de fapt, aș vrea să atrag atenția dumneavoastră, iată, la ce, noi azi nu sîntem în prima ședință a ciclului bisăptămînal. Și dacă ridicăm Regulamentul, în Regulament este scris foarte clar: că doar la prima ședință a ciclului bisăptămînal se vine cu propuneri pentru completarea, modificarea ordinii de zi. Iar în toate celelalte zile, este scris: în mod excepțional.

Păi, iată, acest mod excepțional noi cu dumneavoastră l-am transferat într-o normalitate.

Eu vă rog, toți colegii care mai au propuneri de acest gen, să ținem cont de prevederile Regulamentului. Mîine, la sfîrșitul ședinței, va trebui să aprobăm proiectul ordinii de zi pentru următoarele două săptămîni și toate propunerile rog să fie propuse atunci. Să urmăm cu strictețe normele Regulamentului.

Dacă sînt alte propuneri sau normă de procedură, vă rog.
Microfonul nr.3.

Domnul Alexandr Petkov – Frațiunea PCRM:

Mulțumesc.

De procedură.

Domnule Președinte,

Pur regulamentar, insistăm ca și dumneavoastră să respectați Regulamentul, nu doar să schimbați butoanele acolo întâmplător. Săptămîna trecută, eu personal am enunțat și am cerut includerea în ordinea de zi a proiectului nr.2298. Este în stenogramă, puteți verifica. Nu știu care a fost cauza pentru care dumneavoastră nici măcar nu ați pus la vot. Astăzi, vă rog foarte mult, să nu ne citiți lecții de Regulament și să puneți la vot includerea acestui proiect, la fel cum și a celorlalte proiecte. Noi respectăm decizia Biroului permanent întocmai, dar să se respecte și voința deputaților în plen, regulamentar.

Astfel, cerem includerea pe ordinea de zi a ședinței de astăzi a proiectului nr.2298 privind proiectul de Lege pentru modificarea articolului 59 din Codul audiovizualului.

Domnul Marian Lupu:

Deci, stimați colegi,

Alte propuneri?

Domnul Alexandr Petkov:

Și propunerea încă de a convoca ministrul educației, domnul Șleahtițchi, care așa și n-a dat răspunsul referitor la transportarea elevilor în școlile optimizate, cum se numește în Ministerul Educației, și lipsa de transport. Pentru că acum copiii, în mai multe raioane, sînt pur și simplu nevoiți să meargă pe jos, după ce primele săptămîni sau 1–2 săptămîni au fost duși cu autobuze frumusele, și să treacă peste tronsoane de cale ferată. Și, respectiv, dînsul să vină să ne răspundă: care este problema? Din ce cauză elevii nu sînt asigurați cu transport așa acum este prevăzut de reforma dînșilor?

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.2.

Doamna Tatiana Botnariuc – Frațiunea PCRM:

Просим пригласить министра образования для разъяснения следующих вопросов: о количестве приобретенных и запланированных транспортных средств для перевозки детей. А также ответить на вопрос: на какую разъяснительную информационную кампанию Министерство Образования запланировало израсходовать 2 миллиона леев?

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.5.

Domnul Valeriu Munteanu – Frațiunea PL:

Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Frațiunea Partidului Liberal propune reiterat includerea în ordinea de zi a proiectului nr.2574 privind diminuarea sau creșterea, de fapt, a termenului de introducere în Republica Moldova a automobilelor de la 7 ani la 10 ani.

Colegii noștri din Comisia economie, buget și finanțe au făcut eforturi pentru a include pe ordinea de zi acest proiect, pe motivul lipsei avizului Guvernului și noi așteptăm, deja toate termenele au fost încălcate în acest sens, Guvernul nu prezintă neargumentat acest raport, acest aviz, de fapt, și noi nu putem să examinăm.

Noi considerăm că absolut neargumentat, tendențios se tergiversează prezentarea unui raport fie pozitiv, fie negativ, plenul Parlamentului va hotărî fie să aprobe, fie să respingă acest proiect.

Doi. Frațiunea Partidului Liberal propune un proiect de Hotărîre privind renunțarea la imunitatea parlamentară a deputaților, fie astăzi, fie mâine în ordinea de zi.

Și a treia, o informație. Ca urmare a scrisorii nr.9 din 26.10.2011, pentru solicitarea opiniei Frațiunii Partidului Liberal asupra chestiunii privind revocarea înainte de termen a președintelui Comisiei economie, buget și finanțe, domnului Veaceslav Ioniță, vă comunicăm următoarele.

În baza raportului Comisiei de anchetă, Frațiunea Partidului Liberal consideră oportună demiterea din funcție a președintelui Comisiei economie, buget și finanțe, domnului Veaceslav Ioniță pentru încălcările constatate de Comisia de anchetă.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.4.

Domnul Veaceslav Ioniță:

În privința Legii nr.2074 comisia, ieri, cu 7 voturi, a considerat că nu poate fi examinat acest proiect de lege atîta timp cît nu este avizul Guvernului. De aceea, a fost scos din agenda comisiei, cu toate că, la insistența deputatului, l-am introdus.

Cît privește dorința Partidului Liberal de a mă demite, ce să zic, este plăcerea lor. Mă rog.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.3.

Domnul Grigore Petrenco – Frațiunea PCRM:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Noi am dori să atragem încă o dată atenția tuturor asupra faptului că, pînă în ziua de azi, nu este executată Hotărîrea Parlamentului nr.197 cu privire la

activitatea unor autorități ale statului, adoptată cu 69 de voturi aici, în Parlament, pe data de 13 octombrie.

Conform acestei hotărâri, noi am declarat drept nesatisfăcătoare activitatea Serviciului de Informații și Securitate, a Procuraturii Generale, a Comisiei Naționale a Pieței Financiare în exercitarea atribuțiilor lor legale și am inclus în acest proiect de hotărâre și articolul 5, prin care Prim-ministrul Republicii Moldova se obligă să informeze Parlamentul Republicii, în termen de 14 zile calendaristice, despre acțiunile întreprinse privind remanierea de cadre din Guvernul Republicii Moldova.

Au trecut deja 21 de zile. Până în ziua de azi, noi n-am primit informația din partea Prim-ministrului Republicii Moldova.

De aceea, solicităm să fie inclusă în ordinea de zi această chestiune și această informație a Prim-ministrului.

Unde sînt remanierea de cadre, unde este așa-numitul... demisia Procurorului General, unde este inițiativa PLDM-ului privind modificarea Legii cu privire la Procuratură? Sau sînteți gata doar să faceți declarații sterile?

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.2.

Domnul Zurabi Todua – Frațiunea PCRM:

Спасибо.

Я тоже прошу пригласить господина Шляхтицкого, министра образования, в связи с тем, что есть вопросы, связанные с реформой, так называемой оптимизацией системы образования, в частности с планируемым увольнением более 5 тысяч учителей.

Спасибо.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.4.

Domnul Nicolae Olaru – Frațiunea PLDM:

Mulțumesc, domnule Președinte.

În mod excepțional, după cum v-ați exprimat dumneavoastră, rog, în ordinea de zi de astăzi, să fie introdus proiectul de Lege nr.2279 pentru modificarea Legii cu privire la Procuratură.

Domnul Marian Lupu:

Am înregistrat.

Microfonul nr.3.

Domnul Veaceslav Bondari – Frațiunea PCRM:

La data de 1 noiembrie 2011, în raionul Anenii Noi a avut loc un accident rutier în rezultatul nerespectării semnalului roșu al semaforului la trecerea liniei de cale ferată prin pasajul de nivel de către șoferul microbuzului de pe ruta Chișinău–

Șerpeni, care, în consecință, a fost tamponat de o locomotivă. În rezultatul accidentului, au decedat 8 persoane și 17 sînt internate în spital.

În ultimul timp, aceste cazuri tragice se transforma într-o statistică permanentă. În orice stat civilizată, după așa cazuri, persoanele cu funcții de răspundere demisionează imediat din funcție, iar în țara noastră, unde miniștrii Guvernului sînt numiți nu după capacități profesionale, dar strict după un algoritm politic, nici una dintre persoanele responsabile de controlul și organizarea activității agenților economici în domeniul transportării pasagerilor nu a recunoscut vina sa în cele întîmplate.

Considerăm că ministrul transportului și infrastructurii drumurilor, domnul Anatolie Șalaru, și ministrul afacerilor interne, domnul Alexei Roibu, sînt direct responsabili de situația creată în acest domeniu.

Astfel, în temeiul celor expuse, Frațiunea PCRM cere demisia ministrului transportului și infrastructurii drumurilor, domnului Anatolie Șalaru și a ministrului afacerilor interne, domnului Alexei Roibu.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.2.

Doamna Galina Balmoș – Frațiunea PCRM:

Mulțumesc.

A treia săptămîină, în ziua de joi, Frațiunea Partidului Comuniștilor prezintă solicitarea de a fi invitat în cadrul ședinței, la finele ședinței, ministrul muncii, protecției sociale și familiei, pentru a aduce explicații și informații suplimentare la măsurile de protecție socială, în legătură cu majorarea tarifelor în perioada rece a anului.

De asemenea, de nenumărate ori, Frațiunea Comuniștilor solicită includerea în ordinea de zi, și astăzi repetăm această solicitare, a următoarelor proiecte: nr.2057, nr.1374, nr.396, nr.1383 și nr.1441, care vizează măsuri suplimentare de protecție a copiilor invalizi, a persoanelor cu dizabilități, a persoanelor în etate, a veteranilor de război și a familiilor tinere.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.5.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte și stimați colegi,

Eu vreau să fac o precizare. Deci astăzi, în cadrul Orei Guvernului, conform prevederii Regulamentului, deputații pot adresa întrebări la care vor primi răspuns în ședința următoare oral sau în scris, în termen de 15 zile.

Totodată, eu rog ca acele întrebări, adresate în urmă cu două-trei săptămîni în cadrul Orei Guvernului, să fie verificate, pentru ca astăzi să primim un răspuns la ele, conform Regulamentului.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Exact. Deci, stimați colegi, trebuie să țineți cont de faptul că nu joi dimineața, la începutul ședinței se invită sau se adresează întrebări pentru reprezentanții diferitor instituții.

Astăzi, în cadrul Orei Guvernului, se vor prezenta acei care au fost invitați săptămîna trecută. Cei care sînt invitați astăzi pregătesc răspunsurile și vin în ședința următoare la Ora Guvernului.

Microfonul nr.4.

Domnul Petru Vlah – Frațiunea PLDM:

Я третье заседание Парламента приглашаю Министерство спорта или же Министерство строительства, которое могли бы прийти и рассказать, в каком состоянии находится у нас Республиканский стадион.

Domnul Marian Lupu:

Есть в списке на сегодняшний день.

Domnul Petru Vlah:

Спасибо.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.3.

Doamna Violeta Ivanov – Frațiunea PCRM:

Domnule Președinte,

Îmi permiteți să informez Parlamentul despre crearea unei subcomisii în cadrul Comisiei mediu și schimbări climatice, în conformitate cu articolul 27 din Regulamentul Parlamentului, care se va ocupa de controlul asupra respectării legislației în domeniul utilizării substanțelor minerale utile.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.2.

Doamna Inna Șupac – Frațiunea PCRM:

Noi solicităm, din partea Frațiunii Comuniștilor, prezența astăzi a ministrului educației, domnului Mihail Șleahțișchi, ca să răspundă la întrebări și fiindcă una și mai multe întrebări se rezolvă sub pretextul implementării reformei de optimizare chiar în săptămîna asta.

Prima întrebare se referă la solicitarea părinților, către Frațiunea PCRM, de la Liceul ruso-ucrainean ”Neciu Levițchi” din municipiul Chișinău, fiindcă pînă la finele săptămîinii curente, nu pînă la finele săptămîinii următoare, ci pînă mîine, copiii lor trebuie să părăsească clădirea instituției de învățămînt sub pretextul că nu sînt bani pentru întreținerea acesteia.

Și a doua întrebare către domnul ministru. A apărut pe site-ul Ministerului Educației o informație privind întâlnirea domnului ministru cu reprezentanții Fondului Monetar Internațional.

Citez din această informație: ”reprezentanții Fondului Monetar Internațional au apreciat înalt pașii întreprinși de Ministerul Educației în vederea realizării obiectivelor Planului de acțiuni pentru realizarea reformei de optimizare”.

Noi rugăm ca domnul ministru, astăzi, să ne expună care sînt pașii care au fost lăudați atît de mult de către Fondului Monetar Internațional.

Mulțumim.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.5.

Domnule Munteanu,

A doua oară deja.

Domnul Valeriu Munteanu:

Din partea fracțiunii. Mulțumesc.

Noi regretăm că reprezentanții din infrafracțiunea, pardon, Fracriunea Partidului Comuniștilor speculează pe tragedia de la Anenii Noi. Noi am ruga, în această perioadă, atîta timp cît oamenii încă nu au fost cel puțin îngropați, să se abțină de la a scoate dividende politice din această tragedie.

Noi, după aceasta, o să ne clarificăm cine a fost și cine nu a fost vinovat. Eu, personal, cunosc multă lume care a decedat și a suferit și, de aceea, nu vreau să întru în polemici cu colegul meu de la Anenii Noi.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.3.

Domnul Andrian Candu – Fracriunea PDM:

Stimate domnule Președinte,

Rugămintea este, e mai mult o chestiune de procedură, ca Secretariatul să asigure distribuirea, fiindcă noi am primit un document cu nr.2366 avînd denumirea ”Raport asupra situației social-economice din țară”, care probabil este un extras din raport, luînd în considerare că are 3 pagini, și, de aceea, rugăm Secretariatul să ne distribuie adevăratul raport.

Mersi. Dacă el există.

Mersi.

Domnul Marian Lupu:

Bine.

Microfonul nr.2.

Domnul Constantin Starîș - Fracriunea PCRM:

Спасибо, господин Председатель.

От имени фракции мы просим, чтобы представители Министерства культуры рассказали нам о своих планах относительно реорганизации Академии искусств, которая, как мы поняли, в том числе в рамках специализированной комиссии, предполагает фактическое уничтожение этого учебного заведения.

Благодарю.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.4.

Domnul Mihai Godea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Este un lucru cunoscut. În câteva săptămîni, la Tiraspol vor avea loc așazisele alegeri prezidențiale. Așa-zisa administrație separatistă de la Tiraspol este în febra alegerilor și, tradițional, în acest context, se întetesc provocările la adresa locuitorilor din localitățile din stînga Nistrului și, în general, la adresa securității naționale a Republicii Moldova, cu toate că administrația separatistă este un izvor permanent de amenințare și riscuri la adresa securității și integrității teritoriale.

Este a treia oară cînd ies la acest microfon și solicit prezența viceprim-ministrului Eugen Carpov pentru a ne informa ce se întîmplă acolo și, în special, cum vede domnia sa evoluția cazului de la Pohrebea și cum vede Guvernul soluționarea acestui caz.

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.3.

Domnul Veaceslav Bondari:

Am o întrebare către domnul ministru al educației despre schimbarea destinației construcției în satul Bulboaca și, ca răspuns domnului Muntean Valeriu, căci după cazul în Aneni a avut loc un caz fix așa, analogic, și la Ungheni, și la Bălți, dar noi tot timpul căutăm numai dividendele politice, dar, practic, situația la noi e ca după război.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.5.

Domnul Victor Popa – Fracțiunea PL:

Domnule Președinte,

Cît privește proiectul nr.2309, vreau să vă anunț că noi ieri l-am examinat în comisie. Azi, Comisia juridică, numiri și imunități nu are raportul și nu este gata să raporteze asupra acestui proiect.

Domnul Marian Lupu:

Stimați colegi,

Să nu fie cu supărare pentru nimeni, dar eu acum am verificat și, într-adevăr, nr.2298, eu o să supun votului doar un singur proiect. Este o datorie și eu îmi cer scuze, fiindcă, într-adevăr, săptămîna trecută a fost această propunere și a fost pur și simplu ratată, am scăpat-o cu vederea.

Astăzi, noi nu sîntem în prima ședință a ciclului bisăptămînal. Respectiv, toate propunerile pentru completarea ordinii de zi, eu le-am menționat, le voi supune votului atunci cînd vom discuta mîine ultima întrebare de pe ordinea de zi, agenda pleului Parlamentului.

Citiți, vă rog, Regulamentul. (*Rumoare în sală.*) Nu, eu mă refer în general la toate proiectele care au fost înaintate, indiferent că din partea asta sau că din partea asta.

Asta este. Așa, cum era, 5. Nu ștergem, eu am menționat, am notat toate lucrurile acestea și mîine, cînd ajungem la subiectul agenda ședințelor plenului Parlamentului pe următoarele două săptămîni, le supun votului.

Nu vreau să ne jucăm cu Regulamentul. Unica datorie pe care o am, nr.2298, fiindcă, într-adevăr, ea data trecută a fost menționată și scăpată cu vederea.

Microfonul nr.4.

Domnul Alexandru Stoianoglo – Frațiunea PDM:

Господин Председатель, относительно проекта № 2279 о внесении изменения в Закон о Прокуратуре, связанного с отставкой генерального прокурора. Все основания, которые здесь представлены, влекут дисциплинарные взыскания.

Действующий Закон о Прокуратуре предусматривает как основание для освобождения прокурора совершение дисциплинарного нарушения.

Я думаю, этот проект надо доработать и не изобретать сегодня велосипед, потому что если таким образом идти, мы можем каждый день менять Закон о Прокуратуре.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.3.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc.

În primul rînd, domnule Președinte, conform Regulamentului Parlamentului, dumneavoastră, la cererea fracțiunilor și deputaților, oricînd, în mod de excepție, aveți dreptul să supuneți votului, în mod, ... toate proiectele în cauză.

Și astfel, vă rog frumos, să nu ignorați voința deputaților. Ca replică domnului Popa.

Domnule Popa,

Dacă dumneavoastră, ca președinte de comisie, nu ați fost în stare timp de 24 de ore să întocmiți un raport care a fost votat pozitiv, atunci cred că ați dat

dovadă de o incompetență profesională și ar trebui să vă dați demisia imediat din funcție.

Rușine de așa președinte care nu poate un raport să-l întocmească.

Domnul Marian Lupu:

Mai calm.

Domnul Serghei Sîrbu:

În timp de 24 de ore.

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Puțin mai calm.

Stimați colegi,

Cu referință la Regulament, eu accept, într-adevăr, așa și este scris: Președintele poate propune. Dar nu uităm că există un cuvânt înainte de această sintagmă: în mod excepțional.

Păi, iată, acest excepțional el la noi se întâmplă în fiecare ședință a plenului Parlamentului și nici pe departe nu mai este excepțional.

Microfonul nr.2.

Domnul Gheorghe Popa – Frațiunea PCRM:

Da, mulțumesc, domnule Președinte.

Eu mă aliniez la solicitările colegilor mei referitor la invitația ministrului educației în plenul Parlamentului, pentru a ne răspunde la un șir de întrebări ce țin de strania optimizare în instituțiile de educație.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.5.

Doamna Maria Ciobanu – Frațiunea PLDM:

Solicite de la doamna ministru Valentina Buliga un răspuns în scris la următoarele întrebări: ce fel de formulă implementează Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în teritoriu, prin reprezentanții săi, de alocare a ajutoarelor sociale?

Doi. Cum s-a întâmplat că în primăriile în care primarii sînt de la Partidul Democrat ajutorii și lucrătorii sociali sînt ori soțiile primarilor, ori rude apropiate ale acestora, iar unde nu s-a reușit să fie eliberați din funcție ajutorii sociali incomozi, atunci primarii terorizează așa ca în cazul tinerei Botezatu Irina, ajutor social din localitatea Iurceni?

Și trei. De ce în primării nu este afișată lista beneficiarilor de ajutor social?

Îi sugerez doamnei ministru Valentina Buliga să-și illustreze răspunsul cu experiența din raionul Nisporeni.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Păi, să înțeleg și eu mai bine. Asta, în ce context? Deci dacă sînt întrebări în cadrul Orei Guvernului, rog să fie adresate în cadrul Orei Guvernului, regulamentar.

Microfonul nr.4.

Doamna Raisa Apolschi □ *Fracțiunea PDM:*

Mulțumesc.

Vizavi de propunerea de a include în ordinea de zi pentru ziua de astăzi proiectul de Lege nr.2279, care prevede, propune...

Domnul Marian Lupu:

Stimată colegă,

Nu vă supărați, nu pierdeți timpul, fiindcă eu am spus, făcînd referință la poziția articolului respectiv din Regulament, terminăm cu cazuri excepționale. Adică, terminăm cu această stare de normalitate. Deci noi modificăm ordinea de zi doar așa cum scrie Regulamentul, regulamentar, în prima ședință a ciclului bisăptămînal.

Deci, respectiv, la aceste subiecte revenim în ziua de mîine, cînd discutăm ordinea de zi pentru următoarele două săptămîni.

Doamna Raisa Apolschi:

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Da. Microfonul nr.3.

Domnul Victor Mîndru – *Fracțiunea PCRM:*

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Președinte,

Dat fiind faptul că dumneavoastră oferiți posibilitatea de a pune întrebări invitaților numai celor care au ridicat întrebarea dată, eu, de asemenea, de rînd cu colegii mei, solicit invitarea ministrului muncii, protecției sociale și familiei în cadrul Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Deci, acestea au fost propunerile înaintate. Toate acele solicitări, invitații în plenul Parlamentului pentru Ora Guvernului, potrivit Regulamentului, acele invitații care au sunat astăzi se referă la prezența în ședința plenului Parlamentului, la Ora Guvernului de săptămîna viitoare.

Cei care au fost invitați săptămîna trecută, este lista, ei se prezintă astăzi Ora Guvernului.

Așa, informațiile le-am înregistrat, am luat notă de ele.

În această situație, voi supune votului, într-adevăr, datoria care mi-a rămas de data trecută, am spus că a fost o greșeală, o scăpare a mea, propunerea domnului Petkov privind includerea proiectului nr.2298.

Cine este pentru, rog votul dumneavoastră. Nu, pentru astăzi, fiindcă a fost, într-adevăr, o datorie de săptămîna trecută.

Stimați colegi numărători,

dați-mi, vă rog, o situație.

Microfonul nr.4.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – zero voturi.

Domnul Marian Lupu:

Sectorul nr.3 – 0.

Sectorul nr.2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 7.

–32.

Domnul Marian Lupu:

–32.

39 de voturi. Număr insuficient ca propunerea să fie acceptată.

Microfonul nr.3.

Domnul Eduard Mușuc – Frațiunea PCRM:

Domnule Președinte,

O chestiune de procedură. În afara prevederilor legale, la care dumneavoastră vă referiți, există și practica de aplicare a legilor. Pînă în ziua de astăzi noi, cînd examinăm ordinea de zi, chiar și aprobată de Parlament, și cînd parveneau diferite propuneri privind excluderea sau includerea în ordinea de zi a unor proiecte de legi, dumneavoastră le supuneți votului fără vreo excepție.

Astăzi, dumneavoastră încercați altfel să aplicați prevederile legale, ceea ce, după părerea mea, nu este corect. Dacă pînă în ziua de azi noi am activat în așa mod, eu cred că va fi corect, indiferent de dorințele, viziunile noastre, interesele noastre, dați să continuăm să lucrăm așa cum am lucrat pînă acum.

De aceea, toate proiectele de lege, în modul în care noi am lucrat, Parlamentul, pînă în ziua de astăzi, eu vă rog frumos să continuăm această activitate. Dacă veți dori să schimbați această practică, să o discutați la Biroul permanent al Parlamentului, apoi să reveniți în plenul Parlamentului. Dar nu astăzi, așa, știți, din proprie dorință, reieșind din interesul personal sau de grup, sau de partid. Haideți să aplicăm altfel prevederile legale, care pînă acum erau aplicate în modul pe care îl cunoaștem. De aceea, eu solicit ca să supuneți votului toate propunerile care au parvenit în ceea ce privește suplimentarea ordinii de zi.

Domnul Marian Lupu:

Da, mulțumesc, stimate coleg.

Eu, da, vă rog.

Domnul Artur Reșetnicov:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

La ordinea de zi, proiectele prezentate conform Regulamentului sînt proiecte excepționale. Eu vreau să vă reamintesc că cel puțin deputatul Balmoș a propus cinci proiecte de caracter social, care nu au apărut astăzi. Ele sînt înaintate pe parcursul a mai multor luni. La fel, proiectul deputatului Sîrbu ține de executarea Hotărîrii Curții Constituționale încă din 8 februarie.

De aceea, eu propun ca noi să respectăm cu strictețe Regulamentul, să considerăm că aceste propuneri sînt proiecte excepționale și să fie, fiecare propunere a deputatului prezentată astăzi de la microfon, în mod regulamentar să fie supus votului. Altfel, dacă nu vor fi supuse votului, atunci acest exercițiu își pierde sensul pe care noi l-am făcut jumătate de oră sau chiar mai mult și se încalcă Regulamentul Parlamentului.

În temeiul celor expuse, domnule Președinte, eu propun ca propunerile să fie supuse votului.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Stimați colegi,

Vă mulțumesc pentru sugestii.

Eu vreau să vă spun că, pînă nu demult, dădeam dovadă de poate chiar de toleranță excesivă, dar tot dumneavoastră, colegii mei din sală, de multe ori și pe bună dreptate atrăgeați atenția că este Regulamentul și noi trebuie să-l urmăm cu strictețe.

Păi, dragii mei, eu nu vreau să mă pomenesc într-o situație cînd, pe de o parte, voi îmi spuneți: haideți să facem abateri de la Regulament. Pe de altă parte, să mă învinuiți de aceste abateri. Vreau să mă simt cu strictețe în norma Regulamentului. Iată de ce accept, de fapt, și admit inclusiv anumite lucruri care au fost spuse de colegul Mușuc de la microfonul nr. 3.

Iată, noi mîine le discutăm în contextul formării ordinii de zi pentru următoarele două săptămîni. Și nu văd aici temă de discuție la birou sau nu la birou. Buchea legii este buchea legii.

Am fost eu poate mai tolerant în sensul acesta, așa, mai lăsător sub acest val de propuneri care veneau zi de zi. De aici încolo nu vreau să mă pomenesc într-o situație contradictorie.

Microfonul nr. 3.

Domnul Eduard Mușuc:

Da, domnule Președinte,

Dacă pînă acum ați dat dovadă de o toleranță excesivă, noi acum vorbim despre niște legi de caracter excepțional. Și noi vă rugăm foarte frumos, foarte frumos, să dați dovadă de toleranță excepțională în acest caz și să le supuneți votului.

Domnul Marian Lupu:

Stimați colegi,

Rog la fel să țineți cont de faptul că nu este vorba de întinderea pe o perioadă nu știu care de timp. Noi mîne cu dumneavoastră mîne pe toate ele, fără a ieși încă o dată la microfon, eu le-am înregistrat și ies cu aceste propuneri.

Microfonul nr. 3.

Domnul Alexandr Petkov:

Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Dumneavoastră acum cîteva minute ați recunoscut public încălcarea sistematică de către dumneavoastră a Regulamentului Parlamentului. Respectiv, noi acum avem dreptul să cerem demisia dumneavoastră din funcție.

Domnul Marian Lupu:

Aveți tot dreptul.

Domnul Alexandr Petkov:

Și vă rog foarte mult să nu încălcați pe viitor, să nu mai schimbați acolo butoanele.

Domnul Marian Lupu:

Este o rugămintă reciprocă, stimați colegi, și a mea pentru dumneavoastră.

Mulțumesc.

Acestea au fost propunerile.

Proiectul de lege nr.2060 privind aprobarea Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011–2016. Guvernul.

Domnul ministru al justiției, vă rog.

Domnul Oleg Efrim – ministrul justiției:

Domnule Președinte,

Onorat Parlament,

Este o zi foarte importantă pentru mine, în calitate de ministru al justiției. Doresc să propun atenției dumneavoastră spre examinare și aprobare un document strategic care poate să determine calea de parcurs a întregului sector al justiției pentru o perioadă a următorilor 5 ani.

Pentru a accentua importanța acestui document pentru țara noastră și întreaga societate, este suficient să menționez obiectivul de bază al acestei strategii, care este: edificarea unui sector de justiție accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă

standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului.

Cineva din sală s-ar putea să se întrebe: dar oare acest obiectiv nu a fost primordial pentru țara noastră și pînă în prezent? Sînt gata să răspund: ba da, de la independența țării noastre vorbim despre necesitatea reformelor profunde în justiție și am ajuns să avem astăzi unul din cel mai jos nivel de încredere a cetățenilor în justiție.

Am căutat și răspunsul la această întrebare: de ce se întîmplă în asemenea fel? În toate aceste perioade s-au promovat reforme. Probabil, răspunsul este că ele n-au fost suficient de bine coordonate, iar eforturile întreprinse au fost dispersate.

Ne concentram pe anumite domenii înguste, pe detalii și, în consecință, am omis ceea ce este mai important: a fost pierdută conexiunea dintre componentele importante ale sectorului justiției.

Este o axiomă care nu trebuie demonstrată, că o reformă sistemică și durabilă este posibilă doar atunci cînd sectorul justiției este abordat ca un tot întreg. Și toate verigile acestuia sînt interconectate, iar orice modificare a acestora, la fel, trebuie să fie inter-susținută și planificată pe termen lung.

Multe țări din Europa Centrală și de Sud-Est, care de altfel au și un trecut istoric asemănător cu al nostru, au parcurs aceeași cale și, la o anumită etapă, au ajuns la concluzii similare.

A fost o eroare comună, cînd independența sistemului judecătoresc era fortificată, dar nu era menținut echilibrul cu principiile de eficiență, transparență și responsabilizare în fața societății. Drept consecință, sistemele judiciare s-au transformat în societăți închise și corporatiste. Nu a fost asigurată în mod suficient sincronizarea reformelor instituțiilor din sectorul justiției.

Din această perspectivă, credem că este important să învățăm din greșelile, dar și din bunele practici ale altor state, care au procedat la reforme sistemice și a căror experiență a fost pusă la temelie procesului de elaborare a documentului strategic, pus în atenția dumneavoastră astăzi.

În procesul de elaborare a Strategiei de reformă a sectorului de justiție am ținut cont de strategiile de referință, adoptate recent și implementate în regiune. Acest proiect a fost evaluat și apreciat pozitiv de către experții Comisiei Europene, de către experții Consiliului Europei, ai altor organisme internaționale și naționale.

Acest proiect, considerăm că corespunde tuturor condițiilor de formă, de conținut, aplicabile unui asemenea document ambițios și de anvergură, care poate să producă schimbări reale, sistemice, calitative și durabile în sectorului justiției.

În continuare, mă voi referi la structura și cuprinsul propriu-zis al proiectului și, în același timp, voi accentua elementele novatorii.

Proiectul Strategiei reformei în sectorul justiției reprezintă o abordare sistemică a sectorului justiției și a problemelor cu care se confruntă acesta. Prin urmare, un prim element novator al acestui proiect este anume abordarea complexă și multidimensională a întregului sector al justiției.

Elementele-cheie ale acestei Strategii sînt: obiectivul general, obiective specifice, pilonii, direcțiile strategice, domeniile specifice de intervenție, indicatorii nivelului de implementare și rezultatele generale.

Implementarea domeniilor specifice de intervenție produce rezultatele scontate, care se cuantifică în indicatori de implementare, prin urmare contribuind la realizarea direcțiilor strategice, care, la rândul lor, determină progresul pentru atingerea obiectivelor specifice și a obiectivului general.

Obiectivele specifice, domeniile specifice de intervenție, indicatorii de implementare, instituțiile responsabile, termene limită de realizare a domeniilor specifice de intervenție și rezultatele scontate se găsesc în acest document.

Strategia se propune pentru o perioadă de 5 ani, termen care rezultă din posibilitățile actuale de planificare a activității pentru această imediat următoare perioadă.

Ea este construită pe șapte piloni care au fost identificați în dependență de problemele existente în sectorul justiției.

Cu permisiunea dumneavoastră am să dau citire acestor piloni.

- sistemul judecătoresc;
- justiția penală;
- accesul la justiție și executarea hotărârilor judecătorești;
- integritatea actorilor sectorului justiției;
- rolul justiției în dezvoltarea economică;
- respectarea drepturilor omului în sectorul justiției și
- pilonul VII – sectorul justiției bine coordonat, administrat și

responsabil.

Pilonii Strategiei au fost concretizați în domenii de intervenție specifică, care, la rândul lor, presupun realizarea unui spectru larg de acțiuni, unele dintre care prezumă crearea unor noi instituții, care nu au existat anterior, iar altele presupun consolidarea instituțiilor existente și conferirea unui nivel calitativ nou activității lor.

Este evident că noile instituții reprezintă o novație, dar chiar și consolidarea instituțiilor existente, la fel, este privită ca o novație, deoarece presupune o nouă abordare a funcționalității acestora, noi metode și mijloace moderne de acțiune.

În context, am putea exemplifica doar unele dintre ele, și anume:

- ne propunem optimizarea hărții judecătorești în baza unor criterii și principii obiective. Urmărim prin aceasta să apropiem justiția de cetățean, să optimizăm cheltuielile statului pentru organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești;

- ne propunem să introducem proceduri scrise în procesele judiciare, cu precădere în fața instanțelor de recurs și revizuirea temeiurilor de apel și recurs. Aceasta urmează să optimizeze și să contribuie la înfăptuirea actului de justiție mai eficient, cu mai multă celeritate și va evita tergiversări nejustificate ale proceselor judecătorești;

- implementarea și consolidarea principiului specializării judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești, care iarăși trebuie să contribuie la o calitate nouă a actului de justiție;

- ne propunem reformarea instituției imunității judecătorilor. Urmează să fortificăm instituția imunității funcționale a judecătorilor și să excludem acele

privilegii nejustificate, care de altfel nu sînt legate de activitatea de înfăptuire a justiției și care vor contribui la combaterea mai eficientă a corupției;

- implementarea sistemului periodic de evaluare a performanțelor judecătorului, care urmează să contribuie la motivarea judecătorilor de a-și perfecționa capacitățile și abilitățile profesionale, să contribuie la organizarea eficientă a activității de instruire continuă a judecătorilor și va permite identificarea oportună a persoanelor incompetente și incompatibile cu funcția exercitată, ce ne va permite autoepurarea sistemului judecătoresc;

- crearea comisiei de selectare și promovare a judecătorilor și stabilirea unor criterii obiective de selectare și promovare a judecătorilor și a președinților instanțelor judecătorești;

- revizuirea modalității de formare a completelor de judecată, prin aplicarea Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor cu respectarea principiului aleatoriu care urmează să asigure integritatea, obiectivitatea judecătorilor și să permită excluderea oricăror influențe nedorite asupra lor, contribuind în acest fel la adoptarea de hotărîri obiective, imparțiale și, care, implicit, vor duce la creșterea nivelului de încredere în justiție;

- introducerea unor noi funcții de personal în instanțe, cum ar fi cea de administrator al instanțelor de judecată și a asistenților judiciari, introducerea funcției de administrator va contribui la degrevarea președinților de instanțe de funcții suplimentare, ceea ce le va permite să se concentreze asupra exercitării mai eficiente a activității de organizare a procesului de înfăptuire a justiției; iar introducerea funcției de asistent judiciar urmează să contribuie la crearea unor condiții mai bune de activitate pentru judecători, va asigura un caracter mai calitativ al hotărîrilor judecătorești și examinarea cu celeritate a cauzelor;

- implementarea mecanismului de asigurare a unificării practicii judiciare;

- crearea unui mecanism eficient de evaluare a performanțelor sistemului justiției, bazat pe nivelul de satisfacție a justițiarilor. Se intenționează crearea unui sistem permanent de evaluare a justițiarilor din partea diverșilor participanți în procesele judiciare și va crea premise pentru identificarea soluțiilor de ameliorare a activității atât a unor persoane în parte, cît și a unor instituții în ansamblu. La fel urmează să contribuie la sporirea nivelului încrederii în justiție;

- modificarea procedurii de numire a Procurorului General. Se urmărește asigurarea independenței procurorului față de orice influențe, inclusiv politice și asigurarea selectării profesioniștilor de nivelul cel mai înalt;

- stabilirea unor criterii obiective de numire și promovare a procurorilor;

- asigurarea specializării procurorilor pe cauze specifice și examinarea oportunității păstrării procuraturilor specializate;

- demilitarizarea instituției procuraturii prin renunțarea la acest trecut sovietic, care a rămas prin excluderea oricăror grade speciale în cadrul organelor procuraturii și revizuirea raporturilor ierarhizate din cadrul procuraturii, în vederea asigurării profesionalismului și independenței reale a procurorilor;

- introducerea sistemelor electronice pentru înregistrarea sesizărilor despre comiterea infracțiunilor. Asigurarea unui proces mai rapid, excluderea

factorului uman și a oricăror suspiciuni de subiectivism sau neglijență în acest proces;

- consolidarea mecanismului de declarare a veniturilor de către toți actorii relevanți ai sectorului justiției; se urmărește prin aceasta prevenirea corupției și conferirea unor mai mari transparențe pentru întregul sector al justiției;

- introducerea unor noi măsuri anticorupționale, cum ar fi testul de integritate și testarea la poligraf, instrumente mai eficiente de prevenire și combatere a corupției pentru întregul sector al justiției;

- inițierea și elaborarea unor mecanisme integrate, clare și precise privind criteriile și modul de calculare a plăților pentru serviciile prestate de către avocați și alte profesii conexe ale sectorului justiției;

- includerea prevederilor privind posibilitatea interceptării telefoanelor de serviciu ale judecătorilor, procurorilor, ofițerilor de urmărire penală. Aceasta este privită ca o măsură de profilaxie, care nu este parte a activității operative și urmează să contribuie la protecția anume a judecătorilor, procurorilor și altor actori din sectorul justiției față de orice influență, imixtiune în activitatea lor;

- îmbunătățirea procedurii de insolvență prin adoptarea unui cadru legal, care va reglementa activitatea profesională a administratorilor insolvenței. Un proces mai rapid și mai calitativ, care nu va permite abuzuri și încălcări, posibilități mai mari pentru creșterea economică și sporirea investițiilor;

- crearea unui sistem standardizat și protejat împotriva manipularilor de evidență și înregistrare cu privire la reținere, arest și detenție. Stabilirea unui mecanism de coordonare a activității tuturor instituțiilor și actorilor din cadrul sectorului justiției.

- lărgirea cercului de subiecți cu drept de sesizare a Curții Constituționale, ce urmează să asigure o mai bună protecție a drepturilor omului și să sporească aplicarea directă a prevederilor constituționale, chiar și cu referință la persoane și cauze concrete, precum și consolidarea statului de drept.

Țin să menționez că acestea nu sînt toate inovațiile și elementele care pot fi regăsite în Strategie. Despre celelalte voi comenta și voi răspunde la întrebările dumneavoastră cu plăcere.

Pe scurt, despre procesul de elaborare a Strategiei.

Deși a fost elaborată într-o perioadă foarte scurtă de timp, țin să menționez că astăzi se împlinesc exact 5 luni din momentul în care a fost creat grupul de elaborare a Strategiei. Acesta a fost un proces foarte participativ și dinamic.

La elaborarea acestui proiect au fost implicați, în afară de colegii și experții din Ministerul Justiției, magistrați, procurori, avocați, mediul academic, reprezentanți ai societății civile, partidele parlamentare și extraparlamentare, asociațiile profesionale și multe alte persoane.

În procesul de elaborare a Strategiei, am fost într-un contact permanent cu toți cei implicați și am fost foarte receptivi la propunerile, comentariile, sugestiile și criticile aduse în adresa noastră.

Procesul de elaborare a documentului propriu-zis a culminat cu organizarea, la 17 august 2011, a unei mese rotunde, a unei dezbateri publice împreună cu

Programul comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei, unde s-a discutat final acest proiect, înainte de a fi remis Consiliului Național de reformă a organelor de drept, precum și Guvernului pentru aprobare.

În acest proces am primit comentarii și rapoarte de la 48 de instituții naționale și internaționale, fiind formulate 358 de sugestii, propuneri și comentarii. 2/3, mai mult de 2/3 din acestea se regăsesc în documentul care stă la dumneavoastră pe masă.

Ulterior acestui proces am inițiat imediat elaborarea planului de acțiuni împreună cu toți cei implicați în elaborarea proiectului Strategiei și care urmează să implementeze acest proces.

Țin să menționez că Planul de acțiuni este pe ultima sută de metri, către sfârșitul lunii, urmînd să fie supus, să fie remis Guvernului spre aprobare.

La moment, acest Plan de acțiuni este discutat în cadrul grupurilor de lucru, la care participă peste 100 de persoane din diferite domenii. Imediat ce strategia va fi adoptată, vom veni din urmă cu Planul de acțiuni, care urmează să conțină și calculele sumelor necesare pentru implementarea acestor reforme. Am menționat acest lucru anticipînd eventualele întrebări ale dumneavoastră referitor la acțiunile concrete și la costurile acestor reforme.

Onorat Parlament,

Proiectul examinat astăzi este un document complex, multidimensional și care corespunde exigențelor înaintate față de astfel de document de politici. Țin să folosesc această ocazie pentru a le mulțumi sincer colegilor mei din minister, magistraților, procurorilor, avocaților, profesioniștilor delegați de alte instituții de stat, mediului academic și, nu în ultimul rînd, deputaților, precum și partenerilor noștri pentru munca și efortul depus la elaborarea acestui document. Adică, tuturor celor fără de care nu am fi reușit într-un termen atât de scurt să elaborăm acest document.

Adoptarea Strategiei de reformă în sectorul justiției nu reprezintă o soluție în sine, asta pentru că reforma sistemului pe ansamblu presupune nu doar schimbări instituționale, dar și o metamorfoză a mentalității profesionale, o altă optică asupra valorilor și deontologiei celor care se află în slujba justiției.

Sîntem, dacă vreți, condamnați să demonstrăm că justiția acționează în interesul cetățenilor și nu a vreunui slujbaş corupt, care confundă interesele proprii cu cele ale statului. Sîntem datori să le asigurăm cetățenilor acestei țări, pentru încrederea cu care ne-au investit, o justiție adevărată și nu un surogat, drepturi și libertăți, și nu doar iluzia acestora.

Urmează o perioadă de muncă intensă de implementare a acestei strategii, care, cu efortul comun al tuturor actorilor importanți, va sigura rezultatul dorit de noi toți în domeniul justiției.

Aceasta am vrut să vă prezint înainte de a cere sprijinul onoratului Parlament pentru Strategia de reformare a justiției.

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Da, stimați colegi,

Întrebări?
Microfonul nr.3.

Domnul Grigore Petrenco:

Mulțumesc.

Stimați colegi și domnule Lupu, Președinte al ședinței,

Din partea fracțiunii, noi atragem atenția dumneavoastră asupra faptului că a fost încălcat flagrant articolul 47 din Regulamentul Parlamentului „Modificarea și completarea ordinii de zi. ”Din partea Frațiunii PCRМ, au fost propuse mai multe inițiative de ordin social. Conform articolului 47, alineatul (1): Modificarea și completarea ordinii de zi pot avea loc numai la primă ședință plenară a săptămânii de lucru, la cererea Biroului permanent, a unei fracțiuni parlamentare, a unei comisii permanente, a unui grup din 5 deputați sau a autorului actului menționat în ordinea de zi.

Deci, fracțiunea parlamentară (astăzi noi avem prima ședință a săptămânii de lucru) a propus mai multe proiecte ca să fie incluse în ordinea de zi ...

Domnul Marian Lupu:

A treia, a treia, stimate coleg, nu-i prima.

Domnul Grigore Petrenco:

Și nu ați ... Nu.

Domnul Marian Lupu:

Este a treia ședință.

Domnul Grigore Petrenco:

În această săptămână este prima ședință a săptămânii de lucru. Deci articolul 47 alineatul (1).

Domnul Marian Lupu:

Săptămâna de lucru ...

Domnul Grigore Petrenco:

De aceea, noi insistăm să fie puse la vot toate propunerile noastre, precum și alte propuneri, propuse de alte fracțiuni. Altfel, noi încălcăm Regulamentul Parlamentului.

Domnul Marian Lupu:

Stimați colegi,

Încă o dată referitor la articolul 46 al Regulamentului: prima ședință ... 46. Bine. Versiunea mea este 46, la capitolul întâi. Prima ședință a săptămânii de lucru este săptămâna ciclului bisăptăminal. Lucrul acesta noi cu dumneavoastră l-am practicat și asta este înțelegerea alineatul (1) din articolul 46.

Mai departe este scris foarte clar: în mod excepțional ... 46; (3). Deci, iată, de ce noi trebuie să urmăm cu strictețe prevederile Regulamentului.

Microfonul nr.3.

Domnul Grigore Petrenco:

Domnule Lupu,

În primul rînd, nu interpretați Regulamentul. Noi nu vorbim de excepții acum, noi vorbim de procedura normală regulamentară care este descrisă în alineatul (1) al articolului 46 “Modificarea și completarea ordinii de zi.” Noi, din partea fracțiunii, am propus modificarea ordinii de zi și completarea ei cu un șir de proiecte. Sînteți obligat să puneți la vot proiectele respective pentru ziua de azi.

Domnul Marian Lupu:

Am luat act de acest lucru.

Acum, vă rog frumos, întrebări la subiect.

Microfonul nr. 3.

Doamna Maria Postoico – Fracțiunea PCRM:

Mulțumesc.

Domnule Președinte,

La Birou a fost distribuit un supliment la ordinea de zi pentru săptămîna aceasta, deci, cunoașteți, patru chestiuni. Ele sînt introduse în ordinea de zi, dar astăzi nu s-a supus votului. Ele trebuie să fie supuse votului. Da, s-a discutat la Birou, da, s-a acceptat și acest supliment trebuia dumneavoastră astăzi, el e introdus, și trebuia de pus la vot.

Domnul Marian Lupu:

Stimată colegă Maria Sevastianovna,

Vă aduc aminte că, în cadrul ședinței Biroului permanent, în calitate de supliment au fost două propuneri, făcute din partea Comisiei protecție socială, sănătate și familie, doar două: Raportul privind executarea bugetului de asigurări sociale pe 2010 și Raportul privind realizarea bugetului de asigurări în medicină pe anul 2010.

Vă readuc aminte că, după anumite discuții, ținînd cont de importanța subiectului nr.2060 al strategiei pe care o discutăm, eu am ieșit cu propunerea și domnul președinte a acceptat ca aceste două rapoarte noi, în genere, să le examinăm pentru perioada ulterioară ședinței de astăzi a plenului Parlamentului. Iată de ce aceste două proiecte, care erau în supliment prezentate inițial pentru ședința Biroului permanent, la fel, mîine, ultimul punct pe ordinea de zi, le vom discuta pentru a fi examinate în perioada 10–18 noiembrie.

Doamna Maria Postoico:

Domnule Președinte,

Cum rămîne cu nr.2396, nr.2371? Ele n-au fost ... ele au fost introduse în supliment.

Domnul Marian Lupu:

Suplimentul era doar la două proiecte.

Doamna Maria Postoico:

Iată, eu am toate materialele distribuite la Birou.

Domnul Marian Lupu:

Asta înseamnă ..

Doamna Maria Postoico:

Și care s-au încorporat astăzi în ordinea de zi pe azi și pe mâine.

Domnul Marian Lupu:

Asta înseamnă că ...

Doamna Maria Postoico:

Și dumneavoastră n-ați pus la vot.

Domnul Marian Lupu:

Nu, asta înseamnă că noi rămânem pe ideea discutată în cadrul ședinței Biroului permanent, aceste două proiecte și toate celelalte care au să fie propuse, inclusiv cele propuse astăzi, mâine, când ajungem la ultimul subiect „Aprobarea ordinii de zi pentru săptămânile viitoare”, neapărat, regulamentar, le supunem votului.

Doamna Maria Postoico:

Domnule Președinte,

Este vorba de azi și mâine. Și, deci, în acest caz, ceea ce Biroul propune, dar Parlamentul aprobă.

Domnul Marian Lupu:

Maria Sevastianovna ...

Doamna Maria Postoico:

Biroul propune, Parlamentul aprobă.

Domnul Marian Lupu:

Noi astăzi, ce am decis?

Doamna Maria Postoico:

Se aprobă în Parlament ordinea de zi.

Domnul Marian Lupu:

Noi astăzi ce am decis? Că noi examinăm nr.2060. Și asta a fost, la fel, decizia Biroului permanent.

Stimați colegi,

Nu, nu monopolizați microfonul nr.3, fiindcă sînt foarte mulți oameni la microfon.

Domnul Artur Reșetnicov:

Domnule Președinte,

Numai Parlamentul poate să aprobe ordinea de zi, altfel cineva își asumă răspunderea pentru aprobarea și dezbaterile ordinii de zi. Numai cu votul Legislativului poate fi aprobată și trecută ordinea de zi.

De aceea, eu cred că deputații au dreptate.

Domnul Marian Lupu:

Sînt de acord, în condițiile articolelor Regulamentului.

Acum începem cu întrebările către domnul raportor, de la dreapta spre stînga.

Microfonul nr.5.

Domnul Andrei Vacarciuc – Frațiunea PLDM:

Mulțumesc.

Domnule ministru,

Pilonul 5 al strategiei se referă la rolul justiției în dezvoltarea economică a statului. Aș vrea să știu, cum ar putea justiția să influențeze dezvoltarea economică? Ce se propune pentru aceasta?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Am avut această întrebare și în cadrul dezbaterilor publice, precum și în comisiile parlamentare. Evident, fără o justiție funcțională este complicat să crezi că vom avea salturi economice. Și nu mă refer doar la o justiție care funcționează corect și emite hotărîri judecătorești corecte, în sensul pe care îl avem în acest pilon, urmează să folosim mecanisme legate de justiție, pentru a dezvolta creșterea economică. Și aici ne referim, în primul rînd, la dezvoltarea căilor alternative de soluționare a disputelor și menționăm despre utilizarea pe larg a arbitrajului și a medierii.

O altă modalitate de a face să contribuie justiția la creșterea economică este perfecționarea mecanismului de insolvență, în mod special acelor care participă la procesul de insolvență. Mă refer la cadrul legal necesar pentru administratorii în procedura de insolvență.

Și, nu în ultimul rînd, la perfecționarea sistemelor de evidență a agenților economici, iarăși ceea ce ține de domeniul justiției, în mod concret prin unificarea bazelor de date sau a registrelor în care se conține informația despre persoanele juridice cu scop comercial și necomercial.

Domnul Andrei Vacarciuc:

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.4.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule ministru,

Mai întâi felicitări. Cred că sînteți primul ministru al justiției care veniți cu o Strategie de reformare a sistemului judiciar. Dar orice strategie, domnule ministru, nu va avea sorț de izbîndă dacă factorul uman nu este predispus pentru schimbare.

În acest context, domnule ministru, vă rog să-mi răspundeți la întrebarea: sunt suficienți acei 5 ani de zile în care să fie implementată această strategie pentru demontarea schemelor mafiotice din sistemul judecătoresc, moștenit de la fosta guvernare, și diminuarea corupției? Întreb lucrul acesta, domnule ministru, fiindcă, de fapt, societatea din Republica Moldova așteaptă lucrul acesta de la reformarea sistemului judiciar.

Vă mulțumesc.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc.

Doamnă deputat,

Într-adevăr, cetățenii noștri așteaptă nu reforme în justiție, dar rezultatele acestor reforme. Considerăm că modul în care vom aborda de această dată reformele, printr-o abordare comună multidimensională și complexă, cu participarea tuturor celor care trebuie să se implice, cu voința politică necesară, care, sper, există în Parlamentul actual și va fi și în următoarele, dacă vom implementa strategia și Planul de acțiuni, care urmează să vină imediat după strategie, sînt sigur că este o perioadă de timp suficientă pentru a înlătura cele mai grave probleme existente astăzi în domeniul justiției.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.3.

Domnul Grigore Petrenco:

De procedură.

Stimați colegi,

Din partea fracțiunii, aș vrea să vă informez că, în semn de protest față de încălcarea în mod obraznic a Regulamentului Parlamentului Republicii Moldova, în semn de protest față de tentativa de a uzurpa puterea aici, în Parlamentul Republicii Moldova, Frațiunea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova părăsește sala de ședințe a Parlamentului.

Domnul Marian Lupu:

Am luat act.

O clipă, stimați colegi, un minut, ca să putem continua.

(Frațiunea PCRM părăsește sala de ședințe.)

O să rog foarte mult numărătorii, sectorul nr.2 și sectorul nr.3, să ne anunțe prezența în sală în aceste două sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 26.

Domnul Marian Lupu:

Sectorul nr.2 – 26.

Sectorul nr.3?

Microfonul nr.5.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – 30. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Marian Lupu:

Deci, conform datelor anunțate de numărători: 26; 30 – 56 de deputați în sală. Ședința poate să continue în asemenea condiții. Încă un piculeț.

Stimați colegi,

Să vedem, într-adevăr, cu maximă atenție care este prezența în sală, fiindcă trebuie să fim corecți cu noi înșine. Și dacă cineva dintre colegi este ieșit, să fie invitați în sală, pentru a continua ședința.

Domnule Sîrbu, sectorul nr.2,

Vă rog frumos, încă o dată să-mi precizați câți deputați sînt la moment?

Și sectorul nr.3?

Domnilor deputați,

Pentru a ușura munca numărătorilor, rog să vă ocupați locurile și după asta ieșiți imediat la microfon, nu-i nici o problemă.

Sectorul nr.3, apropo, tot o să vă rog să-mi dați cifra exactă a prezenței.

N u m ă r ă t o r i i:

Acum – 24.

Domnul Marian Lupu:

– 24.

În sectorul nr.3 câți colegi avem? Nu, eu înțeleg, dar eu am zis, noi trebuie să fim cu noi înșine corecți. Și dacă sînt ieșiți, facem o pauză de 5 minute și vin colegii. Deci, eu anunț atunci o pauză de 10 minute, pînă la fără un sfert, acum e și 36 de minute.

Între timp, Secretariatul, rog să-i mobilizați de peste tot, unde sînt deputații, să vină în sala pentru ședința plenului Parlamentului.

Ședința o reluăm în 10 minute, la fără un sfert.

P A U Z Ă

*

* * *

DUPĂ PAUZĂ

Domnul Marian Lupu:

Stimați deputați, vă rog să vă ocupați locurile.

Stimați colegi numărători,

Vă rog să anunțați prezența deputaților în sală.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.3 – 30.

– 25.

Domnul Marian Lupu:

– 25.

55 de deputați în Parlament prezenți în sală. Constat caracterul deliberativ al ședinței.

Domnule ministru,

Vă rog la tribună, să continuăm dezbaterile pe marginea proiectului nr.2060. Strategia de reformare a sectorului justiției.

Stimați colegi,

Cine vine cu întrebări rog să ocupați locurile la microfon. Așa, ultima dată ne-am oprit la microfonul nr. 3. Deci, mergem pe cerc.

Microfonul nr. 5.

Domnul Valeriu Munteanu:

Domnule Președinte,

Domnule ministru,

În discursul pe care..., în prezentarea pe care ați făcut-o astăzi ne-ați spus că în cadrul acestei strategii prevedeați schimbarea modului de numire al Procurorului General în vederea asigurării independenței acestuia.

Spuneți-mi, vă rog frumos, ați elaborat deja sau aveți idei în acest sens: cum poate fi schimbat acest mecanism de numire a Procurorului General?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Sînt mai multe soluții pentru a asigura rezultatul dorit. Evident că la această etapă nu avem o soluție definitivă, pentru că urmează să studiem această problemă. Și, de comun acord cu toți actorii implicați în acest proces, să ajungem la formula care, pe de o parte, va realiza compromisul, iar pe de altă parte, va asigura rezultatul dorit, și anume independența și excluderea oricărei presiuni asupra Procurorului General.

Cu titlu de exemplu, o variantă care este posibil să existe, este cea similară modului în care se desemnează judecătorii, care sînt propuși de către Consiliu sau s-ar putea ca candidatura Procurorului General să fie propusă de Consiliul Superior al Procurorilor și să fie numită prin... fie de Parlament, fie de Președintele țării.

Domnul Valeriu Munteanu:

În această situație, noi vom avea nevoie să amendăm, să modificăm și Constituția Republicii Moldova pentru că, la articolul 125 alineatul (1), Constituția stipulează în mod expres: „Procurorul este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui acestuia”.

Prevederile Constituției sînt exprese în acest sens și în această situație va trebui să modificăm și Constituția.

În aceeași ordine de idei, spuneți-mi, vă rog frumos, dacă și alte prevederi ale Constituției vor trebui modificate pentru a putea fi implementată strategia pentru 2011 – 2016.

Domnul Oleg Efrim:

Aveți perfectă dreptate, domnule deputat. În acest caz, urmează să fie modificată Constituția, precum și în alte situații, care se regăsesc în strategie, cum ar fi revederea componentei Consiliului Superior al Magistraturii pentru oferirea posibilității să participe la lucrările Consiliului Superior al Magistraturii reprezentanți ai societății civile sau pentru schimbarea modului de desemnare, sau accedea în profesia de judecător pentru alte persoane care nu sînt magistrați la moment, în mod special pentru Curtea Supremă de Justiție, unde ar putea să fie admiși în calitate de judecători, potrivit practicilor internaționale, ... specialiști.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc, mulțumesc.

Și de aici, evident, o precizare. În acest sens, Strategia prevede anumite termene. În situația în care Constituția rămîne în formula pe care o avem acum, iar noi încercăm să implementăm strategia pe care ne o propuneți dumneavoastră. Cred că aceste lucruri sînt incompatibile.

Nu credeți oportun ca, la începutul acestei perioade de cinci ani, să modificăm Constituția astfel încît să fie posibilă realizarea reformei în domeniu, pentru că altfel iarăși va fi o reformă de suprafață, iar cele mai importante prevederi nu vor putea fi realizate, avînd în vedere acele prevederi restrictive, zic eu, din Constituția Republicii Moldova.

Domnul Oleg Efrim:

Ar fi ideal ca aceasta să poată fi.

Domnul Valeriu Munteanu:

Și ce idei aveți în acest sens vizavi de modificarea Constituției?

Domnul Oleg Efrim:

Din păcate, modificarea Constituției nu depinde exclusiv doar de Ministerul Justiției. Din acest considerent, dacă observați în proiectul Strategiei termenul pentru modificarea Constituției și pentru acele schimbări pe care ni le propunem și care necesită schimbarea Constituției, sînt prevăzute nu pentru primul an, dar pentru anii al treilea, al patrulea și al cincilea.

Deci, evident, este nevoie de un consens al clasei politice, în primul rând, pentru a modifica aceste norme. Dar eu sper că, prin sprijinul oferit strategiei, este și o subscriere la aceste intenții.

Domnul Valeriu Munteanu:

O'key. Și atunci ultima precizare. Cum cadrează strategia pe care ne-o prezentați dumneavoastră cu programul de guvernare al Alianței pentru Integrare Europeană – 2, unde expres este scris... Ori acest program este scris pentru patru ani: prevedem reforma constituțională în această perioadă, iar dumneavoastră aveți alte termene? Respectiv, nu respectăm angajamentele pe care ni le-am asumat?

Domnul Oleg Efrim:

După mine, se încadrează perfect și în programul guvernamental. Or, toate acele acțiuni care sînt incluse în Programul de guvernare pentru perioada de pînă în 2014, se regăsesc și în...

Domnul Valeriu Munteanu:

Nu, era vorba de modificarea Constituției. Dumneavoastră ne-ați spus pentru ultimii ani din strategie. Iar noi am zis pentru 2010–2014. Respectiv, termenele nu coincid. Probabil, trebuie să umblăm la aceste termene.

Domnul Oleg Efrim:

Eu am zis anii 2, 3 sau 3, 4 și 5 din strategie. Și, dacă observați, anumite termene coincid inclusiv cu perioada actualului Guvern.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr. 4.

Domnul Mihai Godea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

V-ați lăsat de fumat?

Domnul Oleg Efrim:

Sînt pe cale.

Domnul Mihai Godea:

Nu, este bine, fiindcă aveți nevoie de foarte multă sănătate să realizați această Strategie. Din păcate, am dreptul doar la două întrebări și am să încerc să formulez, să pun cît mai mult conținut în ele, ca să respectăm norma regulamentară.

Sînt lucruri în Strategie asupra cărora cred că urmează să mai revenim, referitoare la posibilitatea interceptării telefoanelor de serviciu ale judecătorilor, testul cu poligraf.

Probabil, cunoașteți hotărîrea Curții Federale a Germaniei din 2003, care califică drept inadecvate probele și nici la noi, în Moldova ele nu sînt luate ca și probe, din simplul considerent că comunitatea științifică încă nu are o opinie unanimă în acest sens. Dar întrebările mele țin de lucruri mai importante. Și am să dezvolt cumva întrebarea colegei Maria Ciobanu. Și am să o pun un pic altfel.

Unul dintre cei mai buni experți în reforma justiției din Europa spunea, a enunțat un postulat, cu care cred că sîntem de acord, că în obținerea unor rezultate bune pentru cetățeni în procesul de reformă a justiției nu este nevoie doar de schimbarea structurilor, ci și a oamenilor.

Pentru că chiar dumneavoastră ați menționat că am asistat la fortificarea sistemului și a independenței sistemului judecătoresc, fără ca să ne asigurăm în timp de eficiența acestuia.

Cum, la modul practic, în viziunea dumneavoastră, se va putea de schimbat oamenii din sistem, în condițiile în care avem experiența tristă a domnului, al cazului Muruianu, dincolo de toate conotațiile politice? Mergem strict procedural, conform normei legale? Dacă există o viziune ca să putem schimba și oamenii, nu doar structurile și instanțele.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Sînt absolut de acord că calitatea oamenilor, în primul rînd din sistemul justiției, generează acele rezultate în domeniu. Or, cît de bune nu sînt legile, dacă ele nu se aplică și nu se întîmplă nimic după această neaplicare, atunci nu putem să vorbim despre justiție.

Scopul în sine al acestei reforme nu este de a purifica sistemul de oameni. Pur și simplu, de a-i înlătura pe toți cei care sînt astăzi și a aduce oameni noi. Avem în sistem o groază sau un număr mare de oameni onești, care își fac bine datoria.

Domnul Mihai Godea:

O groază de oameni.

Domnul Oleg Efrim:

În același timp, sînt de acord că există și persoane care nu trebuie să se regăsească nici în sistemul judecătoresc și nici în alte domenii ale justiției. Răspunzînd la întrebarea dumneavoastră, în această ordine de idei, urmează să fie elaborate criterii foarte clare de admitere în profesie și nu mă refer doar la sistemul judecătoresc, dar la toate sistemele.

Domnul Mihai Godea:

Cînd, domnule ministru?

Domnul Oleg Efrim:

Dacă îmi permiteți să finalizez și vă spun și despre termen.

Domnul Mihai Godea:

O'key.

Domnul Oleg Efrim:

Și pentru acei care deja sînt în sistem, criteriile de evaluare a performanțelor, nu așa cum sînt astăzi, cînd pentru fiecare evaluare se face același examen teoretic care l-am trecut noi toți și prin băncile universității.

Ca să vă răspund și la întrebare. Sau, ce presupune acest lucru? Deci, un sistem de criterii, bazat pe excluderea subiectivismului. Ca să nu depindă de persoanele care dau aprecieri. Și aceasta este posibil. Necesită mai mult efort, dar este posibil.

Țin să menționez că, la moment, deja este pe faza finală pregătirea acestor proiecte. S-a lucrat la ele mai mult de jumătate de an și în curînd vor fi gata să le supunem dezbaterilor publice. Imediat după strategie vom promova aceste proiecte.

Domnul Mihai Godea:

Mulțumesc.

A doua întrebare ține de asigurarea cu resurse. Strategia nu dă un răspuns foarte clar privind asigurarea independenței financiare a sistemului judecătoresc.

În plus, pentru realizarea acestei strategii, pentru realizarea acestei reforme ample este nevoie de resurse financiare. Întrebarea mea este: cum vedeți dumneavoastră asigurarea independenței financiare a sistemului judecătoresc? Și doi: dacă Guvernul mai mizează pe ajutorul extern în promovarea reformei justiției?

Se vorbea un timp despre o susținere în valoare de 10 milioane de euro pentru reforma justiției: dacă Guvernul mai mizează pe acest ajutor? Dacă nu, de unde va identifica resursele necesare pentru reformă și pentru asigurarea independenței financiare a sistemului?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Cred că toți deja s-au convins că o justiție ieftină este o justiție cu probleme. Nu în zădar, probabil, Guvernul a declarat acest domeniu prioritatea priorităților, ceea ce se poate vedea și din programul de guvernare.

În ultimii ani, avem o creștere la bugetul dedicat justiției. Nu este așa spectaculoasă cum am fi dorit-o, dar există creștere de la an la an. Pentru perioada de implementare a strategiei, evident că eforturile vor trebui dublate și triplate. Evident că în acest proces mizăm foarte mult pe sprijinul partenerilor noștri de dezvoltare, unii dintre care deja au anunțat sume destul de impunătoare întru susținerea acestei strategii și întru susținerea reformelor pe care urmează să le realizăm.

Cele zece milioane despre care vorbiți vor fi alocate de către Comisia europeană începând cu sfârșitul acestui an sau la începutul anului următor. În situația în care vom adopta strategia și planul de acțiuni necesar pentru implementarea acestei strategii, Uniunea Europeană va contribui cu o sumă de circa 50 de milioane pentru realizarea acestei reforme, 50 de milioane de euro.

Și acestea nu sînt toate sumele necesare pentru implementarea acestei reforme. Către sfârșitul lunii noiembrie, noi vom fi gata să spunem estimativ costurile pentru toată perioada de 5 ani.

Domnul Mihai Godea:

Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Vă rog să mă înscrieți cu o luare de cuvînt.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Doamna Palihovici.

Doamna Liliana Palihovici:

Domnule ministru,

Am studiat și eu cu atenție acest proiect și vreau să apreciez cîteva elemente din această strategie, dar într-un anumit context. Imaginea sistemului de justiție în Republica Moldova este mult afectat de tot ce spun cetățenii noștri: gradul înalt de corupție a multor angajați din sistem.

De aceea, apreciez mult efortul echipei care a elaborat această strategie, inclusiv al dumneavoastră, prin faptul că v-ați propus un obiectiv special în această strategie. Și îmi place și cum l-ați formulat: promovarea și implementarea principiului toleranței zero pentru manifestările de corupție în sectorul justiției.

Enorm de mult apreciez acest obiectiv specific, dar mi se pare că este foarte dificil să-l depășiți într-o perioadă de 5 ani. Deoarece, nu știu cum veți face dumneavoastră ca să evaluați toți angajații din sistem, ca să schimbați anumite deprinderi și anumite tehnici, așa să zic, neoficial aplicate în sistemul de justiție.

De aceea, eu vreau să vă întreb: astăzi nu avem un plan de acțiuni la această strategie. Avem doar direcțiile prioritare anunțate de strategie. Cum considerați dumneavoastră, care sînt cele cîteva acțiuni-cheie care ne-ar ajuta ca în următorii 5 ani să ajungem la atingerea obiectivului specific de toleranță zero pentru corupție în sistemul de justiție?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, doamnă președinte.

În primul rînd, pentru aprecieri. Sînt de acord, problema corupției este în sistemul judecătoresc comună nu doar pentru sistemul nostru judecătoresc din Republica Moldova, dar și din alte state, inclusiv în statele cu democrații avansate.

Vorbim doar despre nivelul diferit de percepere a corupției în Republica Moldova și în statele cu o democrație avansată. Ideal ar fi ca într-o perioadă și mai

scurtă de 5 ani să excludem acest flagel. Sîntem conștienți că lupta cu corupția este o luptă permanentă.

Dacă e să vă răspund expres la întrebarea pe care ați avut-o, trei acțiuni imediate sau care urmează a fi întreprinse în această perioadă. Una, ca să nu încep de la sancțiuni, una ar fi majorarea, crearea condițiilor adecvate de lucru pentru toți cei care lucrează în sistemul justiției, și nu mă refer doar la judecători. La judecători, procurori, avocați, executori judecătorești etc. și tot personalul din instanțele de judecată și din celelalte autorități. Deci, crearea condițiilor adecvate de muncă cu o salarizare corespunzătoare.

Doi. Includerea și aplicarea pe larg a metodelor de prevenire a corupției, unde aș enumera transparența în procesele de numire, de promovare și carieră în toate aceste domenii; utilizarea tehnologiei informației cît mai larg posibil, pentru a exclude contactul om-om; măsurile preventive care au fost menționate deja astăzi de utilizare a poligrafului, de ascultare a telefoanelor judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor fără a-i preveni în mod special, în prealabil.

Vreau să menționez că aceasta nu este pentru a auzi ce vorbesc judecătorii și pentru a întreprinde acțiuni operative împotriva lor. Este o măsură de protecție a lor împotriva oricăror influențe din afară. Și a treia: evident, mecanisme foarte clare de responsabilizare a tuturor acelor care sînt independenți în justiție și care urmează să fie și responsabili pentru acțiunile pe care le întreprind.

Mă refer la răspunderea disciplinară, răspunderea penală, excluderea imunității pentru..., am menționat deja, pentru... în mod special pentru actele de corupție. Atunci cînd vorbim despre acte de corupție, nu trebuie să existe nici un fel de piedică pentru organele chemate să lupte cu corupția și să investigheze cazurile de corupție.

În al doilea rînd sau unica sancțiune pentru colaboratorii din justiție care admit acte de corupție trebuie să fie pedeapsa privativă de libertate. La fel, dacă a comis un act de corupție, niciodată nu trebuie să mai aibă posibilitatea să se regăsească în sistem. Acestea ar fi dacă, cele mai importante, care pot fi realizate în această perioadă de cinci ani.

Doamna Liliana Palihovici:

Da, eu vă mulțumesc.

Și vă zic ”Doamne ajută” în realizarea acestui obiectiv ambițios.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr. 3.

Domnul Petru Știrbate – *Fracțiunea PLDM:*

Vă mulțumesc.

Domnule ministru,

Îmi permiteți să pun o întrebare, trecînd peste aprecierile înalte pe care le-a făcut și doamna președinte, le fac și eu la fel. Și aș vrea să vă pun o întrebare foarte simplă. În schimb, să fie pe înțeles atît pentru mine, cît și pentru cetățenii care astăzi ascultă aceste dezbateri.

Dacă astăzi adoptăm strategia, care ar fi primii următorii pași pe care o să-i întreprindeți dumneavoastră ca ministru al justiției și când cetățeanul o să simtă că, într-adevăr, se face reformă?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Într-adevăr, spuneam anterior că cetățenii noștri au obosit de acest cuvânt „reformă” și nu știu dacă mai vor reforme. Ei vor să aibă o justiție echitabilă.

Domnul Petru Știrbate:

Corect.

Domnul Oleg Efrim:

Din acest punct de vedere ar fi ideal ca rezultatele să se simtă din a doua zi după ce a fost aprobată Strategia. Dar spuneam, la fel, că strategia nu este soluția în sine pentru rezolvarea problemelor din justiție.

Noi am început, de 9 luni deja, unele acțiuni. Deci, imediat după aprobarea Strategiei sîntem gata să venim cu patru blocuri mari de reglementări, care, în cazul în care vor fi aprobate deja în primul an de implementare a strategiei, pot să dea anumite rezultate.

Și aici pot să fie pe întreg segmentul de justiție, începînd de la ușurarea accesului la justiție, prin reducerea căilor de atac pentru anumite categorii de cauze, prin urgentarea examinării cauzelor, prin soluționarea disputelor pe cale amiabilă, prin reducerea costurilor cetățeanului pentru justiție și multe altele.

Dacă e să vă răspund expres, unele rezultate vor putea fi sesizate de cetățenii noștri chiar după primul an de implementare a strategiei.

Domnul Petru Știrbate:

Vă mulțumesc.

Să ne audă și să ne ajute Dumnezeu, atunci!

Domnul Oleg Efrim:

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.2.

Domnul Iurie Chiorescu – Frațiunea PLDM:

Domnule ministru,

Toată lumea cunoaște că implementarea oricărei reforme presupune și niște riscuri. Strategia respectivă include aceste prevederi? Și cum prognozați dumneavoastră să evitați aceste riscuri și, după părerea dumneavoastră și a colegilor care au lucrat la această strategie, nealegerea Președintelui ar putea fi catalogată ca un risc iminent?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat,

Este adevărat că oricare act legislativ și cu atât mai mult un document de politici pe un termen mediu, există riscuri la nerealizarea sau la neimplementarea acestora.

În momentul scrierii strategiei am identificat asemenea riscuri și am încercat să prevedem și eventuale soluții pentru astfel de situații. Ele se regăsesc în strategie. Este vorba, dacă ați început cu nealegerea Președintelui, ea este atribuită de noi la categoria riscurile politice sau instabilitate politică, evident, dacă, urmare a nealegerii Președintelui, vor fi declanșate alegeri anticipate, atunci eu nu cred că aceasta poate să stopeze implementarea strategiei. Evident că aceasta va întârzia cu respectarea termenelor, pentru că alegerile vor dura o perioadă de timp.

În rest, eu cred că Guvernul și ministerul va putea să elaboreze acele reglementări.

Un alt potențial risc, și unul considerabil, este rezistența celor care urmează a fi reformați. Aceasta nu este specific doar pentru domeniul justiției, rezistența la reformă o pun de cele mai dese ori primii, acei care urmează a fi reformați.

Încercăm să găsim soluția pentru evitarea acestui risc prin implicarea masivă a tuturor actorilor importanți din domeniul justiției, atât la etapa inițierii reglementărilor, cât și la, propriu-zis, promovarea și aplicarea lor.

Astfel, considerăm că vom putea să reducem din rezistența de pe interior.

Și un alt risc, evident, este posibilitatea scăzută de finanțare a reformei. Aici am menționat deja că mizăm, în afară de sursele proprii, pe sprijinul partenerilor noștri de dezvoltare.

Domnul Iurie Chiorescu:

Domnule ministru,

Și următoarea întrebare. Multe dosare pierdute de Republica Moldova la CEDO sînt legate de tortură. În strategia respectivă propuneți ceva schimbări în acest sens?

Domnul Oleg Efrim:

Nu vă supărați, legate de...?

Domnul Iurie Chiorescu:

Legate de tortură. Și dacă strategia respectivă propune ceva modificări în această direcție.

Domnul Oleg Efrim:

Da, domnule deputat,

În strategia de reformă a justiției este un compartiment special care se referă la drepturile omului. Acolo sînt prevăzute acțiuni concrete pentru a nu admite și a exclude în general existența acestui fenomen în Republica Moldova.

Mai mult ca atât, guvernarea actuală a declarat gradul de toleranță zero torturii, imediat cum a venit la guvernare.

Domnul Iurie Chiorescu:

Da, mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.5.

Domnul Gheorghe Mocanu – Frațiunea PLDM:

Mulțumesc.

Domnule ministru,

Se vorbește în societate, inclusiv în presă, inclusiv ați menționat și dumneavoastră, că avem un sistem al justiției moștenit închis, bazat pe interese corporative, aș adăuga chiar clientelare.

Se creează impresia că funcțiile în acest sistem sînt transmise din tată în fiu, se creează impresia că se transmit prin moștenire printr-o rețea de familii. Și este firesc că și accesarea în acest sistem este defectuoasă.

De fapt, nu este un lucru firesc, dar în acest context al transmiterii funcțiilor într-un mod defectuos, întrebarea este: cum v-ați propus să spargeți acest cerc vicios al promovării intereselor corporatiste în sistemul justiției?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat,

Într-adevăr, au fost situații în care organele de autoadministrare s-au comportat nu ca veritabile organe de autoadministrare, dar mai degrabă ca un sindicat al celor pe care trebuie să-i administreze, încercînd să-i protejeze cu orice preț.

Aceasta este o problemă și, în mod special, dacă vorbim despre justiție, acolo unde există justiția ca și o putere independentă, rolul organelor de autoadministrare este unul enorm. De la acest organ de autoadministrare trebuie să înceapă soluționarea tuturor problemelor.

Organul de autoadministrare, și în acest caz vorbesc de Consiliul Superior al Magistraturii, trebuie să fie acea autoritate care să dea semnale foarte clare că nu va tolera nelegiuiri în sistemul de justiție.

În astfel de situații este important ca să se reacționeze foarte prompt și să se ia atitudine față de astfel de cazuri, promovînd, iarăși, o toleranță zero față de nelegiuirile din sistem.

Ne propunem să excludem situațiile menționate de dumneavoastră prin mai multe direcții strategice de intervenție strategică.

Unu. Transparentizarea totală a organelor de autoadministrare din sistemul justiției și a tuturor celorlalte organe care funcționează pe lîngă el.

Deci, mă refer la publicarea absolut a tuturor documentelor care intră și ies din sistem, în mod special în ceea ce ține de admiterea în profesie, ceea ce ține de cariera judecătorilor, ceea ce ține de examinarea procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor, contestații etc.

Al doilea moment, pe care l-am amintit deja astăzi, ar fi elaborarea criteriilor foarte clare de admitere în profesie, de promovare și de carieră a judecătorilor și a altor categorii implicate în justiție.

În al treilea rând, este accentul pe instruirea juridică a celor care vin în sistemul justiției.

În afara faptului că urmează de perfecționat curricula pentru diferite categorii la Institutul Național al Justiției, alte categorii urmează să fie aduse acolo pentru ca să se instruiască.

Prevedem sau ne gândim ca toți acei care vor dori să devină judecători sau procurori să susțină examenul exclusiv la Institutul Național de Justiție, indiferent de faptul dacă sînt absolvenți ai acestei instituții sau au stagiul suficient pentru a fi admiși din afară, dar examenul să fie primit de către o autoritate care este competentă să facă acest lucru și mai sînt și alte măsuri.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.4.

Domnul Anatolie Dimitriu – Frațiunea PLDM:

Mulțumesc.

Domnule ministru,

An de an se vorbește tot mai mult de corupția înaltă din sistemul judecătoresc, dar în realitate vedem că, cel mai frecvent, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției reține doar niște avocați, pe așa-numiții intermediari.

Rog să-mi răspundeți: strategia prevede măsuri anticorupție doar privitor la judecători sau se va referi și la alte persoane în procesul de înfăptuire a justiției?

Mersi.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Problema corupției nu este specifică doar pentru sistemul judecătoresc. Eu cred că este o problemă comună pentru întreaga noastră societate.

Aveți dreptate, pilonul numărul 4, care se referă la integritatea actorilor din sistemul justiției, este un pilon care se referă la toate celelalte, care se referă pe orizontală la toți actorii din sistemul justiției.

Doar pilonul 4 și ultimul, cu coordonarea reformei în justiție, sînt aplicabile tuturor actorilor din sistemul justiției. Dar faptul că, de cele mai dese ori, sînt prinși în astfel de... pretinse acte de corupție avocații, precum și alte persoane, indică și asupra unei alte probleme, pentru că m-am referit la necesitatea excluderii independenței, pardon, nu independenței, imunității pe care o au judecătorii pentru acte de corupție.

Faptul că, pînă astăzi, nu a fost cercetat nici un magistrat pentru acte de corupție, nu înseamnă că noi nu avem acest fenomen în sistemul judecătoresc.

Domnul Anatolie Dimitriu:

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.3.

Domnul Petru Vlah:

Господин министр, не отразится ли отрицательно проводимая реформа в Законе об особом правовом статусе Гагаузии (Гагауз Ери).

Если можно, ответьте на русском, пожалуйста.

Domnul Oleg Efrim:

Спасибо за вопрос, господин депутат.

Я думаю, что эта стратегия не имеет своей целью затронуть закон, который вы назвали. Но надо упомянуть, что судьи, которые работают в Гагаузии, являются частью судебной системы Республики Молдова.

То есть все требования, которые будут предъявлены к остальным судьям, будут применяться и к судьям, которые будут действовать на территории Гагаузии.

Domnul Petru Vlah:

Я этот вопрос задавал только по одной простой причине, что было недавно заявление господина Генерального прокурора Зубко о том, чтобы снять некоторые статьи из особого правового статуса Гагаузии.

Спасибо.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.2.

Domnul Ghenadie Ciobanu – *Fracțiunea PLDM:*

Mulțumesc.

Domnule ministru,

Am auzit răspunsurile dumneavoastră date unor colegi de-ai mei cu referire la, să zicem, cadrul uman al justiției, și totuși, cu toată similitudinea, vreau, cred, sper să sesizați această nuanță în întrebarea pe care o voi adresa.

Pe de o parte, ați menționat necesitatea, citez, ”metamorfozei mentalității personale” a celor care, într-un fel, asigură actul justiției. Ne dăm seama că această schimbare, această metamorfoză ține de un proces evolutiv de durată. Este necesar, este nevoie de mult timp.

Pe de altă parte, în strategie se constată nivelul scăzut al încrederii oamenilor în justiție.

Întrebarea mea este următoarea: ce se prevede, cum veți proceda, cum veți acționa în această perioadă scurtă pentru a recâștiga încrederea oamenilor în justiție?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Aveți dreptate, faptul, nivelul scăzut de încredere în justiție nu este bazat doar pe afirmații.

La baza acestor afirmații stau sondaje sociologice care ne arată că, an de an, de la independență încoace sau de când au început să fie organizate aceste sondaje, încrederea cetățenilor în justiție a fost într-o continuă scădere.

Recăpătarea... sau voi spune așa: cetățenii noștri își vor recăpăta încrederea în justiție atunci când vom avea hotărâri judecătorești echitabile, pentru că aceasta este ultima instanță care poate să dea dreptate.

Însă, realizarea acestei strategii și a planului de acțiuni care vine din urmă, prin implementarea tuturor ceea ce propunem, prin aducerea oamenilor noi în sistem, prin perfecționarea celor care există astăzi în sistem, vor contribui, în mod desăvârșit, la realizarea obiectivului de recăpătare a încrederii în justiție.

Domnul Ghenadie Ciobanu:

Vă mulțumesc.

Deci este vorba de un plan de acțiuni care va avea aceste revederi concrete și acțiuni concrete care vor aduce la recăpătarea, cum ziceți dumneavoastră, recâștigarea încrederii oamenilor în justiție.

Domnul Oleg Efrim:

Da, domnule deputat,

Am menționat deja că sîntem pe ultima sută de metri. Pînă la sfîrșitul lunii noiembrie, vom fi gata să prezentăm acest document în care sînt prevăzute acțiunile concrete pentru toată perioada de 5 ani.

Domnul Ghenadie Ciobanu:

Vă mulțumesc și vă doresc succese.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.5.

Domnul Vladimir Saharneau – Frațiunea PL:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Ca observator și ca deputat, trebuie să constat că în sală lipsește Frațiunea Comunistă. Vorbim acum despre reformarea sistemului de justiție din Republica Moldova și trebuie să ne amintim că în anii '90 s-a încercat o asemenea reformă, și care a fost dată peste cap o dată cu venirea comuniștilor la guvernare în 2001.

Ținem minte programele de reciclare a judecătorilor cu bani europeni, în special bani olandezi. Sute de judecători au fost duși, purtați în Europa prin diferite

instanțe ca să vadă cum este organizat sistemul acolo și, odată cu venirea lui Voronin la putere, în 2001, circa 200 dintre ei au fost pur și simplu eliminați din acest sistem și acum, avem un sistem pe care îl avem: corupt și inefficient, adică unul îndreptat împotriva statului, putem spune, fiindcă este cel mai problematic sistem și cel mai vital sistem al unui stat.

Trebuie să ne dăm seama că de aceea comuniștii de dimineață au făcut zbîntuirea pe care au făcut-o, pentru ca să găsească un motiv să plece din sală, să nu participe la această discuție despre reformarea sistemului judiciar.

Iar acum, domnule ministru, cunoașteți, probabil, fabula despre un întreprinzător, un om de afaceri, pe a noastră cum ar fi un businessman care ținea un hotel, un hotel de lux în care era practică una din cele mai vechi meserii ale omenirii și care, de la o seamă de vreme, a început să se plîngă că nu-i prea merge afacerea, chiar dacă a început să schimbe mobila, culorile, formele ș.a.m.d.

Pînă cînd cineva l-a întrebat: da, dragul meu, n-ai încercat cumva să schimbi și cadrele din întreprinderea dumitale?

Eu vreau să vă întreb, în acest sens: dacă noi iarăși promovăm o reformă, Republica Moldova nu a dus lipsă de reforme, strategii ș. a. m. d., cu aceiași oameni, avem noi șansa ca acum, de o pildă acum să ne dăm noi seama că nu vorbim în van, nu, iată, cheltuim timpul pentru ca să ne alinăm cu un simulacru de reformă, și dacă nu cumva v-a dat prin cap să recurgem la o metodă prin care au trecut pînă acum niște colegi de ai noștri, să zicem georgienii, care au trecut printr-o reformă radicală, substituind 90 la sută, iar din sistemul polițienesc sută la sută, din cadrele care au adus statul georgian într-o anumită perioadă la sapă de lemn?

Noi sîntem în aceeași situație acum.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Am mai menționat astăzi că sînt împotriva utilizării acestor noțiuni de epurare din sistem, în mod special în privința judecătorilor.

Sînt de acord că există oameni care nu trebuie să se regăsească în sistemul judecătoresc și aceste persoane urmează și să fie înlăturate.

Ori riscăm să ajungem dintr-o extremă în alta. Dacă vorbim că justiția, puterea judecătorească este o putere și nu este a treia putere, dar este o putere egală cu celelalte două, înseamnă că trebuie să realizăm necesitatea asigurării independenței și responsabilizării pe de cealaltă parte a celor care lucrează în justiție.

Evident, vor fi prevăzute mecanisme de evaluare a cunoștințelor și de evaluare a activității magistraților pentru perioadele următoare, și acei care nu vor trece testul sau nu vor trece aceste evaluări, nu vor fi capabili să treacă evaluările, vor trebui să părăsească sistemul judecătoresc.

Domnul Vladimir Saharneanu:

Da, sigur că noi am vrea să ajungem, am vrea să fim extremiști, de ce nu, pentru că noi sîntem la extremă cînd sîntem cel mai corupt stat din Europa și avem cel mai sărac stat din Europa datorită acestui fapt.

Nu am dori noi să ajungem la cealaltă extremă, când vom fi un stat cu toate legile puse la punct și cu instituții care-și fac datoria? Nu credeți că asta ar fi scopul reformei?

Domnul Oleg Efrim:

Eu înțeleg despre ce vorbiți dumneavoastră, dar nici nu pot să admit, ca și ministru al justiției, că putem da afară 90 la sută de judecători, fără a înțelege pentru noi, foarte clar, care sînt motivele. În situația în care vom avea motive, nu doar că va trebui să vrem, va trebui să facem acest lucru.

Dacă locul persoanei nu este în sistemul judecătoresc, ea trebuie înlăturată de acolo. Dar, în același timp, nu putem să-i înlăturăm pe orîșicare în privința căror nu există motive, pentru că dacă sînt competenți, dacă nu încalcă legea, dacă-și fac meseria, atunci chiar dacă toți ultimii 19 ani au fost în sistemul judecătoresc nu înseamnă că noi trebuie să renunțăm la serviciile lor.

Domnul Vladimir Saharneau:

Dar exemplul cu președintele Curții Supreme de Justiție, care a adus statului prejudicii de milioane? Sau, dacă luăm un sondaj simplu sau cîteva sondaje, timp de 10 ani? Toate sondajele arată prost și ne cer o reformă radicală. Aici nu mai avem cum să cheltuim banii oamenilor pe o reformă lungă și lipsită de eficiență. Noi ne cunoaștem pe noi ca să ne permitem acest lux să cheltuim bani în zadar, în van, iarăși o perioadă de timp, ca să ne pomenim în 2016 că ne aflăm pe același loc cu aceiași oameni.

Domnul Oleg Efrim:

Domnule deputat,

Sînt absolut de acord cu dumneavoastră că persoanele care s-au compromis nu trebuie să se regăsească în sistemul judecătoresc. Eu vreau să spun un lucru, noi nu putem în mod arbitrar să dăm afară judecătorii, noi trebuie să facem aceasta potrivit prevederilor legale, eu nu sînt împotrivă. Și această reformă, după mine, este una destul de radicală, dar bazată pe lege.

Doamna Liliana Palihovici:

Microfonul nr.4.

Domnul Alexandru Stoianoglo:

Господин министр,

Следует признать, что Стратегия, достаточно объемная, с моей точки зрения, качественно подготовлена. Одновременно предполагаются очень серьезные изменения в судебной системе, во всей правоохранительной сфере.

Я хотел бы знать, были ли привлечены для подготовки этой Стратегии специалисты других правоохранительных органов и органов юстиции? Потому что вы предлагаете поменять очень специфичные вещи, к которым Министерство юстиции вообще-то никакого отношения не имеет. Я имею в виду такие, как оперативно-розыскная деятельность, тот же Закон о

несостоятельности. Насколько эти проблемы были согласованы с этими ведомствами?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Într-adevăr, este un moment important și la care am ținut foarte mult în tot procesul acesta de elaborare a Strategiei, precum și a tuturor celorlalte acte care urmează să le elaborăm.

Grupurile de lucru, care sînt create pe lîngă Ministerul Justiției, sînt create exact din reprezentanți ai tuturor instituțiilor care urmează ulterior să aplice sau să traducă în viață această Strategie. Și dacă ne referim la sistemul judecătoresc, atunci din grupul de lucru, care a lucrat și la compartimentul din Strategie, și la proiectele de lege care se elaborează acum, fac parte: judecători atît din instanțele de fond, curțile de apel, cît și de la Curtea Supremă de Justiție, membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, reprezentanți ai mediului academic, evident, experți din cadrul Ministerului Justiției și experți sau reprezentanți ai asociațiilor obștești, ai societății civile. La fel, avem implicată și expertiza internațională.

Similar la ceea ce ține de domeniile atinse de dumneavoastră: activitatea operativă de investigație, reforma procedurii penale sau urmărirea penală. Din acest grup au făcut parte și fac parte: reprezentanți ai Procuraturii Generale, reprezentanți ai MAI, reprezentanți ai CCCEC, reprezentanți ai Ministerului Justiției, iarăși, profesori universitari și societatea civilă.

Similar cu insolvabilitatea or în ceea ce privește insolvabilitatea nu ne referim la Legea insolvabilității în general, dar la un aspect – administratorii procedurii de insolvabilitate. Și aici avem un grup de lucru în care sînt implicați: reprezentanți ai Ministerului Economiei, reprezentanți ai Ministerului Justiției, reprezentanți ai organizațiilor profesionale ale administratorilor în procedura de insolvabilitate.

Domnul Alexandru Stoianoglo:

Vă mulțumesc.

Și a doua întrebare.

Абсолютно очевидно, что реформированию прежде всего должны подлежать те структуры и те органы, которые сегодня работают неэффективно. В Стратегии вы предлагаете целый ряд мероприятий, связанных с пересмотром вообще статуса, фундаментальные изменения, связанные с деятельностью Конституционного суда.

Но насколько я помню, последние 3–4–5 лет особых нареканий в адрес Конституционного суда не было, за исключением вот этих последних политических перипетий, которые были связаны с определенными действиями. Чем вызваны такие вот фундаментальные изменения относительно статуса, субъектов обращения в Конституционный суд и ряда других положений, связанных с этим институтом?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Sînt de acord în ceea ce privește afirmația dumneavoastră, că nu au fost formulate, cel puțin, pretenții față de Curtea Constituțională. Dar noi urmărim prin ceea ce propunem în Strategie să asigurăm o independență, un grad și mai înalt de independență pentru judecătorii de la Curtea Constituțională, spre exemplu, prin lungirea mandatului judecătorului de la Curtea Constituțională, dar posibilitatea deținerii unui singur mandat. Deci, spre exemplu, lungirea termenului pentru judecător pînă la 9 ani, ca asupra lui să nu planeze pericolul neprelungirii mandatului și astfel să se poată influența anumite presiuni.

A doua, ceea ce ține de lărgirea spectrului de subiecți care pot să se adreseze. Ne gîndim să propunem oferirea posibilității oricărui judecător din oricare instanță de judecată să poată să sesizeze Curtea Constituțională sau să ridice excepția de neconstituționalitate atunci cînd examinează un caz. Să nu trebuiască să se adreseze Curții Supreme de Justiție care, la rîndul său, să examineze oportunitatea sesizării sau nesesizării Curții Constituționale. În acest mod, am putea admite un acces mai larg al cetățeanului la Curtea Constituțională.

Domnul Alexandru Stoianoglo:

Bine.

Vă mulțumesc, domnule ministru.

Doamna Liliana Palihovici:

Microfonul nr.3.

Domnul Igor Corman – Frațiunea PDM:

Mulțumesc.

Domnule ministru,

Ne-ați vorbit despre faptul că, în elaborarea acestei Strategii, ați profitat și de asistența din partea experților europeni. Vreau să vă întreb: există siguranța că acest proiect de Strategie corespunde întocmai așteptărilor din partea partenerilor europeni, ținînd cont și de importanța acestui sprijin financiar pentru promovarea reformelor în domeniul justiției?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Am menționat deja că avem expertiza Consiliului Europei și expertiza Comisiei Europene pe marginea acestei Strategii. Nu pot să citez exact din raportul de expertiză a experților Comisiei Europene, dar acolo se menționează că este un document foarte ambițios, este un document multidimensional, este un document care corespunde principiilor unanim acceptate referitor la justiție, care urmează să atingă obiectivele în cazul de implementare. Deci aceasta este din expertiza experților Comisiei Europene.

Domnul Igor Corman:

Vă mulțumesc.

Și a doua întrebare. La această etapă, există careva condiționări ori prioritizări din partea partenerilor europeni: ce reforme anume și în ce domenii trebuie să fie promovate ca să profităm de aceste alocații financiare despre care ați vorbit?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Aici vreau să spun că Uniunea Europeană ne-a promis sprijin în reforma justiției, pe care noi urmează să o facem. Unica condiționare din partea Uniunii Europene, pentru a oferi sprijinul anunțat de 50 milioane de euro, este existența unei viziuni a statului în ceea ce privește unde sîntem, unde vrem să ajungem, ce trebuie să facem pentru acest lucru, cît ne costă aceasta și din ce surse vom acoperi cheltuielile.

În rest, reforma este proprietatea noastră. Reforma o facem nu pentru Uniunea Europeană, nu pentru Comisia Europeană, o facem pentru cetățenii noștri. Așa că noi sîntem cei care determinăm și conținutul, și esența reformei.

Domnul Igor Corman:

Așa este. Dar acest plan de acțiuni foarte concret, de unde începeți, cînd va fi elaborat?

Domnul Oleg Efrim:

Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei va fi gata să fie prezentat Guvernului pentru aprobare și, evident, ulterior Parlamentului, la sfîrșitul lunii noiembrie. Deci, noi am lucrat în paralel, neașteptînd să fie ... Deci, vom aștepta să fie aprobată Strategia, să vedem dacă sînt anumite schimbări, pentru a putea corecta și planul de acțiuni. Și, în foarte scurt timp, sîntem gata să venim și să prezentăm și acest plan de acțiuni.

Domnul Igor Corman:

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.2.

Domnul Vasile Botnari – Frațiunea PD:

Mulțumesc.

Domnule ministru,

Vreau să mă refer la rezultatele scontate care sînt indicate în Strategie. Nu credeți că ele sînt prea generalizate? Ca exemplu: îmbunătățit, diversificat. Nu credeți că ar fi bine de introdus niște criterii mai clare, ca să putem în timp, pe urmă să evaluăm ce s-a îndeplinit și ce nu s-a îndeplinit în această Strategie? Indicatori mai clari.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Aș vrea să concretizați întrebarea dumneavoastră, dacă vă referiți concret la un punct din Strategie.

Domnul Vasile Botnari:

Dacă e să luăm la general, practic în toate punctele în care este indicat rezultatul scontat, acesta este foarte generalizat. Adică nu sînt niște criterii clare, ca după implementarea acestei Strategii să putem să dăm o evaluare. Luați oricare punct de la "rezultate scontate".

Domnul Oleg Efrim:

Cum spuneți, iau oricare. Primul. Punctul 1.1. Optimizarea hărții dislocării instanțelor judecătorești în scopul consolidării capacităților instituționale a instanțelor, a numărului de judecători și asigurarea utilizării cât mai eficiente a resurselor disponibile, domeniul de intervenție specifică, instituțiile responsabile etc.

Indicatorii nivelului de implementare. Studiu elaborat și recomandări formulate. Proiect de modificare a cadrului normativ elaborat și adoptat. Harta dislocării instanțelor judecătorești și numărul de judecătorii optimizate. Instanțe judecătorești reorganizate.

Acum, ce înseamnă fiecare dintre ele. Dacă noi am ști astăzi care judecătorie și din ce sector, din ce raion urmează a fi închisă și unde trebuie de deschis aceste judecătorii, astfel încît să nu complicăm accesul cetățeanului la justiție, să nu-i creștem costurile pentru a se judeca, pentru a i se înfăptui justiția, evident, nu am avea nevoie de studiul respectiv elaborat.

Domnul Vasile Botnari:

Vă dau și eu un exemplu, domnule ministru,

Activitatea Consiliului Național pentru Asistența Juridică garantată de stat, îmbunătățită. Cum îmbunătățită? Cum apreciem: e îmbunătățită sau nu după aceasta? Care este criteriul de evaluare?

Domnul Oleg Efrim:

Punctul, vă rog.

Domnul Vasile Botnari:

Dacă mergem la punct, este punctul 3. Și, în final, ne uităm la rezultatul scontat. Eu am deschis primul care mi-a nimerit. Întrebarea este generală, eu nu merg acum pe fiecare punct în parte.

Domnul Oleg Efrim:

Bun. Eu am să ...

Domnul Vasile Botnari:

Ar trebui să fie niște criterii clare ca, la sfârșitul perioadei de implementare, să facem o evaluare: s-a implementat această Strategie sau nu.

Domnul Oleg Efrim:

În primul rînd, domnule deputat, vreau să fugim de orice generalizare. În al doilea rînd, vreau să menționez că documentul sau proiectul de Strategie este un document de politici, în care noi nu vorbim cum vom face acest lucru. Și am avut aceeași întrebare a dumneavoastră și în cadrul comisiei și știu că ați votat împotriva acestei Strategii.

Domnul Vasile Botnari:

N-am votat împotriva, am propus ca să fie îmbunătățită.

Domnul Oleg Efrim:

Și atunci am menționat că Strategia nu ne răspunde cum, Strategia ne vorbește despre ce este. Este o viziune încotro trebuie să mergem să reformăm justiția.

Domnul Vasile Botnari:

Și unde trebuie să ajungem încă.

Domnul Oleg Efrim:

Și dacă e să vă răspund la întrebarea ce ține de asistența juridică garantată, îmbunătățita, aceasta înseamnă îmbunătățirea criteriilor, aceasta înseamnă sporirea numărului de persoane care vor avea asistență juridică garantată de stat, inclusiv pe cauze civile, administrative, penale etc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.5.

Doamna Corina Fusu – Frațiunea PL:

Stimate domnule ministru,

Mai multe profesii își au codul de etică profesională sau codul deontologic, precum sînt: medicii, jurnaliștii și alte profesii. Din Strategia pe care dumneavoastră astăzi ne-ați propus-o, aflăm că aveți un articol care prevede consolidarea acestor mecanisme de implementare a standardelor etice și, totodată, aflăm că mai multe profesii din domeniul sectorului justiției au niște seturi de standarde etice, dar se atestă și o lipsă a clarității și previzibilității exigențelor acestora.

Prima întrebare ar fi: dacă există elaborate aceste coduri deontologice și cît de bune sînt ele? Și, în opinia dumneavoastră, acest instrument de auto-reglementare în interiorul breslei ar fi un instrument sigur de luptă cu corupția?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, doamnă deputat.

Unele dintre profesiile juridice dispun de astfel de coduri de etică sau coduri deontologice, dacă vorbim despre judecători, dacă vorbim despre avocați; unele dintre profesii nu au încă, fie că au refuzat să fie adoptat, cum este cazul notarilor, fie încă nu s-au constituit ca și profesie liberală, mă refer aici la administratorii din procedura de insolvență.

Evident că în profesiile liberale sau cum sînt judecătorii independenți importanța acestor documente este enormă, pentru că breasla admite să stabilească niște reguli care nu neapărat rezultă din lege, dar care sînt obligatorii pentru toți cei din breaslă. Și nerespectarea acestor reguli poate fi motiv incisiv de a fi dat afară sau exclus din profesie. Așa că eu consider că au rol important aceste documente și, de aceea, ne propunem dezvoltarea lor.

Doamna Corina Fusu:

Și a doua întrebare ține de consolidarea sistemului de justiție pentru copii. Aș vrea să știu, dacă monitorizați condițiile de detenție ale copiilor? În primul rînd. Și în al doilea rînd, aș vrea să știu, în planul dumneavoastră de acțiuni, în planul de acțiuni care va veni ca urmare a acestei Strategii, acest domeniu – domeniul justiției pentru copii – este o prioritate? Pentru că fiecare plan de acțiuni își are prioritățile.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, doamnă deputat.

Într-adevăr copiii sînt o categorie specială atunci cînd intră în relații cu justiția și, respectiv, urmează a fi tratați ca atare, indiferent la ce etapă interacționează cu justiția. Sigur, aceasta este o prioritate și se va regăsi prioritar și în planul de acțiuni. Or, aici vorbim despre condiții speciale de urmărire penală în privința lor, condiții speciale de interogare, condiții speciale de aducere a lor în instanța de judecată, camere speciale pentru a nu stresa copilul și pentru a nu-l ...

Deci, să facem în așa mod încît venirea lui în sala de judecată să nu aibă repercusiuni ulterioare. Și, evident, aceasta este o prioritate. La fel, este o prioritate și pentru detenția copiilor, deci, din momentul în care ei devin subiecți pasibili să ispășească pedeapsa privativă de libertate.

Doamna Corina Fusu:

Și care sînt condițiile în Republica Moldova de detenție pentru copii?

Domnul Oleg Efrim:

Minorii în Republica Moldova se dețin într-un singur penitenciar, care, vreau să vă spun, comparativ cu celelalte penitenciare, nu are cele mai rele condiții.

Doamna Corina Fusu:

Și ultima întrebare la acest capitol în ceea ce privește justiția pentru copii. Prevedeți crearea unor instituții judecătorești specializate, instanțe specializate judecătorești pentru cazurile minorilor?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc pentru întrebare.

Într-adevăr, este una din posibilitățile de examinare a cazurilor legate de copii. Noi examinăm posibilitatea existenței doar a judecătoriei administrative în calitate de instanță specializată. Ceea ce înseamnă că, pentru examinarea cazurilor copiilor, urmează să asigurăm specializarea judecătorilor și nu a judecăților.

Doamna Corina Fusu:

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.4.

Doamna Raisa Apolschi:

Vă mulțumesc.

Stimate domnule ministru,

Deci, vreau să-mi răspundeți: cum Strategia propusă va rezolva problema salarizării, în special, a colaboratorilor instituțiilor judecătorești, mă refer la grefieri, lucrători ai Cancelariei etc., care asigură buna activitate a instituțiilor judecătorești și, sigur că nu exclud în acest context nici revizuirea salariului judecătorilor? Pentru că situația la capitolul „Salarizare” existentă astăzi în instanțele judecătorești, de fapt, diminuează calitatea actului de justiție pînă la urmă.

Și o întrebare care, evident, se impune, derivă din întrebarea de bază: care ar fi termenele în care această situație s-ar ameliora? Dacă îmi puteți răspunde.

Vă mulțumesc.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, doamnă deputat.

Avem astfel de acțiuni în Strategie. Ne propunem pe toată durata implementării Strategiei să sporim semnificativ remunerația celor care participă la îndeplinirea justiției. Și nu mă refer doar la judecători, procurori, dar și la acei care asigură activitatea lor.

Pentru că, am mai menționat, o justiție ieftină costă cel mai scump. Ne propunem să începem aceste acțiuni chiar din a doua jumătate a anului 2012, deci următorul an, și vom continua cu acest proces pînă la finalizarea Strategiei.

Sînt absolut de acord că nu putem vorbi doar de judecători, dar și de acei care contribuie la îndeplinirea justiției. Este prevăzut pentru toate persoanele.

Doamna Raisa Apolschi:

Vă mulțumesc.

Și, revenind la discuțiile din cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități, vreau să vă întreb: dacă ați rămas pe poziția și insistați ca în Strategie să se prevadă testarea cu poligraful de minciuni? Pentru că țările europene, din câte am analizat, deci, ei au renunțat, pentru că, de fapt, n-a adus nimic în îmbunătățirea înfăptuirii justiției, pînă la urmă.

Mulțumesc.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc,

Doamnă deputat.

În viziunea noastră, această metodă de testare cu poligraful, în momentul accederii în profesie este obligatorie. Și ulterior, benevol, cei care vor dori să dea un exemplu colegilor lor să treacă testarea cu poligraful, poate reprezenta o măsură preventivă foarte bună. Din acest considerent, noi credem că această măsură trebuie să se regăsească în Strategie și ulterior dezvoltată în legislație. Dar, pînă la urmă, decizia finală este după înaltul for legislativ.

Doamna Raisa Apolschi:

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr. 3.

Domnul Iurie Bolboceanu – Frațiunea PDM:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

Vreau să revin la lupta cu corupția în sistemul justiției. Dumneavoastră ați menționat această intenție, ea se conține și în Strategia pe care ați prezentat-o. Dar pentru a asigura un sistem eficient în prevenirea și combaterea corupției din sistemul, sectorul, cum îl numiți dumneavoastră, sectorul justiției, sînt necesare intervenții foarte precise, sînt necesare niște metode foarte eficiente, iar în unele cazuri – chiar și dure.

Iată, aș vrea ca dumneavoastră cumva să menționați care sînt principalele intervenții, principalele mecanisme care vor duce la diminuarea corupției în sectorul justiției?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Am mai vorbit la acest aspect astăzi. Aceste măsuri pot să le clasific în două categorii: măsuri preventive și măsuri de reacțiune, deci de reacție la actele de corupție săvîrșite deja. La măsurile preventive este, în primul rînd, includerea acestor sisteme, testul poligraf, despre care am menționat, posibilitatea ascultării preventive a telefoanelor judecătorilor, sisteme foarte clare de admitere în profesia

de carieră a celor care sînt în justiție, precum și transparența foarte largă a tot ceea ce se întîmplă în justiție, participarea largă a reprezentanților societății civile și utilizarea pe larg a tehnologiei informației.

Dintre măsurile de reacție, ar fi excluderea imunității pentru actele de corupție, fără a fi necesar. Spre exemplu, în cazul judecătorilor, acordul Consiliului Superior al Magistraturii de a urmări penal un magistrat pentru actele de corupție. Pentru că știți că, de cele mai dese ori, actele de corupție pot fi probate doar dacă există flagrantul.

În rest, este foarte complicat de a ajunge la acest rezultat, solicitînd întîi acordul Consiliului Superior al Magistraturii, ulterior mergînd la judecătorul de instrucție pentru autorizarea acestei acțiuni. Evident că, pînă la urmă, știe toată țara despre ceea ce planifică Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Domnul Iurie Bolboceanu:

Vă mulțumesc, domnule ministru.

Eu parțial sînt de acord cu dumneavoastră, dar aceste intervenții pe care le-ați enumerat dumneavoastră țin mai mult de constrîngere. Astăzi, noi am fi vrut să auzim și acele metode, acele mecanisme de prevenire, nu numai de constrîngere. Pentru că atunci cînd se folosesc numai metodele de constrîngere, ele sînt mai puțin eficiente.

Domnul Oleg Efrim:

Domnule deputat,

Eu am enumerat cel puțin 6 măsuri de prevenire și doar una de constrîngere. Și le repet.

Domnul Iurie Bolboceanu:

Bine. Și telefoanele nu sînt de constrîngere?

Domnul Oleg Efrim:

Nu, aceasta este o măsură preventivă. Am zis că nu ascultăm telefoanele personale ale judecătorilor; o facem pentru a evita ca oricare persoană din afară, din colegii judecătorilor, din politicieni să poată să-l sune să-i solicite ceva la telefon.

Domnul Iurie Bolboceanu:

Și a doua întrebare, domnule ministru.

Vreau să revin totuși la componenta financiară a acestei Strategii. Am auzit de la dumneavoastră despre cele 50 milioane care vor veni din Europa întru susținerea acestei Strategii. Dar în proiect noi absolut nu avem nici o claritate care sînt costurile acestui proiect de lege, ale acestei Strategii.

Cu atît mai mult, ceea ce se referă la componenta de investiții, ea, practic, lipsește din proiect. Și vreau să vă amintesc că noi, în anii precedenți, am votat

aici, în Parlament mai multe strategii, dar care nu au fost realizate apoi pe motivul că nu au avut suport financiar.

Și în situația în care este buget de austeritate, pe care îl avem astăzi, în Republica Moldova, cred că este foarte necesar ca noi astăzi să cunoaștem care sînt costurile acestui proiect de lege, ale acestei Strategii?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Aveți perfectă dreptate. Nici o reformă nu poate fi dusă pînă la capăt, dacă nu este finanțată corespunzător. Sînt absolut de acord cu dumneavoastră. În același timp, faptul că bugetul este de austeritate nu înseamnă că ne permite nouă să nu întreprindem măsuri de reformare a justiției.

Or, toată lumea este de acord că avem o gravă situație în justiție. În ceea ce privește calculul acestor reforme, am menționat astăzi de nenumărate ori: imediat la sfîrșitul lunii noiembrie, va fi prezentat planul de acțiuni, care la moment este deja desfășurat pe vreo 120 de pagini, în care sînt prevăzute absolut toate acțiunile pe care ni le propunem să le întreprindem în această perioadă de 5 ani și unde vor fi calculate costurile necesare pentru implementarea acestei reforme și sursele de finanțare. Care sume vor veni de la bugetul de stat și care sume vor fi de la partenerii noștri de dezvoltare...

Acest document va fi pus imediat pe masa Parlamentului, pentru că nu cred că Guvernul va reține mult timp adoptarea acestui plan de acțiuni.

Domnul Iurie Bolboceanu:

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr. 2.

Domnul Oleg Țulea – Frațiunea PDM:

Stimate domnule ministru,

Pentru că s-a vorbit astăzi destul de mult despre accesarea oamenilor noi în sistemul justiției, m-aș referi la punctul 1.3 – „Ridicarea profesionalismului persoanelor implicate în efectuarea justiției”. Și ceea ce vedem ca domeniu de intervenție specifică, practic, totul se referă la reformarea, eficientizarea Institutului Național de Justiție.

Dat fiind faptul că pregătirea cadrelor tinere începe practic din băncile universitare, v-aș întreba dacă nu credeți că ar fi oportun să includem ca domeniu specific de intervenție în aceasta Strategie o mai bună pregătire a acestor cadre, începînd de la băncile universității. Inclusiv și în programul de implementare a acestei Strategii să fie prevăzute anumite acțiuni, care ar ajuta ca tinerii noștri, tinerii noștri studenți, care învață la facultățile de drept, să fie mai bine pregătiți. Ulterior, să le facilităm desigur și accesul în acest sistem.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Sînt de acord că învățămîntul nostru superior juridic trece prin aceeași perioadă ca și întreaga noastră societate. Dar nu știu dacă ține de Ministerul Justiției să facă reforma în educație, pe de o parte.

Pe de a doua parte, al doilea aspect, dacă persoanele... Dacă sînt admise în profesie doar persoanele care merită acest lucru, atunci cei care vin nepregătiți din instituțiile de învățămînt superior nu ne interesează pentru acest aspect.

Vorbind despre Institutul Național al Justiției, pentru că are un rol primordial în pregătirea cadrelor pentru, cel puțin la moment, pentru judecători și procurori, ulterior tot Institutul Național al Justiției este responsabil de instruirea continuă a acestor categorii de persoane.

Vrem să extindem aria de activitate a acestui institut și asupra reprezentanților profesiilor juridice conexe sistemului judecătoresc. Iată ce avem în vedere prin punctul la care ați făcut referire.

Domnul Oleg Țulea:

Sînt de acord, domnule ministru.

Dar trebuie să recunoaștem că această reformă, această Strategie nu este ceea ce aparține doar Ministerului Justiției și ar trebui să existe un efort conjugat. Este interesul întregii societăți ca lucrurile să se schimbe la mai bine în sistemul de justiție. De aceea, am și pus această întrebare. Dar sînt de acord că este responsabilitatea altor ministere, ceea ce sigur că s-ar putea discuta ulterior, cînd vom aproba planurile specifice de acțiuni, care vor complementa această Strategie.

Mersi mult.

Domnul Oleg Efrim:

Dacă îmi permiteți, vă rog să atrageți atenția la punctul 7.2.1 din Strategie, unde este evaluarea și îmbunătățirea calității învățămîntului juridic superior din Republica Moldova prin prisma corespunderii bunelor practici europene și principiilor de la Bologna, inclusiv asigurarea uniformizării curriculei universitare a facultăților de drept. De această acțiune este responsabil Ministerul Educației și alte instituții.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr. 5.

Domnul Gheorghe Brega – Frațiunea PL:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

Ambele mele întrebări reies din răspunsul dumneavoastră dat atît colegului Saharneau, cît și colegului Bolboceanu. Prima întrebare. Deci, dumneavoastră i-ați răspuns domnului Saharneau în felul următor: că nu putem elibera din funcție 90 la sută.

La întrebarea dumnealui ”Cum putem, de ce nu reformăm judecătoria corupți?”, dumneavoastră ați spus că nu putem 90 la sută să-i eliberăm din funcții într-un termen atât de scurt.

Nu știu, societatea percepe altfel, că nu 90 la sută sînt judecători corupți. Și chiar și din practica mea, căci am avut și eu 17 instanțe de judecată, am văzut judecători onești. Societatea percepe cam 50 la sută. Dar dumneavoastră cunoașteți mai bine. Nu discut.

Întrebarea mea. Cînd o să apară mecanismul de a-i putea trage la răspundere pe acești judecători corupți? Căci în momentul în care o să apară mecanismul de tragere la răspundere, nu trebuie 50 la sută, este destul 10 la sută, și restul toți o să se liniștească.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Concretizez. Nu exclud că poate și o sută de procente trebuie concediați din sistem. Am zis că nu putem concedia 90 la sută din judecători, dacă nu avem motive de a face acest lucru.

În ceea ce privește întrebarea dumneavoastră, cu zece la sută, probabil...

Domnul Gheorghe Brega:

Nu, întrebarea mea este: cînd o să fie elaborat mecanismul de tragere la răspundere a acestor judecători corupți?

Domnul Oleg Efrim:

Domnule deputat,

Astăzi este un mecanism de atragere la răspundere. Este altceva că el nu funcționează. Și din acest considerent noi ne propunem să perfecționăm acest mecanism și să folosim și instrumente noi, cum ar fi testul de integritate, ridicarea imunității judecătorului pentru actele de corupție, astfel încît să fie posibil să tragem la răspundere judecătoria care se fac vinovați de încălcarea legii.

Domnul Gheorghe Brega:

Și a doua mea întrebare. Răspunsul domnului Bolboceanu. Noi nu avem de gînd să ascultăm telefoanele personale ale judecătorilor, dar o să ascultăm numai în momentul în care un deputat, eu mai știu cine acolo, o să-l sune pe judecător să influențeze o hotărîre în instanța de judecată. Spuneți-ne, vă rog, dar cînd dumneavoastră o să apreciați că eu, ca deputat, dacă îl sun pe un judecător: „că vă invit la baie”, cînd o să introduceți mecanismul de ascultare?

Domnul Oleg Efrim:

Domnule deputat,

Eu cred că un magistrat care își permite să iasă la baie, cum ați spus dumneavoastră, cu un deputat trebuie imediat concediat. La fel, trebuie de întreprins acțiuni împotriva acelor magistrați care ies prin restaurante cu avocații.

Domnul Gheorghe Brega:

Domnule ministru,

Acesta nu este un răspuns la întrebarea mea. Eu vă întreb: cînd o să apreciați momentul concret, cînd o să introduceți microfonul acela să-l ascultați pe deputat, că-i pun eu întrebarea în privința unei hotărîri sau îi pun o altă întrebare, de tip general?

Domnul Oleg Efrim:

Aceasta poate să...

Domnul Gheorghe Brega:

Iată, aceasta pe mine mă interesează.

Domnul Oleg Efrim:

Telefoanele pot să fie ascultate în permanență.

Domnul Gheorghe Brega:

Așa.

Domnul Oleg Efrim:

Pentru că, în general, nu cred că un deputat trebuie să sune în biroul unui judecător.

Domnul Gheorghe Brega:

Am înțeles.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr. 4.

Domnul Andrian Candu:

Stimate domnule ministru,

S-a discutat despre acoperirea financiară a acestei strategii și ați fost de acord că lipsa finanțelor sau lipsa acoperirii financiare, în general, duce la neexecutare. În același timp, a sunat o întrebare la care așa și n-am auzit răspunsul: cît costă, în general, această reformă? Ați spus, printre altele, că urmează să vină un plan de acțiuni, unde deja va fi estimată fiecare acțiune, dacă am putea să spunem așa.

Întrebarea este: nu credeți oare că ar fi trebuit această Strategie să o examinăm și să o aprobăm odată cu acel plan de acțiuni? Deoarece astfel vom ști și care sînt costurile. Și mai mult ca atît, ca să fim siguri că implementăm o astfel de strategie să stabilim, atunci cînd știm costurile, să stabilim aici niște costuri globale și angajamentele noastre, ale autorităților. De exemplu, că alocăm în fiecare an un anumit procent de produs intern brut sau din bugetul public național.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Răspund la întrebarea dumneavoastră, că nu ați auzit costul. Nu l-ați auzit, pentru că nu l-am pronunțat. Și am menționat despre acest lucru. Nu sînt calculate.

Domnul Andrian Candu:

Aceasta și era întrebarea.

Domnul Oleg Efrim:

Vă răspund pînă la capăt. Am menționat că aceste costuri vor fi clare la sfîrșitul lunii noiembrie, cînd vom face publică această informație imediat cum vom avea costurile calculate. Ideal ar fi ca acest proiect de Strategie să fie însoțit de costuri. Doar că, de cele mai dese ori, planurile de acțiuni pentru implementarea strategiilor se elaborează după aprobarea strategiei, iar costurile nu pot să le privesc pentru obiective, dar pentru acțiuni concrete.

Astfel, de unde cunosc eu: va accepta Parlamentul Republicii Moldova să se construiască Palatul justiției în municipiul Chișinău sau nu? Pentru că aceasta va schimba semnificativ costurile calculate în planul de acțiuni. Nu văd absolut nici o problemă în faptul că Strategia nu este însoțită de costuri. Or, toată lumea, începînd cu Guvernul care a fost investit de acest Parlament și a aprobat Programul de activitate, în care justiția este prioritatea numărul zero.

Respectiv, în afară de fondurile bugetare care vor crește de la an la an, avem anunțat deja sprijinul din partea Uniunii Europene în valoare de cel puțin 50 de milioane de euro, dar cu condiția că pînă la sfîrșitul acestui an, noi vom avea aprobată Strategia, planul de acțiuni și evaluarea costurilor. Și iată, în așa mod, a fost posibil, dacă ne vom ține de ritm, noi vom reuși pînă la sfîrșitul anului să fim eligibili pentru a primi această sumă.

Putem să mergem și pe altă cale, să așteptăm planul de acțiuni, dar atunci s-ar putea să nu mai fim eligibili pentru această sumă.

Domnul Andrian Candu:

Dacă dumneavoastră considerați că construirea în Chișinău a Palatului justiției este un element important al Reformei justiției și că va avea un anumit cost, noi, bineînțeles, vom fi de acord. Doar că ar trebui, știți foarte bine, și ați menționat, că orice reformă lipsită de acoperire financiară, așa cum a fost și pînă în prezent, a fost sortită eșecului.

Iată de ce noi am vrea ca această reformă, care poate ar trebui aici, undeva în preambul sau la partea financiară, să prevadă clar care este procentul din produsul intern brut, să fie un angajament al nostru, ca, într-adevăr, această reformă să fie dusă pînă la capăt.

Dar, în fine, am înțeles că, pînă la urmă, suma totală globală noi nu o cunoaștem încă.

Domnul Oleg Efrim:

Astăzi nu, dar pînă la sfîrșitul lunii noiembrie va fi anunțată.

Domnul Andrian Candu:

Mersi.

Și a doua întrebare ține de următorul aspect. În Strategie, la componenta reformei justiției penale, ce se referă la consolidarea statutului Ministerului Afacerilor Interne și revizuirea statutului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, se propune revenirea la reatribuirea unor competențe suplimentare Ministerului Afacerilor Interne care, apropo, anterior au fost limitate din cauza unor abuzuri sau dublări de competențe, și limitarea competențelor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, în a cărui structură și personal căruia s-au investit resurse destul de considerabile, apropo.

Întrebarea este: luând în considerare că a fost elaborat un concept separat pentru reformarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, care este legătura între cele două și cum ele se intercalează? Sau cum colaborează?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Într-adevăr, în primul rând, această Strategie afectează întreg sectorul justiției și aici nu puteam să nu ne referim și la Ministerul Afacerilor Interne și la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. În al doilea rând, și reprezentanții unei instituții și reprezentanții celeilalte au participat la elaborarea acestei Strategii, inclusiv la aceste puncte, efectiv la aceste puncte.

Și în al treilea rând. Și una, și alta au strategiile lor de dezvoltare. Una deja este aprobată, a doua – în curs de elaborare. Astfel, încât cele enunțate de dumneavoastră se înscriu perfect și în prevederile Programului de guvernare, și în prevederile strategiei, atât a Ministerului Afacerilor Interne, cât și a viitoarei strategii a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Dezvolt în ceea ce privește CCCEC. Se intenționează ca această instituție să rămână unica autoritate care va investiga infracțiunile de corupție. Astfel, toate categoriile de infracțiuni economice care astăzi sînt la CCCEC urmează a fi transferate în competența altor autorități. Și nu este vorba doar de MAI. Este vorba de MAI, este vorba de Ministerul Finanțelor, este vorba de Biroul de Vamă...

Domnul Andrian Candu:

Serviciul de Vamă.

Domnul Oleg Efrim:

Serviciul Vamal, și mi se pare că-i atît. Și acest concept deja a fost discutat cu reprezentanții Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Domnul Andrian Candu:

Deci, există o intercalare și există o colaborare între ambele strategii?

Domnul Oleg Efrim:

Exact. Ar fi absolut ineficient să nu existe legătură între documentele de politici deja aprobate.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.3.

Domnul Valeriu Guma – Frațiunea PDM:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

Așa o întrebare. Aînd în vedere că un capitol important în Strategia prezentată de dumneavoastră astăzi i se oferă calității justiției, calității magistraților și, în deosebi, judecătorilor. Spuneți-mi atunci: de ce și care este motivul adevărat că dumneavoastră nu aveți, să spunem așa, un aviz oficial, consultativ al Uniunii Judecătorilor care sînt vizați direct în acea Strategie și, după mine...

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

În primul rînd, nu există așa o uniune care se numește Uniunea Judecătorilor, este Asociația Judecătorilor.

Domnul Valeriu Guma:

Asociația. Nu vă atingeți de cuvinte.

Domnul Oleg Efrim:

Nu, este important pentru că de la noi s-a cerut ca noi să implicăm toată lumea în acest proces și să le cerem aviz.

De ce nu avem un aviz din partea persoanei juridice, care se numește Asociația Judecătorilor, eu nu pot să vă spun. În schimb, noi avem avize de la judecători particulari, deci de la persoane judecători. Avem avize de la instanțe judecătorești, inclusiv din teritoriu. Avem avize de la experți judecători din alte state, cum ar fi România, Lituania.

Avem avizul Ministerului Justiției al Lituaniei, Ministerului Justiției al României. Avem avize ale experților internaționali atît prezenți în Republica Moldova, cît și din afară lor.

Am menționat deja despre expertiza Consiliului Europei și a Consiliului Europei și a Comisiei Europene. Sigur, pentru noi este foarte importantă opinia magistraților, pentru că ei sînt acei care vor fi vizați de reformă și vreau să spun că ei au fost implicați la elaborarea Strategiei, au fost implicați la elaborarea proiectelor de lege la care astăzi se lucrează în Ministerul Justiției.

Faptul că nu a dat un aviz propriu-zis, Asociația Judecătorilor este și pentru noi regretabil, dar, în același timp, nici Consiliul Superior al Magistraturii nu a dau un aviz, a luat o decizie că susține, de principiu, Strategia, ceea ce pentru noi este absolut important.

Domnul Valeriu Guma:

Domnule ministru,
Mulțumesc pentru corectare și ați făcut-o, așa, într-un mod colegial.

Domnul Oleg Efrim:

...nimic împotriva.

Domnul Valeriu Guma:

Dat, totodată, vreau să vă spun că, cunoscându-vă pe dumneavoastră cât de insistent sînteți și totuși și profesionist, eu nu cred că n-ați putut obține anume de la Asociația Judecătorilor o discuție normală, o consulta... un aviz, o consultanță că, după mine, mi se pare straniu cînd dumneavoastră enumerați România, pribalți... chestii, dar judecătorii noștri, nu cei 1, 2 privați, dar anume acel organ care este asociația, nu s-a expus pe marginea acestei Strategii.

Da, mă rog.

Domnul Oleg Efrim:

Domnule deputat,
Dacă îmi permiteți.

Domnul Valeriu Guma:

Eu nu v-am adresat întrebarea, am spus ca o replică.

Domnul Oleg Efrim:

OK.

Domnul Valeriu Guma:

A doua întrebare este faptul cum se prevede, poate dumneavoastră ați menționat, eu cer scuze dacă n-am fost atent, pentru mine nu este un lucru, o situație normală cînd, după cît cunosc eu, astăzi, un judecător este numit pe 5 ani ca, după ce va trece timpul, acesta de 5 ani el este numit pe viață de Președintele țării.

După mine, cred că nu este un lucru normal, dacă noi vrem să scoatem în evidență sistemul judecătoresc și imparțialitatea, și independența, de ce atunci, nu mă..., întreb întrebarea și dacă se prevede la dumneavoastră în Strategie lucrul ca judecătorul să fie numit pe viață nu pe un termen de 5 ani, ca să nu depindă pe urmă de politic sau de influența cuiva ș.a.m.d.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Dacă îmi permiteți, o să concretizez răspunsul la prima întrebare. Noi am solicitat aviz Asociației Judecătorilor. Din păcate, nu am primit avizul lor.

În ceea ce privește numirea judecătorilor pentru o perioadă de 5 ani inițial, sînt de acord cu dumneavoastră personal că aceasta poate fi privit drept o presiune asupra judecătorului atunci cînd urmează să fie numit pe viață, astfel încît este

posibil din partea anumitor autorități să facă presiuni și ne propunem să examinăm posibilitatea numirii judecătorului pe viață din start.

Domnul Valeriu Guma:

În Strategie este așa ceva?

Domnul Oleg Efrim:

Există, da.

Domnul Valeriu Guma:

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.2.

Domnul Mihai Godea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu îmi cer scuze de la deputați că ies a doua oară la microfon, contrar prevederilor Regulamentului, dar este o chestie. M-am referit la conținutul Strategiei în întrebările anterioare. Acum vreau să mă refer un pic la alte lucruri.

Domnule ministru,

Formal, dumneavoastră propuneți adoptarea Strategiei printr-o lege. Deci așa spune în documentele care au intrat în Parlament, este semnat acest demers regulamentar de domnul Prim-ministru.

Întrebarea mea care este? Să nu ajungem în situația să fie lovită de nulitate legea pe care o adoptăm, pentru că realizarea strategiei implică costuri. Implică costuri și aceste costuri nu sînt arătate și aici mi se pare, chiar dacă noi respectăm buchia Constituției, mi se pare că spiritul este un pic neglijat și atunci bravii noștri colegi care au părăsit sala de ședințe, așa cum este în practica lor să dea de lucru Curții Constituționale, mă întreb dacă este perfect legal și nu ar fi mai...

Eu înțeleg de ce s-a mers pe varianta de lege. Asta responsabilizează ș. a. m. d; deși și aici sînt întrebări. Poate mergem pe varianta de hotărîre de Parlament, ca să evităm eventualele probleme.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

În primul rînd, nu văd probleme nici de legalitate și nici de constituționalitate, în acest caz.

În al doilea rînd, vreau să vă spun că adoptarea Strategiei prin lege în domeniile prioritare ale politicii interne sau externe ale statului, potrivit articolului 10, dacă nu greșesc alineatul (1¹), se face, de regulă, prin lege ordinară.

Din acest caz și am propus, am mers pe formula cu adoptarea Strategiei prin lege.

Domnul Mihai Godea:

Deci nu vedeți nici o problemă.

Domnul Oleg Efrim:

Nu.

Domnul Mihai Godea:

Vă doresc succes în implementarea Strategiei.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Microfonul nr.4.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Ascultînd cu atenție prezentarea pe care ați făcut-o, domnule ministru, cît și întrebările care v-au fost adresate, putem constata că majoritatea întrebărilor au vizat elementul corupției sau gradul avansat de corupție în justiție.

Dumneavoastră ați dat răspunsuri, după mine, răspunsuri destul de bune și totuși, avînd în față acest goliat, numit corupție în sistemul de justiție, nu credeți că este nevoie de măsuri mai radicale.

Istoria ne arată că fără măsuri radicale noi nu vom putea scăpa de acest viciu. Dumneavoastră ați menționat un element, de asemenea, important, că justiția ieftină este o problemă.

Pe de altă parte, cei care deja au gustat din acest fruct interzis, numit mită, nu știu ce salarii pot să-i vindece de această boală. E o realitate și atunci iarăși mă întreb: dacă astăzi ar exista voință politică, pentru că e regretabil, discutăm această Strategie într-un context politic extrem de complicat, dar dacă ar exista această voință politică în Parlament, astăzi ar fi posibilă o reformă radicală prin care să începem o nouă pagină în istoria justiției moldovenești?

Poate e o întrebare mai mult, așa, ipotetică, naivă din partea mea, dar totuși mă gîndesc că, ascultînd, analizînd și constatînd realitatea justiției din Republica Moldova, pe de altă parte, știți că ori de cîte ori ne confruntăm cu situații critice, avem și sprijinul populației. Adică, acum e și momentul să faci o reformă radicală decît să venim cu anumite măsuri care par să vopsim, așa, peste rugină.

Nu ar fi nevoie totuși de un vehicul nou în justiția Republicii Moldova?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Eu sînt pentru reformă radicală și cred că dacă vom realiza ceea ce este scris în Strategie, va reprezenta o reformă radicală.

În ceea ce privește... probabil, dumneavoastră vă referiți la niște acțiuni mai îndrăznețe din partea anumitor autorități competente să lupte cu corupția în vederea slujitorilor din domeniul justiției.

De acord. Cîteva exemple pozitive în acest sens, prin care judecătorilor, spre exemplu, sau procurorilor li se va ridica imunitatea, vor fi cercetați penal și trimiși

în judecată, sînt în stare să schimbe imediat anumite probleme în societate și eu cred că anumite semnale, cel puțin de către Consiliul Superior al Magistraturii, au fost deja date, dacă e să ne referim la acțiunea anumitor judecători în cazurile cu preluarea acțiunilor de la bănci.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc.

Și a doua întrebare. Dumneavoastră personal credeți în succesul realizării acestei Strategii?

Domnul Oleg Efrim:

Eu, probabil, trebuie să vă răspund în felul următor: că, dacă nu aș crede, atunci nu ar trebui să fiu în fața dumneavoastră.

Am fost numit și romantic în procesul acesta de scriere a Strategiei, și că sînt tînăr, și că sînt verde, și cum vreți, dar eu vreau să spun că, dacă e să mergem consecvent pe implementarea acestei Strategii, sînt sigur că rezultatele vor veni și foarte în curînd.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Bine. Biblia spune că credința fără faptă este moarte. Dacă reușiți să venim, reușim, de fapt, cu toții să venim și cu fapte, probabil, vom reuși.

Vă mulțumesc.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Și ultimele întrebări.

Microfonul nr.3.

Doamna Stella Jantuan – Frațiunea PDM:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule ministru,

Iată, în calitatea mea de deputat și membru al Comisiei drepturile omului și relații interetnice primesc un număr semnificativ de adresări, unde sînt vizate organele de drept, în vederea instrumentării unor dosare la comandă.

Cred că dumneavoastră n-o să negați existența unui asemenea fenomen și întrebarea mea este: deci, prin prisma acestei Strategii, pe care ne-ați propus-o astăzi, cum vă propuneți eradicarea acestui fenomen?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, doamnă deputat.

Așa cum ați numit dumneavoastră, dosar la comandă, automat înseamnă o încălcare de lege.

Respectiv, urmează să funcționeze toate acele autorități care sînt chemate să investigheze încălcările de legi. Dacă vor funcționa instanțele de judecată, atunci, pe lanț, vor fi atrași la răspundere toți cei care admit intentarea dosarelor la comandă.

În situația în care o persoană, căreia i se instrumentează un dosar penal, ajunge în judecată să fie achitată de către judecător, înseamnă că această persoană urmează să se îndrepte împotriva autorității care a instrumentat acest dosar și împotriva funcționarului personal care a instrumentat acest dosar.

Doamna Stella Jantuan:

Și dacă unele instituții continuă la adresa unor asemenea persoane să instrumenteze alte dosare?

Domnul Oleg Efrim:

Doamnă deputat,

Din acest considerent sîntem astăzi, aici, cu un proiect de Strategie de reformă în justiție și vom veni imediat și cu un Plan de acțiuni pentru a schimba starea de lucruri în justiție.

Doamna Stella Jantuan:

Vă mulțumesc.

Așteptăm Planul de acțiuni.

Domnul Oleg Efrim:

Mersi.

Domnul Marian Lupu:

Stimați colegi,

Acestea au fost întrebările. Încheiem aici runda de întrebări - răspunsuri.

(Rumoare în sală.)

Microfonul nr.5.

Domnul Mihai Ghimpu – Frațiunea PL:

Domnule ministru,

Două întrebări am. Care strategie credeți că e mai bună? Aceasta pe care o discutăm și o vom adopta sau pe cea de pînă la venirea la putere a comuniștilor?

Și doi. Ați spus că 2/3 din propunerile venite le-ați acceptat, la acea strategie. Atunci mă întreb: ce, Ministerul Justiției a pregătit doar 1/3 din această strategie?

Cum de înțeles că ați avut o strategie pregătită prin care 2/3 s-a modificat?

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule deputat.

Strict, matematica ar ieși așa cum spuneți dumneavoastră, doar că procesul de consultare și de primire a propunerilor tot este parte din pregătirea Strategiei.

Ministerul Justiției a organizat pregătirea Strategiei. Ea este rezultatul muncii unui număr enorm de persoane care reprezintă diferite instituții atât guvernamentale, cât și neguvernamentale.

În ceea ce privește comparația între strategii, în primul rând, concepția din 1994 a avut cu totul și cu totul alt rol. Ea a pus bazele sistemului de drept în Republica Moldova, a Moldovei independente. Deci, în baza acestei concepții s-au construit toate autoritățile: sistemul judecătoresc, Curtea Constituțională și deci toate celelalte.

Nu putem compara, deci putem compara după amploare doar. Eu cred că aceste două strategii sînt comparabile, pentru că și una, și alta s-a referit la întreg sistemul de justiție.

Domnul Mihai Ghimpu:

Bine. Dar cum vedeți dumneavoastră o strategie nouă cu o Constituție veche, cu o normă veche în Constituție? Nu înseamnă asta că vrem să ne spălăm gîtul fără a ne spăla mîinile?

Domnul Oleg Efrim:

Nu, dacă să vă răspund expres, nu cred că e așa, pentru că în ceea ce privește sistemul de justiție, noi propunem sau venim cu propuneri de modificare a Constituției punctual, acolo unde se cere, iar decizia de adoptare a unei noi Constituții este o decizie a clasei politice.

Domnul Marian Lupu:

Domnule ministru,

Vă mulțumesc.

Rog să luați loc. (*Aplauze.*)

Stimați colegi,

Luările de cuvînt. S-au înscris 5 dintre colegii noștri la luări de cuvînt, primul fiind domnul Munteanu. Atît de lungă a fost partea asta de prezentare a raportului și, respectiv, runda de întrebări - răspunsuri, în mod evident, comisia. Eu îmi cer scuze.

Domnul Victor Popa:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege nr. 2060 din 22 septembrie curent privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011 – 2016, cu invitarea autorilor proiectului, reprezentanților Procuraturii, Curții Supreme de Justiție, Consiliului Suprem al Magistraturii, Institutului Național de Justiție, și menționăm următoarele, că în conformitate cu articolele 10 și 13 din Legea privind acte legislative, strategiile se elaborează de Guvern și se transmit Parlamentului spre aprobare prin acte legislative care, de regulă, fac parte din categoria legilor ordinare.

Strategia reprezintă un document pentru o anumită politică care cuprinde direcția orientativă de activități pentru un termen mediu sau lung, avînd drept scop identificarea modalității și mecanismului de realizare a obiectivelor la problemele acordate.

Aceasta include descrierea situației și definirea problemelor care necesită implicarea Guvernului prin aplicarea politicii de rigoare, măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor și rezultatelor scontate.

Comisia a constatat că prezentul proiect de lege, în principiu, corespunde rigorilor legale menționate. Cu toate acestea, însă, în cadrul dezbaterilor, atît unii membri ai comisiei, cît și reprezentanții Curții Supreme de Justiție, ai Institutului Național de Justiție, ai Consiliului Suprem al Magistraturii au menționat inadmisibilitatea prevederilor proiectului ce țin de unele elemente cum ar fi: interceptarea telefoanelor, efectuarea unor testări la detectorul comportamentului simulat, precum și a celor care aduc atingere cadrului legal existent privind imunitatea judecătorilor.

Totodată, s-a propus ca autorii acestei inițiative să revadă conținutul acesteia în partea prevederilor care prevăd măsuri concrete ce pot face obiectul, dar a unui plan de acțiuni cu privire la implementarea strategiei respective.

Prezentul proiect de lege este susținut prin majoritatea avizelor prezentate de către comisiile parlamentare, Direcția juridică a Secretariatului Parlamentului, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală, Institutul Național de Justiție și de către alte instituții...

Avînd în vedere cele relatate și faptul că, în baza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor recepționate, proiectul de lege poate fi definitivat pentru lectura a doua, fără a afecta scopul general al acesteia, Comisia juridică, numiri și imunități a decis să propună Legislativului proiectul de Lege nr.2060 din 22 septembrie curent pentru examinare și aprobare în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Întrebări pentru comisie nu văd. Vă mulțumesc.

Domnule președinte,

Vă mulțumesc.

Luări de cuvînt. Domnul Valeriu Munteanu.

Domnul Valeriu Munteanu:

Domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați colegi,

Am studiat cu interes sporit Strategia de reformare a sistemului de justiție pentru anii 2011 – 2016, domeniul ținut într-o delăsare profundă și deliberată timp de aproape 10 ani de către guvernarea comuniștilor, ori noțiunile de guvernare și comunism de natura lor nu pot coexista. Din cîte observați, ei au și părăsit sala de ședințe, acesta este adevăratul motiv pentru care au plecat.

Și vreau să vă spun că implementarea acestei Strategii ar reprezenta un mare pas înainte în vederea asanării situației din domeniu. Apreciez efortul considerabil depus. Însă ca întotdeauna există loc de mai bine.

Avantajele adoptării acestei Strategii sînt incontestabile. Și ne vom bucura enorm să avem un document integru, unificat, care ar fi călăuză în activitatea noastră legislativă în domeniul justiției pentru următorii cinci ani. Mai ales, că foarte multe din aceste prevederi au nevoie de o colaborare strînsă a tuturor fracțiunilor parlamentare pentru a putea fi implementate.

Apreciez pozitiv și cu multă satisfacție faptul că printre prevederile Strategiei se regăesc și unele propuneri, prevăzute în Programul Partidului Liberal, adoptat la Congresul III în data de 26 septembrie 2010, cum ar fi asigurarea transparenței actului de justiție sau înlăturarea deficiențelor Legii privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății. Ineficiența mecanismelor de control al declarațiilor și răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii.

În situația Republicii Moldova, cu un înalt grad de venalitate, coruptibilitate, adoptarea acestei Strategii este binevenită pentru limitarea factorilor de corupție, asigurarea respectării legii, edificarea statului de drept și racordarea la standardele comunitare în domeniul justiției.

Chiar dacă, în principiu, întreaga Strategie este concepută bine, totuși, țin să menționez expres nu doar oportunitatea, ci și necesitatea imperioasă a unor prevederi strategice, precum implementarea sistemului de desemnare a completelor de judecată, reglementarea duratei maxime de examinare a cauzelor sau uniformizarea căilor de atac, care, în opinia mea, vor constitui un factor determinant pentru prevenirea și combaterea corupției în justiție.

La fel, salut inițiativa sancționării mai severe a infracțiunilor legate de corupție ca un pas important întru descurajarea actelor de corupție. Iar alături de acțiuni restrictive, Strategia prevede și unele stimulatorii, precum sporirea nivelului de salarizare a actorilor relevanți din domeniul justiției.

Totodată, unele obiective ale Strategiei, în opinia mea, pot genera noi abuzuri sau favoriza corupția. Un exemplu ar fi introducerea și aplicarea testului de integritate pentru judecători, procurori și angajați ai Ministerului de Interne și ai Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, care poate fi lesne transformat într-un instrument eficient de răfuială sau intimidare din partea responsabililor.

Aceeași situație se atestă și în cazul creării unui sistem de evaluare periodică a performanțelor actorilor din sectorul justiției, care, în Republica Moldova, poate conduce la o gravă atingere a independenței judecătorilor și garanțiilor acordate magistraților.

Consider oportună evaluarea performanțelor pentru persoanele care au fost suspendate din funcție sau transferate în altă funcție și nicidecum pentru acei care își exercită în mod constant atribuțiile.

De asemenea, cred că o metodă mai eficientă de evaluare a activității decît sondajele propuse în Strategie sînt datele statistice referitoare la numărul dosarelor aflate în gestiunea fiecărui judecător, natura acestora, precum și raportul procentual

al hotărîrilor anulate sau casate de instanțele superioare sau de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Pe de altă parte, este inexplicabil cum unele aspecte ale justiției, promovate insistent în cuprinsul acestei Strategii, se limitează doar la expresii pline de echivoc, voalate sau lipsite de fond.

Un bun exemplu îl constituie capitolul „Ridicarea profesionalismului persoanelor implicate în efectuarea justiției”, unde, în afara obiectivelor declarate de genul reformarea și eficientizarea activității Institutului Național al Justiției sau revizuirea programelor Institutului Național al Justiției, Strategia nu prevede nimic concret. Astfel, poate fi constatată o disonanță evidentă între unele obiective propuse, dar definite insuficient în Strategie.

În același context, doresc să menționez că nu sînt de acord în totalitate cu unele prevederi ale Strategiei, cum ar fi inițierea și elaborarea unor mecanisme integrate, clare și precise privind criteriile și modul de calculare a plăților pentru serviciile prestate de către reprezentanții profesiilor conexe ale sectorului justiției: avocați, notari, mediatori, executori judecătorești.

Deoarece aceasta, în opinia mea, contravine principiilor liberale de exercitare a profesiilor conexe justiției, cum ar fi avocații sau notarii care urmează să stabilească tarifele pentru serviciile prestate prin negocieri cu clienții și nu prin impunere legală.

La fel, consider perfectibil obiectivul privind asigurarea respectării termenelor rezonabile în procesul de executare a hotărîrilor judecătorești în sensul diminuării termenului de implementare de la 60 de luni, prevăzute în Strategie, la cel mult 36 de luni.

Îmi exprim regretul că n-a fost făcută o evaluare cel puțin aproximativă a costurilor de implementare a Strategiei, o detaliere a surselor de finanțare, precum și o evaluare a capacității de finanțare din partea Guvernului, dar și a altor eventuali finanțatori și donatori.

Fracțiunea Partidului Liberal va susține inițiativa Guvernului Alianței pentru Integrarea Europeană pentru care ne vom da votul. Și sperăm că Strategia să nu rămîină doar un alt document declarativ, ci să beneficieze și în continuare de susținere din partea Executivului.

În acest context, să așteptăm cu nerăbdare planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei. Și vă asigur că vom monitoriza cu multă atenție și acribie modul în care această Strategie importantă a fost implementată pe toate dimensiunile ei de aplicare.

Mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Domnul Mihai Ghimpu,
V-ați înscris? Da, vă rog.

Domnul Mihai Ghimpu:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Mă scuzați, vă rog. M-a prins domnul Președinte recitind și mi-a rămas o foaie, nu-i nici o problemă. Important este că m-am orientat că-mi lipsește o foaie.

Domnule Președinte,

Stimați deputați,

Onorată asistență,

Este știut faptul că justiția este coloana vertebrală a statului de drept și democratic. Reforma justiției în Republica Moldova este o reformă așteptată de cetățenii noștri de mulți ani și are o importanță covârșitoare pentru destinul Republicii Moldova și nu mai puțin important pentru cetățeni.

Deoarece independența și eficiența justiției pe care statul trebuie să o asigure și să o garanteze reprezintă mai mult decât un deziderat sau o promisiune de partid făcută în campania electorală.

Justiția pentru oameni înseamnă dreptate. Și aceasta noi trebuie să realizăm. Nu doar pe hârtie, ci în realitate, în viață. Reforma justiției reprezintă realizarea unui sistem judiciar independent, imparțial, credibil și eficient. Reforma justiției reprezintă o condiție necesară pentru supremația legii.

Singura șansă de trecere a Republicii Moldova la exigențele unui stat de drept, la modernizarea statului, la dezvoltarea adevăratei democrații, respectarea și protecția drepturilor și libertăților cetățenilor.

Reforma justiției este o cerință majoră și în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană, dar, cel mai important, dreptatea mult așteptată de cetățenii noștri.

În scopul realizării Strategiei de reformare a sectorului de justiție, implementării unui sistem jurisdicțional modern, este necesară adoptarea celor mai bune practici europene, asigurarea transparenței actului de justiție, consolidarea dialogului cu societatea civilă și implicarea acesteia în procesul de reformă.

Crearea premiselor cooperării judiciare pentru integrarea în spațiul european de libertate, securitate și justiție. Asigurarea deplinei compatibilități instituționale și legislative cu sistemele judiciare europene și cu IQ-ul comunitar. *(Vă rog, aduceți-mi aici un pahar pentru apă.)*

Reforma justiției trebuie să implice nu numai restructurarea instituțională, dar și reforma mentalității care stă la baza funcționării sistemului actual. Evident, că sistemul necesită și o asanare serioasă pentru a ne putea debarasa de judecători, procurori, polițiști corupți. De acei care subminează principiile democratice de organizare și funcționare a puterilor în stat, în care cetățenii deja și-au pierdut încrederea.

Și am impresia că la noi mulți cetățeni se orientează unde să activeze. Și găsesc locul acolo unde se învîrte banul. Nu demnitatea, onoarea și legea, ci banul.

De aceea, ar trebui să luăm aminte că încrederea se cucerește greu, dar se pierde foarte ușor. Iar odată pierdută, posibil să nu se mai redobândească. Existența statului de drept, acceptarea valorilor și principiilor acestuia presupune, în primul rând, domnia legii și încredere, iar pentru ca încrederea cetățeanului să apară, cei care activează în sistemul juridic trebuie să ofere doar legalitate în adoptarea

deciziilor. Aceasta necesită, dincolo de toate, fără orice reproș, o conduită profesională exemplară a acelor care lucrează în acest sistem.

Sigur că pentru aceasta e nevoie și de un salariu, care să-l ajute să-și mențină conduita profesională.

Cetățenii noștri demult așteaptă de la noi eficientizarea actului de justiție, crearea condițiilor necesare pentru a scurta termenele de examinare a dosarelor în judecată.

Majoritatea proceselor în instanțele de judecată se examinează ani și ani. Și pînă obține omul dreptate, i-a murit și capra. Trebuie și aici să ne gîndim cum să facem așa ca să nu obțină omul dreptate cînd deja obiectul discutat în litigiu nu mai are valoare.

În acest sens, este imperios necesară regîndirea privind volumul optim de încărcare și încadrare în exigențele CEDO privind desfășurarea proceselor în termene optime și previzibile. (*Mulțumesc de apă.*)

De asemenea, se impun modificări ale prevederilor legale și pentru asigurarea independenței procurorilor și creșterea performanțelor în activitatea lor. Necesită modificări substanțiale și procedurile de numire în funcțiile de conducere la instanțele de judecată și procuratură, transparența evaluării activității acestora.

Și trebuie să menționez că mie personal îmi este rușine că sînt unii dintre membrii delegației Adunării parlamentare a Consiliului European, împreună cu domnul Diacov, cei care sîntem în actualul Parlament, că în angajamentele asumate de noi la momentul acceptării Republicii Moldova ca membru al Adunării Parlamentare ne-am asumat, în primul rînd, această reformă și care prevedea rolul și locul Procuraturii Republicii Moldova și pînă astăzi n-am rezolvat această problemă. Or, aici nu e nevoie de bani. Nu e o întreprindere mare care trebuie să o modernizăm, care cere cheltuieli. E nevoie de voință politică și de un lucru foarte important să ne debarasăm. Că organele trebuie să funcționeze așa încît să-i convină celui de la putere. Că dacă nu are în subordinea sa, atunci înseamnă că el nu se consideră omul puterii.

Ce gata? Mă scuzați.

Stimați deputați,

De aici încolo este necesar efortul maxim al Guvernului cu structurile sale de asumare obiectivă a sistemului judiciar al reformei judiciare, care vor cere și resurse financiare necesare? Lucru despre care s-a vorbit aici.

Noi am adoptat mult și legi și strategii. Dar problema-cheie - finanțele. Și atunci strategia moare. Ca exemplu, dacă o să mai avem încă o dată alegeri anticipate, o să avem trei legislaturi și deputații nici n-au intrat în clădirea Parlamentului. Nu, e corect așa?

Deci trebuie să ne gîndim cum cheltuim banii, unde cheltuim și cum îi acumulăm? Și atunci o să avem bani.

Necesar de menționat este că asigurarea finalității procesului de reformă depinde în mod esențial de realizarea unui cadru legislativ coerent, în sensul corelării tuturor actelor normative, ce vor fi adoptate sau modificate, precum și a eliminării neconcordanțelor în elaborarea acestora. Avem legi care se bat cap în cap.

Și, vedeți, nu e problema că nu le cunoaștem, nu știm cum, dar nu vrem. Exemplu: neconcordanța Legii cu privire la statutul municipiului Chișinău cu Legea cu privire la administrația publică locală. Și nu vrem să ajustăm aceste legi, ca să existe doar o normă, dar nu două norme pentru judecător.

Din aceste considerente cred că este strict necesar a efectua o revizuire serioasă și a Regulamentului Parlamentului care să prevadă, nu atât procedura legislativă, cât și procesul legislativ. Iar inițiativele legislative, venite peste noapte, să nu aibă vreo șansă de a fi examinate fără avizele și expertizele necesare.

Și aici, stimați colegi, trebuie să ne gândim ...

Domnul Marian Lupu:

Încă un minut, domnule președinte.

Domnul Mihai Ghimpu:

Domnule Președinte al Parlamentului.

Domnul Munteanu a vorbit mai puțin de 7 minute și ne-am înțeles că minutele lui îmi revin mie.

Mulțumesc.

Noi nu putem să lucrăm în continuare fără un consiliu legislativ al Parlamentului. Deputații vin și se duc, nu cunosc legislația, nu sînt acei care activează zi de zi cu legile. Și orice modificare poate fi strîmbă.

De aceea, noi trebuie să avem un consiliu legislativ. Da, avem Direcția juridică, dar aceasta este altceva. Și atunci, cînd o să avem acces consultativ, care o să ne ajute și o să ne spună, aici se poate, aici nu se poate, atunci o să avem legi bune și democratice.

Fracțiunea Partidului Liberal susține și va vota Strategia de reformare a sectorului de justiție. Însă trebuie de menționat că nu va fi o reformă efectiv funcțională, fiindcă adevărata reformă începe cu Constituția. Noi vrem să reformăm, dar Constituția rămîne norma care este.

Noi vrem Curte de Casații, dar în Constituție avem trei trepte. Iată de ce Partidul Liberal pledează pentru noua Constituție, fiindcă numai așa noi putem, cu adevărat, să reformăm toate domeniile, inclusiv domeniul justiției.

Susținem propunerea exprimată de Comisia juridică, numiri și imunități de a examina Strategia în două lecturi și, dacă va fi nevoie, și în lectura finală, ca să adunăm tot ce-i bun, așa cum a făcut Ministerul Justiției, că 2/3 din propuneri au fost acceptate.

Stimați deputați,

Este cunoscut faptul că orișice strategie este un document de lungă durată, de perspectivă, care conține un ansamblu de operații și manevre, exprimîndu-ne în termeni militari, realizate în vederea atingerii unei victorii. Victoria depinde de noi.

Din aceste considerente, susțin, la fel, inițiativa Comisiei juridice, numiri și imunități, care a propus ca, pentru lectura a doua, autorii strategiei s-o curețe de elemente cum ar fi: încetarea, interceptarea telefoanelor. Și astăzi foarte mulți îmi spun că sînt ascultate telefoanele. Nu, cît se poate aceasta?

Eu, încă în Parlamentul 1994 – 1998, spuneam Președintelui Legislativului de atunci, domnului Lucinschi: domnule Lucinschi, cât se poate să fie ascultați și deputații în continuare? Zic: este o măsură? Și mi-a spus: domnule Ghimpu, nu vorbi ce nu trebuie la telefon.

Cît o să continue aceasta că nu vorbiți ce nu trebuie la telefon? Iată, aceasta demonstrează că noi, Alianța, nu ne prea deosebim de guvernarea precedentă. Vrem informație mai multă, ca mai mult să putem opera și manipula cu deputații sau cu oamenii.

Apropo de vorba multor colegi: să ne ajute Dumnezeu în adoptarea și realizarea acestei Strategii. Cred că mai corect ar fi să ne bată Dumnezeu sau să-i bată Dumnezeu pe acei care spun una și fac alta, vorbesc de drepturile omului, dar dreptatea rămîne a fi în continuare la fundul mării.

Mulțumesc.

Vremea... iată: fix 7 minute.

Domnul Marian Lupu:

Domnul Deliu.

Domnul Tudor Deliu – Frațiunea PLDM:

Stimați colegi,

Onorată asistență,

Astăzi examinăm în Parlament un document crucial pentru viitorul țării noastre, fapt menționat și de către domnul ministru în prezentarea sa, cât și prin multitudinea de întrebări adresate.

E vorba despre Strategia de reformare în sectorul justiției. Iar de decizia pe care vom lua-o împreună toți cei cărora alegătorii ne-au încredințat mandatul de deputat și fără importanță ce culoare politică are fiecare, depinde nu doar soarta noastră, și a copiilor noștri.

Noi și nimeni alții decidem azi cum vom trăi mâine într-o țară în care justiția o fac cei care iau decizii ca negustorii la licitație, câștigă cine propune mai mult, cine are relații mai bune sau rude mai influente, sau într-o țară în care orice cetățean își poate apăra în instanță drepturile și afla adevărul.

Ultima dată cînd Parlamentul a discutat o Strategie de reformă a justiției a fost în anul 1994. Lucrurile nu au stat pe loc și multe s-au schimbat de atunci.

Desigur, legislația, inclusiv cea care privește funcționarea sistemului judecătoresc și a instituțiilor de drept, a suferit, în toată această perioadă, modificări substanțiale, fiind în permanență ajustată la normele internaționale și relațiile existente, precum și în conformitate cu experiență pe care am acumulat-o de la proclamarea independenței Republicii Moldova pînă astăzi.

Toate acestea însă au fost făcute fragmentar, pe sectoare separate, cu pași mărunți, ne-au trebuit 17 ani ca să înțelegem că o adevărată schimbare nu poate fi realizată haotic, fără a fi, în prealabil, bine gîndită și structurată, care să includă toate componentele necesare și în care toate elementele să interacționeze corespunzător. Numai în acest fel putem obține rezultatul la care ne așteptăm noi și cetățenii acestei țări.

Proiectul Strategiei, pe care îl examinăm astăzi, este tocmai un asemenea document. Este unul îndrăzneț, ambițios și are la bază o abordare hotărâtă a problemelor existente în sectorul justiției, adică exact așa cum ar trebui să fie, pentru că sarcina noastră e să le oferim cetățenilor cea mai bună soluție și nu încă un surogat incapabil să dezrădăcineze aceste probleme. Aceasta este datoria noastră și tocmai pentru aceasta alegătorii ne-au încredințat acest mandat. Este ceea ce ei așteaptă astăzi de la noi.

Stimați colegi,

Vreau să accentuez: această Strategie vizează, în ansamblu, sistemul de justiție pe care vrem să-l formăm în Republica Moldova, conturând principalele direcții și pași, pe care trebuie să-i facem pentru a atinge scopul propus. În conținutul ei nu veți găsi acțiuni sau informații concrete cum ar fi: numărul instanțelor sau al judecătorilor care vor activa în Moldova, însă ea prevede ce anume, când și cum trebuie să facem pentru a adopta cele mai bune, gândite, argumentate și obiective decizii.

Sînt plăcut impresionat de rolul pe care îl are în Strategie lupta cu corupția. Nu mai sîntem în măsură să amînăm nici cu o zi lupta cu acest flagel rușinos pentru țara noastră. Și mult discutatele atacuri raider, și nenumăratele cazuri de pierderi la CEDO, și nivelul extrem de scăzut al încrederii cetățenilor în justiție – toate se află într-o strînsă legătură cu această problemă. E timpul să încetăm să tot deplîngem soarta noastră amară și să dezrădăcinăm realmente corupția. Numai atunci vom putea obține și rezultate.

Acest capitol al Strategiei constituie, de altfel, un argument suficient în favoarea unui vot favorabil. Dar Strategia este, de fapt, cu mult mai cuprinzătoare, e vorba și despre reforma sistemului judecătoresc, și despre acțiunile prejudiciare, și despre accesul la justiție, și despre apărarea drepturilor omului, și despre crearea, prin intermediul justiției, a unor condiții mai bune pentru mediul economic, și despre o mai bună coordonare a activității dintre diferitele instituții din acest domeniu.

Acest document include un întreg set de măsuri sistemice, bine argumentate și excelent armonizate. Vă îndemn să-l votăm azi cu toții. Am vrut să fac acest îndemn și către deputații din opoziție, care, cu părere de rău, au părăsit sala de ședințe. De ce? Deoarece, cetățenii Republicii Moldova sînt în egală măsură și cei care au votat pentru partidele din Alianță și cei care au votat pentru opoziție. Iar noi avem ocazia să le demonstrăm că măcar în astfel de probleme vitale pentru țară, cum e reforma sistemului de justiție, putem fi uniți și constructivi.

Aș vrea, de altfel, cu această ocazie, să vă atrag atenția asupra angajamentelor pe care fiecare dintre dumneavoastră și partidele pe care le reprezentați vi le-ați asumat în campania electorală. Voi încerca să vă reîmprospătez memoria cu cîteva citate din programele sau platformele electorale. Drept exemplu, Partidul Democrat nota în Programul său electoral, la capitolul „Justiție,” citez: reforma justiției, dezrădăcinarea corupției, modernizarea sistemului judecătoresc. Toate aceste sînt imperative pentru țara noastră, pentru viitoarea guvernare, din care Partidul Democrat va face parte.

Iar ceva mai încolo citez din nou: lupta împotriva corupției nu se duce de unul singur, ea trebuie să fie asumată de Șeful statului, de Legislativ, de Executiv și dusă de comun acord cu societatea civilă și actorii politici, care doresc, în mod sincer, să distrugă acest cancer care macină societatea. Nu pot să închei acest citat fără să remarc că sînt intru totul de acord cu asemenea aserțiune.

Această problemă se regăsește punctată categoric și în platforma electorală a Partidului Comuniștilor, care limitează pentru instaurarea unei guvernări principiale și ferme întru eradicarea necruțătoare a corupției și criminalității.

La fel și Partidul Liberal se angaja în Programul său electoral să promoveze, iarăși citez: reforma sistemului judecătoresc și a organelor de drept în corespundere cu standardele internaționale și angajamentele internaționale ale Republicii Moldova.

Nu vă mai rețin atenția și cu angajamentele electorale ale Partidului Liberal Democrat din Moldova, pentru că acest proiect de Strategie, pe care îl susținem încorpore, reprezintă dovada faptului că noi știm să ne respectăm promisiunile.

În concluzie, noi trebuie să luăm astăzi o decizie politică, ce le va permite specialiștilor să treacă la realizarea ei în practică. Decizia de astăzi ar putea deveni cea mai importantă în actuala legislatură, iar eu sînt convins că dacă împreună vom avea suficient discernămînt, peste cîțiva ani ne vom putea mîndri că am fost deputați într-un Parlament care a contribuit decisiv la această reformă și a reîntors cetățenilor încrederea în justiție.

Vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Marian Lupu:

Domnul Mihai Godea.

Domnul Mihai Godea:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Într-adevăr, discutăm azi un document foarte important și, probabil, este simptomatic faptul primei părți a acestei ședințe cu acea comisie de pomină, pentru că este nevoie de foarte multă responsabilitate și voință politică să trecem la fapte.

Voi începe cu remarcă despre faptul că, după doi ani de discuție, privind necesitatea reformării justiției și aprobării programelor de guvernare am ajuns să discutăm un proiect de Strategie în domeniu, în loc să discutăm deja despre rezultatele preliminare ale reformelor.

Strategia este, în esență, un document bun, întocmit după anumite canoane ale documentelor de politici, a fost discutat în decursul verii și a ajuns pe masa deputaților. Dar avem o singură observație, acest proiect nu este o creație sinceră și profundă, nu a izvorît din mințile luminate ale guvernanților, nu este un rezultat al zbuciumărilor și frămîntărilor interne ale angajaților din justiție, care ar fi dorit, la un moment dat, să rupă lanțurile, să devină liberi și să lupte pentru adevăr și dreptate.

Strategia este un document forțat, elaborat ca urmare a sugestiilor și presiunilor interne și, mai ales, externe, un document menit să demonstreze că în

Republica Moldova există viziune despre reforma justiției și, în acest sens, se „lucrează”, că recomandările externe se implementează și avem nevoie de susținerea financiară și tehnică în acest proces.

Modul cum a apărut Strategia, discuțiile asupra proiectului, marcate de implicarea redusă a exponenților din sistem și a instituțiilor academice, modul cum au fost create în acest an diferite consilii pentru coordonarea reformelor în domeniu demonstrează lipsa consensului politic asupra reformei justiției, existența viziunilor diferite în cadrul structurilor justiției, dar denotă și interese politice urmărite în continuare, chiar dacă s-a demonstrat de atâtea ori că implicarea politică în justiție mai mult a dăunat decât a ajutat.

Nu are rost să intrăm în detalii despre proiectul Strategiei, este încă un document și ne dorim foarte mult să nu rămână alături de sutele de documente de politici, elaborate și adoptate în Republica Moldova, iar apoi uitate și lăsate doar pe hârtie.

Altceva trebuie să ne preocupe. Nu voi obosi să reamintesc colegilor din Parlament, Guvernului, alegătorilor și întregii societăți prevederile Programului de guvernare, pe care și l-a asumat Alianța pentru Integrare Europeană. Și, în primul rând, lichidarea judecătoriilor specializate cu preluare a atribuțiilor acestora de către colegiile, secțiunile specializate din cadrul instanțelor de drept comun. Am rezolvat problemele în domeniu? Avem colegii specializate și judecători pregătiți în acest sens? Răspunsul este simplu: nu.

Asigurarea publicării tuturor hotărârilor judecătorești și extinderea accesului public la dosare. Oare este chiar atât de greu să fie publicate toate hotărârile judecătorești pe web? Oare pentru aceasta sînt necesare strategii și resurse extraordinare?

Sporirea substanțială a remunerării judecătorilor. Un alt deziderat, un alt obiectiv din cadrul Programului de guvernare. Un judecător de primă instanță are un salariu de 3 500 de lei, majorarea rămîne doar o promisiune, iar ispitele în domeniu sînt foarte și foarte mari.

Instituirea funcției de secretar general al instanței de judecată. Să fie ordonator de credite ale instanței și responsabil pentru administrarea resurselor. Era nevoie de niște modificări legislative și normative simple, dar așa și nu s-a reușit nici la acest capitol.

Crearea unui mecanism adecvat, consecvent și durabil de finanțare a sistemului judecătoresc prin majorarea finanțării acestui sistem, introducerea funcției de referent al judecătorului în judecătoria și curțile de apel, formarea unui buget al sistemului judecătoresc, bazat pe criterii obiective și transparente. Ne lamentăm în permanență că nu avem bani, nu avem resurse, avem un cadru bugetar. Dar cum vom face reforme fără resurse financiare adecvate?

Elaborarea unui plan pe termen mediu de investiții capitale pentru repararea sediilor în baza unor criterii de prioritate. Unde este planul? Cine trebuie să aprobe acest plan?

Consolidarea instituțională a noului sistem privat de executare a hotărârilor judecătorești. În loc de aceasta, executorii s-au trezit din nou sub controlul disciplinar al Ministerului Justiției. Continuarea procesului de modernizare a

sistemului penitenciar. Recent, am avut demonstrații despre funcționarea acestui sistem cu poze făcute în celule, precum și încercări destul de stângace de dezmințire a responsabililor din sistemul penitenciar.

Sînt doar cîteva dintre prioritățile programului de guvernare. Iar Strategia propusă nu conține răspunsuri la multe alte întrebări, nu are acoperire financiară și nu este susținută plenar nici de factorii politici, nici de către cei din sistemul judecătoresc.

Vrem să fim optimiști, dar în asemenea situație, este foarte greu să fim încrezători. În aceste condiții, cred că singurul lucru, și avea dreptate domnul Ghilețchi, pe care îmi permit să-l citez: strategie fără fapte va rămîne moartă.

Avem nevoie de foarte multă acțiune și de acțiuni în fiecare zi, pentru că fiecare zi contează, stimați colegi.

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Și ultimul coleg, ultima luare de cuvînt - domnul Saharneanu.

Domnul Vladimir Saharneanu:

Stimați colegi,

Pot compara această aplecare de azi a Parlamentului asupra Strategiei de reformare a sistemului judiciar cu preocuparea unui colegiu de medici înainte de a purcede la operație la cord, la inimă. Fiindcă, într-adevăr, sistemul judiciar este inima unui stat și asta ne putem da seama în funcție cum funcționează, cum lucrează inima, așa lucrează și statul.

Și putem face o comparație. De exemplu, noi, 4 ani de zile, am avut un sistem de scutire de la impozitul pe venit și atunci credeam că în țara noastră vor da buzna investiții enorme și vom deveni aici un clondaic, o țară prosperă, dar, iată că, în 4 ani de zile, nu avem acest lucru. Putem compara cu situația din Irlanda, care nu este situația de scutire la cota zero, ci este o scutire doar și unde acum corporațiile internaționale își plasează sediile în această țară. Sînt cele mai mari corporații cu cele mai mari fonduri de investiții și de bani. Și, în acest sens, ne putem da seama cît de bine a funcționat inima republicii noastre, inima țării, cum este sistemul judiciar, dacă noi în continuare sîntem una din cele mai sărace și mai corupte țări.

Aplecarea noastră asupra reformării sistemului judiciar ar însemna trecerea de la sistemul comunist, care a fost implementat, de licitare a dreptății, adică de obținere a deciziilor de judecată conform principiului cine plătește mai mult, principiu care ne-a fost recunoscut de fostul Președinte Voronin pe timpul domniei sale, și este aprecierea dată de dînsul, la statul de drept. Statul de drept pe care și-l dorește cetățeanul nostru.

Or, acum noi putem constata că sistemul judiciar și, de fapt, statul Republica Moldova are cea mai puțină cotă de încredere din partea cetățeanului nostru. Chiar în această Strategie, proiect de Strategie, pe care îl avem, este recunoscut faptul, că în mai 2011, unul dintre sondajele cele mai credibile ne aduce cifra că doar 1% din

populația noastră are totală încredere în sistemul judiciar, iar 42 la sută nu au deloc încredere în acest sistem.

Proporția este enormă, or acel 1% ar fi acei care, de fapt, domină în sistemul judiciar. Ne putem da seama că doar ei sînt mulțumiți și au încredere totală în acest sistem. Faptul acesta trebuie să ne încurajeze, ca noi aici, în Parlament, acum pornind examinarea acestui proiect, să fim mult mai consecvenți și mult mai radicali. Nu în zadar am pus întrebările, pe care le-am pus domnului ministru, fiindcă nu vrem ca acei, iarăși, 50 de milioane de euro, care sînt dați pentru această reformă, să fie trecuți în van și să vină altă guvernare, care, iată, acum ei lipsesc, cei care vor acum să ajungă la guvernare și să-și bată joc și de această reformă, cum și-au bătut joc de cele sute de milioane de dolari, pe care le-au dat americanii în ani 90 pentru reforma proprietății de pămînt și pe care comuniștii l-au botezat proiectul "Mormînt." Nu vrem să ajungem la aceeași situație.

Trebuie să fim foarte consecvenți și chiar radicali în acest sens, fiindcă radicali sînt și cetățenii noștri, ei nu mai pot răbda. Iar atunci cînd nu pot răbda, ei devin nerăbdători și radicali. Și ne îndeamnă pe noi să fim, dacă noi sîntem, expresia acestor cetățeni, la fel de consecvenți și radicali.

Nu trebuie ca cetățeanul nostru să aștepte 4 ani pînă cînd noi vom îmblînzi fiara corupției și o vom pune la locul ei după gratii, ci noi trebuie, în maximum 2 ani de zile, să avem un efect palpabil al acestei reforme. Și cred că în discuțiile noastre, care vor continua aici, în Parlament, pe marginea acestui proiect de Strategie, să insistăm asupra acestui fapt.

Apreciem foarte mult munca pe care a făcut-o Ministerul Justiției. Și aici vreau să spun că este ministerul Alianței pentru Integrare Europeană și salutăm această muncă, pe care a făcut-o. Sigur că sînt observații și sînt toate pertinente, dar trebuie să susținem toți această preocupare. Și aici vreau să fac o mică abatere, nu sînt de acord cu ceea ce a rostit aici deputatul Deliu, aducîndu-ne pasaje din strategiile partidelor referitor la acest domeniu.

Este Strategia de guvernare a Alianței pentru Integrare Europeană și aici mărul discordiei nu trebuie să fie introdus, meschinătatea nu are loc. Un partid nu trebuie să-și aroge, iarăși, aici beneficii de imagine ș.a.m.d. Este ministerul Alianței, este ministrul Alianței, este reforma Alianței și de aici înainte trebuie să fim preocupați doar de aceasta.

Domnul Marian Lupu:

Da. Domnule Saharneau,
Timpul.

Domnul Vladimir Saharneau:

Sîntem în continuare în așteptarea Planului de acțiuni, care va fi o hartă bine desenată, sperăm, pentru pașii următori, care trebuie făcuți pentru implementarea acestei Strategii.

Eu vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Marian Lupu:

Potrivit Regulamentului, înainte de procedura de vot, autorul are dreptul la un ultim cuvânt.

Microfonul nr.1.

Domnul Oleg Efrim:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Parlament,

Eu vreau să aduc mulțumiri înaltului for legislativ pentru abordarea acestui important document strategic, pentru contribuția valoroasă pe care au adus-o deputații atât în comisii, cât și în cadrul ședinței în plen. Toți noi sîntem interesați să avem un document cât mai bun, pentru că rezultatele reformei în justiție sînt așteptate de toți cetățenii care ne-au votat pe noi, cei care sîntem în sală astăzi, cât și de cei care au votat opoziția, care, din păcate, nu este astăzi în sală.

Vă mulțumesc.

Domnul Marian Lupu:

Stimați colegi,

Proiectul nr.2060. Să nu uităm că este un proiect de lege ordinar, însă am convenit să susținem decizia înaintată de către Comisia juridică, numiri și imunități ca acest proiect de lege să fie votat în două lecturi.

Pe acest motiv, voi supune votului aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.2060. Cine este pentru, Vă rog să votați. Vot unanim.

Cu votul unanim a deputaților prezenți în sală sau, ca să nu fie dubii, poate pentru stenogramă, să rugăm numărătorii să anunțe rezultatul și atunci...

Eu înțeleg, dar eu mă aștept la tot felul de speculații.

Numărătorii,

Vă rog, din două sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

În sectorul nr.3 sînt 31 de deputați.

Domnul Marian Lupu:

Mulțumesc.

Sectorul nr.2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 22.

Domnul Marian Lupu:

Cu 53 de voturi, proiectul de Lege nr.2060 este aprobat în primă lectură.

Acum, stimați colegi,

Sîntem ziua de joi. Au fost săptămîna trecută invitate mai multe persoane din instituții guvernamentale, însă nu toți vor fi invitați la tribuna centrală pe simplul

motiv că unii dintre autorii întrebărilor adresate acum 7 zile nu sînt prezenți în sală. Regulamentul spune că, în acest caz, răspunsul se prezintă în scris.

Două solicitări au fost înaintate de către deputatul Petru Vlah. Este în sală? Domnul Vlah? Este. Și domnul Butmalai.

Domnul Vlah s-a interesat de subiectul demolării Stadionului Republican. Domnul Butmalai -- de situația din spitalul din Cahul.

La primul subiect îl invit la tribuna centrală pe domnul Marcel Răducan, ministrul dezvoltării regionale și construcțiilor. La fel, a fost invitat și viceministrul tineretului și sportului, domnul Octavian Bodișteanu.

Domnule ministru,

Vă rog.

Domnul Marcel Răducan – *ministrul dezvoltării regionale și construcțiilor:*

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a examinat interpelarea domnului deputat Petru Vlah referitor la proiectarea și construcția Stadionului Republican din municipiul Chișinău, strada Tighina, 12, și informează.

Conform Hotărîrii Guvernului nr.530 din 18.05.2006 cu privire la proiectarea și construcția complexului „Stadionul central” în municipiul Chișinău, se prevedea proiectarea și construcția stadionului în zona Circului.

Mai apoi, Guvernul își modifică poziția, hotărînd ca să fie reconstruit Stadionul Republican din strada Tighina 12, municipiul Chișinău, fiind adoptate în perioada 2006 – 2008 mai multe hotărîri de Guvern ce conțineau desființarea stadionului, formarea unei societăți pe acțiuni cu capital de stat și privat, întocmirea documentației de proiect, alegerea investitorului, încheierea contractului de investiții și alte măsuri.

Prin Hotărîrea Guvernului nr.1170 din 11.10.2006, Agenția Sportului a fost desemnată responsabilă în vederea acțiunilor de identificare și selectare a investitorului prin tratative direct, pentru a urgenta proiectarea și construcția complexului „Stadionul Republican”.

La adresarea Agenției Sportului, primăria municipiului Chișinău a emis autorizația nr.18 A din 13.04.07 de desființare a tribunelor Stadionului Republican.

La 24.05.2007, a fost emis și mai apoi înregistrat titlul de autentificare a dreptului Agenției Sportului la terenul cu suprafață de 5,18 hectare.

În baza indicațiilor stipulate în procesul-verbal nr.1113 din 11.06.2007 al ședinței de lucru cu problema construcției Stadionului Republican, prezidată de Prim-ministru, Agenția Construcții și Dezvoltare a Teritoriului a fost obligată să selecteze antreprenorul general pentru demolarea stadionului.

Informația privind existența unor contracte cu privire la demolarea stadionului lipsește în arhiva Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

Numai prin scrisoarea 2902 din 5 februarie 2009 adresată din partea Companiei „BasConLux” către Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor putem stabili faptul că întreprinderea menționată a efectuat lucrările de demolare a

construcțiilor și a reflectoarelor situate pe terenul Stadionului Republican în sumă totală, conform devizului de cheltuieli, de 8 milioane 44 de mii.

Mai mult ca atât, este necesar de menționat că Agenția Sportului a fost beneficiar al avizului de verificare, eliberat de către Serviciul de Stat pentru verificarea și executarea proiectelor și construcțiilor la devizul de cheltuieli elaborat de către Institutul „Urbanproiect privind demolarea Stadionului Republican.

Prin Hotărârea Guvernului nr.206 din 25.02.2008, a fost acceptată fondarea unei întreprinderi mixte cu capital de stat și privat în vederea asigurării construcției Stadionului Republican.

La data de 11.03.2008, Agenția Sportului și „Firma NGL Business” din Belgia au încheiat contractul de societate. La 14.03.2008 Societatea Comercială „Stadionul Republican de Fotbal” a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat.

În Hotărârea Guvernului nr.1113 din 1 octombrie 2008 cu privire la reconstrucția Stadionului Republican, pachetul de acțiuni al stadionului din SA „Stadionul Republican” și terenul din municipiul Chișinău, strada Tighina 12 cu suprafața de 5,18 ha din gestiunea Agenției Sportului a fost transmis Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului.

Institutul de Proiectări „Urbanproiect”, începând cu anul 2007 și apoi, conform punctului 3 din Hotărârea Guvernului nr.1113 din 1 octombrie 2008 cu privire la reconstrucția Stadionului Republican, deja fiind în funcție de proiectant general la reconstrucția Stadionului Republican, de multiple ori s-a ocupat de elaborarea variantelor de schițe pentru proiectul de reconstrucție a Stadionului Republican în care, sub diverse aspecte, s-au examinat capacitățile urbanistice ale terenului, posibilitățile amplasării unui număr variat de spectatori, necesitățile combinării cu alte funcții, centre comerciale, centre de afaceri, hotelurile și altele.

Însă, din lipsa resurselor financiare, institutului nu i s-au recuperat cheltuielile pentru lucrările nominalizate anterior și, ca urmare, procesul de elaborare a documentației de proiect, s-a stopat.

Este necesar de menționat că, conform estimărilor UEFA și FIFA pentru construcția unui complex sportiv contemporan, costul unui loc pentru un supporter constituie de la 3 pînă la 5 mii de euro.

Conform cerințelor pentru a desfășura competiții internaționale oficiale, capacitatea stadionului trebuie să fie de circa 30 de mii de locuri, 30 de mii de suporteri și pentru a construi acest stadion sînt necesare surse financiare în valoare de circa 100 milioane euro.

La moment, în scopul examinării oportunității privind construcția Stadionului Național pe teritoriul fostului Stadion Republican, precum și pentru identificarea unui teren de pămînt în vederea proiectării și construcției Stadionului Național, pentru atragerea investițiilor locale și străine și elaborarea unui plan concret de activitate întru realizarea acestui proiect, prin dispoziția Guvernului nr.27 D din 9 aprilie 2010, s-a creat un grup de lucru.

Doamna Liliana Palihovici:
Mulțumesc, domnule ministru.

Este invitat și domnul Octavian Bodișteanu, viceministru al tineretului și sportului, pe care o să-l rog să prezinte și dumnealui răspunsul lor, după care -- întrebări către ambii. (*Rumoare în sală.*)

Sau cum procedăm?

Domnule Juravschi,

Dumneavoastră nu ați sesizat, a fost doar domnul Vlah. Deci are dreptul la întrebări domnul Vlah.

Facem excepție? (*Rumoare în sală.*)

Microfonul nr.4.

Domnul Nicolae Juravschi – Frațiunea PLDM:

Așa, domnule ministru, mersi mult de informație.

Aș vrea să trec la subiect, să nu facem multă lirie și multă introducere, dar aș vrea totuși să aflu câți proprietari sînt astăzi pe terenul acesta, al Stadionului Republican care au drept...

Domnul Marcel Răducan:

Am înțeles.

Domnul Nicolae Juravschi:

Cu acte de privatizare ș.a.m.d.

Domnul Marcel Răducan:

Am înțeles întrebarea, domnule deputat.

Deci vreau să vă aduc la cunoștință că pe acest teren de 5 hectare, care astăzi este Societatea pe Acțiuni Stadionul Republican, este un singur proprietar al terenului, Republica Moldova, așa scrie în titlul de proprietate eliberat de Agenția Cadastru.

Domnul Nicolae Juravschi:

Păi, dar cunoaștem foarte bine Clubul sportiv „Kenguru” cu acte care... privatizate. Care sînt terenurile acelea de...

Domnul Marcel Răducan:

Eu v-am răspuns la întrebare. Dumneavoastră ați formulat întrebarea în felul următor: cine este proprietarul terenului? Proprietarul terenurilor sau al unui singur lot... deci este Republica Moldova, prin Societatea pe Acțiuni Stadionul Republican. Ceea ce ați...

Domnul Nicolae Juravschi:

Dar pămînturile adiacente?

Domnul Marcel Răducan:

Dumneavoastră, în continuare, v-ați referit la careva clădiri care sînt pe acest teren. Sînt, după cîte cunosc, cîteva cauze de judecată care, cică, au fost cîștigate,

care nu... nu am văzut actele respective, dar terenul, repet încă o dată, este proprietatea Republicii Moldova.

Domnul Nicolae Juravschi:

E clar. Spuneți-mi, vă rog, care este poziția ministerului referitor la viitorul... tot subiect? Care este studiul? Amplasăm stadionul în locul respectiv sau îl schimbăm în altă parte? Căci sînt o mulțime de versiuni și, pînă la urmă...

Domnul Marcel Răducan:

Deci după cum v-am spus, conform hotărîii Guvernului, conform deciziei Guvernului, este creat un grup de lucru, format din specialiști în domeniu, în special specialiști în urbanism, care studiază această problemă și eu cred că, în viitorul apropiat, vom avea răspuns cît de oportun este ca să avem acest stadion anume în centrul municipiului Chișinău.

Domnul Nicolae Juravschi:

Într-o așa situație vă pun și altă întrebare: este oportun totuși ca acest obiect să fi fost transmis în gestionare sau nu în gestionare, dar la activul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. Nu era mai bine să fie la Ministerul Tineretului și Sportului, acei care se ocupă de problematică și era să fie.

Domnul Marcel Răducan:

Domnul...

Domnul Nicolae Juravschi:

Că încă dumneavoastră aveți și alte probleme, mult mai mari.

Domnul Marcel Răducan:

Domnule deputat,

Eu vă rog să luați în calcul acel fapt că este vorba de o societate pe acțiuni. Conform legislației Republicii Moldova, societatea pe acțiuni, deținătorul acțiunilor, pachetului de acțiuni deci poate fi orîșicare entitate din Republica Moldova.

Domnul Nicolae Juravschi:

Domnule ministru.

Domnul Marcel Răducan:

Faptul că a fost transmis ministerului, pe care am onoarea să-l conduc.

Domnul Nicolae Juravschi:

Domnule ministru,

Sîntem o singură țară în Europa care nu dispunem de stadion și vorbim de chestia asta deja de 10 ani și tot o să venim cu alte rapoarte fix aceleași.

În acest caz, cînd era, într-adevăr, institutul de ramură, adică mă refer la ministerul de ramură, era altă situație, era și societatea, mă refer... sportivii erau să...

Domnul Marcel Răducan:

Deci vreau să vă comunic că nu este absolut nici o problemă ca colegii de la ministerul de ramură să identifice sursa de 100 de milioane de euro și să construiască sau să reconstruiască stadionul din Tighina 12 sau să identifice alt lot pentru construcția unui teren.

Problema este nu cine este gestionarul acțiunilor, oricum, pînă la urmă, este Guvernul Republicii Moldova, este statul.

Domnul Nicolae Juravschi:

Da.

Domnul Marcel Răducan:

Este important de a identifica această sursă și de a reconstrui acest stadion sau de a construi altul nou.

Domnul Nicolae Juravschi:

Nu, căci de altfel, luarea deciziilor respective, instituția pe care o conducem noi și cei care sîntem responsabili de jocurile olimpice, n-am fost nici o dată vizați și nu cunoaștem lucrurile acestea. Se transferă, se iau decizii, se schimbă, ce fel de stadion, adică, funcționalitatea și, pînă la urmă, ne pomenim că dumneavoastră ați raportat că un stadion pur fotbalistic.

Pentru Republica Moldova trebuie să facem tot posibilul ca să fie multifuncțional, pentru toate probele de sport și avem pildă chiar și campionatul european din Ucraina, unde Stadionul Republican a fost restructurat pentru campionatul european și l-a făcut multifuncțional, nu fotbalistic, pur și simplu, fiindcă logica și necesitățile sînt și altele, nu numai fotbalul.

Domnul Marcel Răducan:

Domnule președinte al Comitetului Olimpic,
Nu am nimic...

Domnul Nicolae Juravschi:

Exact.

Domnul Marcel Răducan:

...împotriva ca dumneavoastră, împreună cu colegii de la ministerul de ramură, să vă întruniți și să faceți ceea ce considerați ca specialiști că are nevoie Republica Moldova.

Domnul Nicolae Juravschi:

Absolut. Da, mersi.

Doamna Liliana Palihovici:
Domnule Vlah, aveți întrebări?

Domnul Petru Vlah:

Я понял одно, что коммунисты во время своего правления все, что смогли уничтожить, все уничтожили.

И очень плохо, что у нас нет людей, которые могли бы ответить за это. И я хотел бы здесь, в Молдавии, видеть по крайней мере, нашего глубоко уважаемого, многоуважаемого человека, который все это сделал для того, чтобы снести стадион,-- господина Андрея Чмиля, который руководил агентством, который подписывал все документы для того, чтобы у нас прекратил существовать республиканский стадион.

Я надеюсь, что коллеги из Министерства спорта, я надеюсь, что все-таки передадут стадион обратно Министерству спорта и мы будем вместе с коллегами из Министерства спорта изыскивать средства для того, чтобы построить и чтобы был у нас республиканский стадион Республики Молдова.

Спасибо.

Doamna Liliana Palihovici:
Mulțumesc, domnule ministru.

Domnul Marcel Răducan:
Mulțumesc.

Doamna Liliana Palihovici:
Îl invit pe domnul Bodișteanu. Dacă aveți alte informații, veniți la tribună aici sau? Vă rog.

Domnul Octavian Bodișteanu – viceministru al tineretului și sportului:

Domnule președinte,
Stimați domni deputați,

De fapt, toate cele abordate și menționate de către domnul ministru nu vreau să le repet, pentru că sînt adevărate și pentru că acele acte normative, hotărîri de Guvern, în baza cărora s-au produs modificările sus-nominalizate, de fapt, le am și eu în față și le cunoaștem foarte bine.

Însă, din păcate, nu știu de ce la ultimele ședințe, pentru că am convocat două ședințe în acest sens, specializate, la domnul viceprim-ministru Mihai Moldovanu, domnul viceministru al dezvoltării regionale și construcțiilor un pic vorbește altfel, adică, cam diferă realitatea.

Deci atunci cînd domnul președinte al Federației de Fotbal a făcut o propunere ca stadionul să fie pînă la 20 de mii, am înțeles că s-a acceptat. Atunci cînd am solicitat informația dacă există efectuat vreun studiu de fezabilitate, dacă există vreun proiect în acest sens, nu am primit nici un răspuns elocvent sau consecvent și noi nu știm de unde s-o începem.

Și, în acest sens, vreau să-i aduc mulțumiri domnului deputat, domnului Vlah, care a ridicat sau a abordat o întrebare stringentă și foarte dureroasă nu doar pentru sportivi, ci pentru, după mine, întreaga societate.

Este foarte important să știm care sînt următorii pași concreți, de unde pornim. Ce a fost pînă acum noi știm și răspunzînd la întrebarea domnului Vlah: de ce sau cu ce scop s-a demolat stadionul, cred că mai bine ar fi atribuită întrebarea domnilor care au părăsit sala.

Noi vrem să găsim soluția cum să mergem mai departe și, în acest sens, am expediat o scrisoare către Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor unde am solicitat ca să dispersăm, să divizăm acele priorități concrete care revin fiecărui minister în parte.

Și, totodată, vreau să adaug, de fapt, domnul ministru a menționat, că pentru societate este absolut indiferent cine dintre noi sau în subordinea cui se află la momentul actual așa-numitul Stadion Republican.

Pentru societate este important ca să fie construit, și chiar dacă este temporar, la Ministerul Dezvoltării Regionale, există Legea nr.330 cu privire la cultură fizică și sport, unde, în dispoziții finale sau tranzitorii, sînt indicate acele 5 complexe sportive care intră în componența sau în/sub jurisdicția Ministerului Tineretului și Sportului și primul dintre ele este Stadionul Republican.

Noi nu ținem neapărat să fie în continuare sau la momentul actual în subordinea noastră, dar vrem să divizăm sarcinile și să începem a munci în acest sens.

Asta este prescurtat.

Mulțumesc.

Doamna Liliana Palihovici:

Mulțumesc, domnule viceministru.

Domnule Vlah, mai aveți întrebări?

Microfonul nr.4.

Domnule Petru Vlah:

У меня нет вопросов к господину Бодиштяну. У меня просто... реплики.

Господин Бодиштяну, дело в том, что эти люди, которые ушли из зала, они отработали весь свой как бы...

Domnul Octavian Bodișteanu:

Ресурс.

Domnule Petru Vlah:

Ресурс, да. Отработали весь свой ресурс, поэтому здесь им нечего искать.

Кроме этого, я другое хотел сказать, что, когда они, коммунисты, разрушали, стадион, они не думали тогда о здоровье нации Республики Молдова, они думали тогда о том, чтобы по быстрее уничтожить экологию,

экологическое пространство Республики Молдова, и кроме этого они думали о том, чтобы построить на этом месте многоэтажные квартирные дома, продать выгодно и уехать из Республики Молдова.

Вот о чем они думали. Спасибо, то что вы здесь... (*Aplauze.*)

Domnul Octavian Bodișteanu:

И вам спасибо.

Doamna Liliana Palihovici:

Microfonul nr.4 în continuare.

Domnul Nicolae Juravschi:

Domnule viceministru,

Eu aș vrea doar o precizare. În câteva zile, nu zile, dar săptămîni în urmă, la o emisiune televizată, domnul ministru s-a exprimat că soarta, practic, sau viitorul stadionului este rezolvată prin intermediul Academiei de Științe, precum că se oferă acolo 19 hectare la schimb celor care va investi cu pămîntul de pe fostul Stadion republican.

În aceeași zi, am auzit și declarațiile domnului Primar, care a zis că pe pămîntul respectiv va fi un centru, un Palat al sportului, așa-zis. Totuși care-i situația? Este depistată soluția sau, să zicem noi, identificată soluția? Sînt bani pentru Palat al sportului sau este, pur și simplu, o declarație așa, ca să ne bucurăm și noi, că sînt niște lucruri care ...?

Domnul Octavian Bodișteanu:

Mulțumesc.

Mult stimat domnule Președinte al Comitetului Național Olimpic și deputat,

Cred că dumneavoastră foarte bine cunoașteți toate lucrurile în domeniul sportului și știți că, de fapt, domnul ministru s-a referit la o discuție care a avut loc în cadrul ministerului nostru în urma vizitei efectuată de către domnul Prim-ministru, atunci cînd a venit cineva dintre colegii mei și eu personal, la fel, cu o propunere, pe care domnul Prim-ministru a acceptat-o și a zis: bine, puneți-o pe foaie și dați-ne s-o studiem.

Propunerea a constat în evaluarea lotului de pămînt, care se află în centru și care este unul ca cost destul de prețios, și, în schimbul acestei sume, construcția în altă parte a unui Stadion republican. Aceasta a fost doar o propunere.

Dar domnul ministru, domnul Răducanu s-a expus asupra comisiei care este creată. Urmează ca comisia să decidă. Și aici, dacă îmi permiteți, eu chiar vreau să vă invit în comisie pe dumneavoastră, ca să fiți la curent cu toate cele ce se întîmplă.

Domnul Nicolae Juravschi:

Mersi.

Doamna Liliana Palihovici:

Mai aveți întrebări, domnule Juravschi?

Domnul Nicolae Juravschi:

Da.

Doamna Liliana Palihovici:

Vă rog.

Domnul Nicolae Juravschi:

Deoarece, în nenumărate rînduri, l-am invitat pe domnul ministru aici, în sala Parlamentului, pentru a discuta referitor la pregătirea către Jocurile Olimpice, deoarece a rămas foarte puțin timp. Eu aș vrea pe scurt, succint: cum apreciază ministerul mersul pregătirilor către Jocurile Olimpice din 2012 din luna iulie?

Domnul Octavian Bodișteanu:

Deci vorba fără fapte este egală cu zero. Cum să apreciez? Anul acesta, știți foarte bine, a fost unul foarte roditor, deci atîtea merite în sport nu au fost din timpul obținerii independenței Republicii Moldova și pînă în prezent. Este unul foarte roditor și cu toții ne bucurăm.

Însă, atunci cînd nu ai infrastructură, atunci cînd bugetul este auster, bineînțeles, nu poți să vorbești despre o mulțumire completă și despre faptul că, uite, astăzi merge totul strună, nu este chiar așa.

Domnul Nicolae Juravschi:

Bine. Ca să fim mai succinți, eu solicit un singur lucru, haideți, după rezultate, să creăm prioritățile federațiilor. Fiindcă unele federații sînt mai puțin implicate în pregătire, care au șanse și posibilități să evalueze nu rău la ...

Domnul Octavian Bodișteanu:

Care anume?

Domnul Nicolae Juravschi:

O să discutăm noi în altă situație, dar nu trebuie să ne dezvoltăm mai departe.

Eu vreau încă o singură întrebare ...

Doamna Liliana Palihovici:

Domnule Juravschi,

Dumneavoastră vă abateți de la subiectul interpelării.

Domnul Nicolae Juravschi:

Ultima întrebare și gata.

Doamna Liliana Palihovici:

Puteți s-o faceți în scris, s-o adresați la Ora Guvernului astăzi după... Subiectul interpelării a fost Stadionul Republican.

Domnul Nicolae Juravschi:

Bine. Eu totuși o să solicit pe viitor mai insistent să abordăm problema sportului în Republica Moldova, fiindcă tot ...

Doamna Liliana Palihovici:

De acord.

Domnul Nicolae Juravschi:

Da, noi foarte insistent o abordăm de zi cu zi.

Doamna Liliana Palihovici:

Domnule ministru,

Vă mulțumesc.

Domnul Octavian Bodișteanu:

Vă mulțumesc și eu.

Doamna Liliana Palihovici:

Îl invit la tribuna Parlamentului pe domnul ministru al sănătății, Andrei Usatîi, pentru a răspunde la interpelarea deputatului Ion Butmalai referitor la situația în Spitalul din raionul Cahul.

Microfonul nr.5.

Domnul Gheorghe Brega:

Mulțumesc, doamnă președinte.

Eu vin cu o mică rectificare. Deoarece eu nu insist să avem o excepție oarecare, domnul ministru este invitat azi de domnul Butmalai, n-o să insist să dăm întrebări. Dar așa vrea să rectific, pe săptămîna viitoare este invitat, iarăși, domnul ministru, nu-i corect, domnul ministru mai are și de lucru nu numai să stea joile în Parlament. Deci așa solicita schimbarea domnului ministru cu domnul viceministru Soltan, care răspunde de ramura referitor la care au să fie întrebări.

Doamna Liliana Palihovici:

Deci astăzi să răspundă domnul ministru, dar data viitoare ...

Domnul Gheorghe Brega:

Nu, domnul ministru azi să-i răspundă domnului Butmalai. Dar să nu vină iarăși, din nou domnul ministru joia viitoare iarăși în Parlament ...

Doamna Liliana Palihovici:

Am înregistrat.

Domnule Gheorghe Brega:

... nu-i nimic strașnic ca să vină domnul Soltan, viceministru.
Mulțumesc.

Doamna Liliana Palihovici:

Am înregistrat, domnule Brega.
Mulțumesc.
Domnule ministru,
Vă rog.

Domnul Andrei Usatii – ministrul sănătății:

Stimată doamnă vicepreședinte al Parlamentului,
Onorat Parlament.

La interpelarea domnului deputat Ion Butmalai doresc să vă prezint o succintă informație despre starea de lucruri în sistemul sănătății în raionul Cahul, în general.

Nu vreau să mă opresc la niște date statistice sau demografice, raionul Cahul are o populație de peste 124 mii de locuitori, raportul populației este ca în toată republica: 31 – urban și 68 – rural. Spitalul are o capacitate de 433 de paturi, prestatorii de servicii medicale sînt aceiași ca în toată țara, adică: Spitalul Raional, Centrul Medicilor de Familie, Centrul de Asistență Medicală Urgentă și Centrul de Sănătate Publică.

Asigurarea cu personal medical. Raionul Cahul, spre deosebire de alte raioane, este mai prost asigurat: la asistența medicală primară cu doctori, sîntem asigurați doar la 70%, la asistența medicală spitalicească -- doar cu 62%, asistentele medicale sînt peste 95, ca și pe toată țara.

Aș vrea să atrag atenția doar la cîțiva indici de activitate a acestor instituții din raionul Cahul. Este vorba, în primul rînd, de utilizarea capacității spitalului la o rată foarte joasă, patul este utilizat doar la 227 de zile pe an, în loc de 365 de zile. În același timp, este vorba și de un fenomen contradictoriu, nivelul de spitalizare a populației este doar de 10,2, cînd pe țară este de 17,8, adică aproape 18 la mie de locuitori sînt spitalizați. Aici este vorba de două lucruri pur manageriale: cînd patul nici nu se folosește și cei care necesită să fie internați nici nu se trimit la spital. Adică, este vorba de irosirea surselor financiare și a resurselor umane fără multă eficiență.

Alt indice ar fi și durata medie. În țară, durata medie este în jurul la 7, aici, la Cahul, este peste 8,4. Adică, iarăși, o cost eficiență foarte proastă, utilizarea banilor publici este la nivel foarte-foarte scăzut. Aici aș vrea să mă opresc doar la Centrul Medicilor de Familie, unde avem o plafonare a utilizării banilor publici pentru salarizare. În raionul Cahul, la Centrul Medicilor de Familie, se utilizează în loc de 60, ceea ce se permite conform legii, 63% din bugetul global pentru salarizarea asistenței medicale primare. Și, în anul acesta, comparativ cu anul 2010, s-a ridicat pînă la 69% în loc de 60. Asemenea situații nu avem pe țară nicăieri. Este o deformare a utilizării resurselor financiare.

O problemă mai gravă este în salarizarea conducătorilor Centrului Medicilor de Familie pe parcursul ultimilor ani. Eu mă opresc doar la anii 2010 – 2011. În rezultatul aplicării 50% la salariu pentru munca intensivă și lărgită, s-a aplicat un coeficient de 50%, n-a fost coordonat cu Ministerul Sănătății, conform legislației, și anul acesta, la fel, nu s-a coordonat cu Ministerul Sănătății surplusurile și adaosurile la salariu, astfel s-a plătit o sumă de 52 000 de lei nelegitim conducătorului Centrului Medicilor de Familie din Cahul. Și această situație se repetă și la spital.

La Spitalul raional din Cahul, iarăși, Ministerul Sănătății a aprobat doar 25% supliment la salariu pentru lărgirea volumului de lucru și intensificare, consiliul raional n-a ținut cont de propunerea noastră, a aplicat coeficientul de 50, adică cu 25% mărit față de ceea ce am aprobat noi, în rezultat s-a plătit o sumă de 10 plus 9 – 19 mii de lei adăugător nelegitim conducătorilor Spitalului raional Cahul. Deci se observă o deformare și o neglijență față de actele normative în vigoare și s-au irosit surse financiare nelegitim, fără efect, impact asupra sănătății populației.

Aș vrea să mai menționez încă un lucru important, că la Spitalul Clinic Republican din raionul Cahul s-au făcut achiziții la medicamente de 4 milioane 300 mii de lei în anul 2009, la sfârșitul anului, ceea ce coincide cu o rezervă pentru un an întreg, în loc să se respecte o rezervă pentru 60 de zile. Această deformare s-a repetat și în anul 2011, când s-au procurat, s-au contractat medicamente de 7 milioane lei în loc de 4 milioane 900 mii de lei, care sînt aprobate prin devizul de cheltuieli la capitolul „Medicamente și dispozitive medicale.”

Această deformare în alocarea și folosirea resurselor financiare a adus că personalul medical din raionul Cahul sînt plătiți, remunerați cu 200 de lei mai puțin pe lună fiecare, comparînd cu media pe țară.

Adică, s-au folosit sursele preponderent pentru medicamente, neglijînd alte necesități vitale, cum ar fi: dezvoltarea bazei tehnice materiale, procurarea echipamentelor medicale de strictă necesitate și alte dispozitive necesare pentru menținerea calității și accesului populației la servicii medicale.

Aș vrea să menționez că în acest raion timp de anul... 2003... să luăm 9 ani s-au schimbat 5 directori de spitale, la inițiativa Ministerului Sănătății, fiindcă cei care au fost selectați și numiți nu au corespuns, conform criteriilor profesionale și etice, pentru a ocupa aceste poziții.

Și anul acesta, conform Hotărîrii de Guvern încă din 2007, s-au anunțat două posturi libere de director al Spitalului raional Cahul și director al Centrului Medicilor de Familie Cahul. La 22 august s-a desfășurat concursul în vederea selectării acestor directori, s-au identificat câștigătorii concursului, s-au transmis câștigătorii la consiliul raional, pentru a fi numiți în posturile de directori, dar, iarăși, Consiliul raional, timp de 2 luni, a ignorat legislația în vigoare, directorii noi nu sînt numiți în post. Urmează să funcționeze sau să-și îndeplinească funcțiile directorii care au fost precedenți cu deficiențele și cu încălcările financiare, despre care am menționat, doar cîteva dintre cele mai semnificative. Consider că această situație nu poate să continue fără sfârșit.

Și aș vrea să adaug, în final, că asemenea cazuri mai avem și în alte raioane, cum ar fi: la Dondușeni, la Lăpușna, cu alte cuvinte se cere imperios ca Legea de

numire a conducătorilor instituțiilor medicale, la care fondatorii sînt autoritățile publice locale, să fie examinată.

Noi am pregătit un demers către comisia respectivă din Parlament pentru a iniția procedura de a modifica această legislație importantă în vederea optimizării, structurizării și aducerea la normalitate, selectarea și numirea directorilor de instituții medicale, deoarece miza este destul de mare, este vorba de accesul populației la servicii de calitate și sigure.

Vă mulțumesc pentru atenție.

Doamna Liliana Palihovici:

Vă mulțumesc, domnule ministru.

Domnule deputat,

Aveți întrebări suplimentar?

Microfonul nr.4.

Domnul Ion Butmalai:

Doamnă președinte,

Vă mulțumesc frumos.

Mulțumesc, domnule ministru.

Însă, de ce am ridicat această problemă? Pentru că, la ziua de astăzi, în Republica Moldova, conform legislației privind ocrotirea sănătății, și inclusiv Legea privind evaluarea și acreditarea în sănătate, e creată o situație, am primit o moștenire și de la guvernarea precedentă, însă guvernarea precedentă la consiliul raional a fost din forțele democratice, cu părere de rău.

Însă pe mine mă deranjează faptul, inclusiv zi de zi și la audiența cetățenilor apar foarte multe întrebări. Noi trebuie să spunem lucrurilor pe nume și vreau să menționez pentru societate, mai mult ca atît, să cunoască și deputații, Spitalul raional Cahul, la momentul de față, nu este acreditat. Acreditarea a fost terminată în luna 11.2010, timp de un an de zile Spitalul raional Cahul, timp de 12 luni, a activat fără acreditare. Despre care instituție medico-sanitară putem să discutăm noi la ziua de azi dacă spitalul activează fără acreditare? Asta pe mine mă deranjează.

Și vreau să vă întreb pe dumneavoastră: care este ieșirea din situație? Ce facem noi ca Spitalul raional Cahul, ca instituție medico-sanitară, să fie acreditată? Asta-i prima întrebare.

Domnul Andrei Usatîi:

Dați să răspund la prima întrebare, să trecem la ... Or cum ar fi?

Doamna Liliana Palihovici:

Da, da, vă rog.

Domnul Andrei Usatîi:

Domnule deputat,

Vreau să vă zic... la prima întrebare... că fondatorul, care este consiliul raional, al Spitalului raional din Cahul este responsabil pentru întreținerea și acreditarea acestui spital. În acest caz, Agenția de Evaluare și Acreditare a Instituțiilor Medicale din țara noastră este obligată să informeze și noi am informat consiliul raional să oprim sau să stopăm contractarea serviciilor medicale de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a acestui spital. Și populația din raionul Cahul să meargă pentru a-și primi îngrijire medicală în alte raioane limitrofe pentru a-și satisface necesitățile medicale. Altă soluție, pur și simplu, nu există.

Este atitudine, este responsabilitatea autorităților locale pentru acest spital.

Domnul Ion Butmalai:

Nu, bine, domnule ministru, avem 400 de paturi, de exemplu, cum poate să meargă cetățeanul care locuiește în orașul Cahul sau în satul Giurgiulești să meargă la Cantemir pentru spitalizare?

Și vreau să vă spun, pentru că nu străduie Buga că o să vină mâine în ședința în plen cu contractarea medicamentelor și eu am să-i pun și dumnealui întrebări. Pentru că noi, de comun acord cu Prim-ministrul Vlad Filat, de comun acord cu domnul Hotineanu, ministrul sănătății în 2009 – 2010, am achitat 3,5 milioane datorii la Spitalul raional Cahul. Uitați-vă ce cifre – 3,5 milioane datorii. Era 1 milion 200 la serviciile comunale, 500 de mii -- la medicamente, 1 milion 200 erau la salarii. Și noi am ajuns în 2011 și trebuie să impunem cetățeanul să meargă de la Cahul la spital la Cantemir, la Leova sau la Chișinău.

Și, nu în ultimul rând, sîntem un stat, cetățeanul trebuie să fie apărat, este Legea cu privire la sănătate. Eu nu vă învinuiesc pe dumneavoastră nici cît e negru sub unghie, dar trebuie, la ziua de astăzi, să luăm măsurile de rigoare.

Am solicitat Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, vestitului Procuror General al Republicii Moldova, că în loc dînșii să se ocupe cu apărarea drepturilor cetățenilor, ei nu se ocupă de respectivul segment, dar umblă cu raider și alte chestiuni care e în detrimentul cetățeanului.

Și eu vreau să vă spun că situația este mai mult gravă decît o vedem noi, nu avem medici de familie. La Centrul Medicilor de Familie, eu am făcut analiza, noi avem aparatul respectiv de radiografologie din anul 1967.

Oameni buni,

Sîntem în secolul al XXI-lea. La așa raion cum este Cahul, cu populația de 124 mii de cetățeni, să mă scuzați. Dar trecem mai departe, la maternitate nu s-a făcut reparație. Noi, de comun acord cu dumneavoastră, am mers și am vizitat maternitatea. Să mă scuzați, femeile care trebuie să nască generația viitoare se spală în lighean, nu este apă caldă, nu sînt dușuri. Sălile de operație, dumneavoastră le-ați văzut, acoperiș nu-i. Și toți medicii spun: ce să facem? Ieșirea din situație care-i, domnule ministru?

Domnul Andrei Usatii:

Domnule deputat,

Eu vreau să vă fac explicație, ca să vorbim pe aceeași undă. Este vorba că patul este utilizat doar 227 de zile, avem 443 de paturi durata medie este mare, bolnavii nu se internează. Vă dau răspuns: de ce nu avem acoperiș? De ce nu avem maternitate? Ținem spații, ținem paturi, dar nu se utilizează, banii respectivi trebuiau să fie redirecționați în rezolvarea priorităților.

Și vreau să vă mai răspund la o întrebare. Spuneți că nu sînt bani ceva, acolo, foarte important. La sfîrșitul anului 2009, s-au procurat de 5 milioane de lei medicamente, cînd nu era necesar să se acumuleze ...rezervă sau în concentrație de medicamente. Banii trebuiau să fie utilizați în alte direcții. Este vorba iarăși de fondator, de consiliul raional.

În cazul acesta Ministerul Sănătății nu are bani pentru a face reparație la maternitate, la spital, noi dăm direcția, noi dăm politica, noi dăm strategia și controlul, de aceea și am avertizat, și astăzi am anunțat că situația în raionul Cahul cu managementul financiar al resurselor și capacităților existente este inefficient.

Domnul Ion Butmalai:

Domnule ministru,

Eu sînt de acord cu matala. Domnul Hotineanu, nu ajunge, pentru că eu mă întîlnesc zi de zi cu cetățenii și e o rușine foarte mare cînd la Centrul de planificare a familiei merg femei simple de la țară și dumneavoastră, știți, atunci am propus ca CNAM-ul să contracteze analizele simple. Vin femei simple de la țară și plătesc cîte 13 lei pentru analiză.

Și eu de ce vă spun toate chestiunile acestea, ca să cunoască societatea că noi, actuala guvernare, vrem radical să schimbăm mizeria în care ne aflăm. Și vreau să vă spun, la Centrul Medicilor de Familie în afară de asigurarea cu medicamente, noi nu avem medici de familie.

Noi, la oficiile medicilor de familie, nu avem edificii, edificiile nu stau la balanța Centului Medicilor de Familie, sînt la evidență și la balanța unor întreprinderi individuale, nu sînt luate la balanță. Și eu de aceea vreau ca noi, prin intermediul organelor statale de vîrf ale Republicii Moldova, să pornim treaba aceasta și banii care vin de la Casa Națională a Asigurării Medicale, să meargă direct, conform destinației.

Și, nu în ultimul timp, vreau să vă spun că la sate cetățenii cu asigurarea medicală, cu polițele de asigurare, vreau să vă spun că este o situație catastrofală. Cetățeanul este impus să dea mită, obligatoriu, te duci cu polița de asigurare și este o situație ieșită din comun.

De aceea, noi avem organe de control: inspectorat fiscal, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Procuratură ș. a. m. d.

Și vreau să vă mai spun, ultimul act, pentru că e strigător la cer. Dumneavoastră ați luat cunoștință, eu am și actul respectiv de verificare, 262 de cazuri nevalidate. Este actul de control. Noi îndreptăm actele de control la Procuratură. Procuratura doarme, Centrul pentru Combaterea Crimelor... nanul, finul, cumătrul, nepotul și nu știu cine.

Banii publici nu-s utilizați așa cum trebuie, dar o poliță de asigurare pentru un țaran, pentru un cetățean simplu costă foarte mult la ziua de astăzi.

Doamna Liliana Palihovici:

Domnule deputat,
Două minute au trecut.
Domnule ministru,
Aveți ceva de răspuns.

Domnul Andrei Usatfi:

Da, aş vrea să adaug doar câteva întrebări...

Domnul Ion Butmalai:

Şi, nu în ultimul rând, domnule ministru, eu îmi cer scuze, atitudinea consiliului raional, nesimțitii aceștia de comuniști, vreau să spun, să știe tot raionul Cahul, deputatul Gorilă deja de două ori scoate din ordinea de zi a consiliului raional a ședinței numirea medicului-șef, numirea șefului de la CMF care, legal, au câștigat concursul inițiat de Ministerul Sănătății.

Să cunoască lumea cine este împotriva cetățeanului, este Partidul Comuniștilor din Republica Moldova și vreau să vă spun că-s niște nesimțiti, îs niște rîsuri care-și bat joc de cetățeni și să vină domnul Gorilă mâine în Parlament să spună de ce la Frațiunea Partidului Comuniștilor retrace din ordinea de zi întrebările respective.

Este o rușine a națiunii și dînșii azi, cu părere de rău, la reformele în justiție, la reformele în organele de forță de drept fug, ies din sală, lunar primesc salariu și au adus cetățeanul Republicii Moldova la dezastru.

Case de cultură n-avem, oficii ale medicilor de familie nu avem, spitale nu avem, stadioane nu avem, tineretul se droghează prin secte și alte lucruri foarte nu bune.

De aceea, eu insist, de comun acord cu dumneavoastră, acum cât este încă cald afară, să schimbăm situația și, dacă este nevoie, să se implice și Guvernul, Cancelaria de Stat, pentru că persoanele care au câștigat concursul deja s-au adresat în instanța de judecată.

Este o rușine și este necesar...

Doamna Liliana Palihovici:

Domnule deputat,
Așteptați, vă rog, răspunsul.

Domnul Ion Butmalai:

Ca Consiliul raional Cahul, președintele raionului Avram Micinschii, care a fost ilegal ales în funcția de președinte...

Doamna Liliana Palihovici:

Domnule deputat,
Două minute, ați depășit Regulamentul.

Domnul Ion Butmalai: *(Nu vorbește la microfon)*

... nota informativă a dumneavoastră...

Doamna Liliana Palihovici:

Domnule ministru,
Vă rog, răspundeți.

Domnul Andrei Usatfi:

Da. Domnule deputat,

Aș vrea doar să vă zic că faptele sau situația pe care dumneavoastră ați descris-o am văzut-o întocmai cu dumneavoastră când am vizitat toate instituțiile.

Este un plan de acțiuni care se realizează împreună cu autoritățile publice locale și eu sînt sigur că, după ce vom finaliza instalarea în posturi a celor care au câștigat concursul pentru a ocupa aceste funcții de directori a două instituții-cheie în raionul Cahul, vom reuși împreună să ameliorăm situația privind repartizarea corectă a cadrelor, în utilizarea resurselor financiare și umane corect, axate spre rezultatele concrete ce țin de acces, calitate pentru populație, dar pentru aceasta necesită efortul comun, ca să reușim ca Consiliul raional din Cahul să includă în ordinea de zi instalarea persoanelor respective în posturi.

Noi, la rîndul nostru, deja am sesizat, am trimis scrisorile respective către procuratură, către consiliul raional și în judecată, pentru a lua măsurile de rigoare spre a îndeplini ceea ce prevede legea.

Doamna Liliana Palihovici:

Eu vreau să adaug suplimentar aici, pentru domnul deputat, că pe situația spitalului din Cahul, domnule deputat, a fost creată o comisie mixtă din reprezentanții Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și ai Serviciului de Control Financiar și Revizie.

Veți primi suplimentar informații pe acest caz.

Aveți dreptul la două întrebări, dar ați adresat vreo 5. Ultima întrebare.

Domnul Ion Butmalai:

Eu am dreptul la mai multe întrebări, pentru că mă doare sufletul...

Doamna Liliana Palihovici:

La două, în conformitate cu Regulamentul.

Domnul Ion Butmalai:

... situație creată...

Doamna Liliana Palihovici:

Am înțeles.

Domnul Ion Butmalai:

Și, cu certitudine, domnule ministru, inițiativa care vine de la dumneavoastră noi o susținem, toți deputații, ca medicii-șefi, medicii de la CMF, inclusiv deștepții ceea ce la CNAM să fie numiți după capacități profesionale.

Și este un lucru bun, dumneavoastră... inițiativa prin Guvern, la Parlament și noi o susținem, și vă dorim sănătate, căci sănătatea pentru cetățeni este lucrul principal.

Vă mulțumim, domnule ministru.

Domnul Andrei Usatfi:

Mulțumesc.

Doamna Liliana Palihovici:

Vă mulțumesc, domnule ministru.

Stimați colegi care mai sînteți în sală, acestea au fost răspunsurile la interpelări și acum, vă rog, întrebările pe care le aveți.

Microfonul nr.4.

Domnul Nae-Simion Pleșca – Frațiunea PLDM:

Întrebarea mea este adresată Secretarului General al Secretariatului Parlamentului și vreau ca, pentru joia următoare, să fiu informat oral, în plenul Parlamentului, cu privire la deplasările de serviciu efectuate în străinătate de către deputații în Parlamentul Republicii Moldova și funcționarii Secretariatului Parlamentului în perioada 2010 pînă în prezent cu următoarele precizări: destinația deplasării, scopul și oportunitatea deplasării, perioada de timp, evenimentul, rezultatele deplasării, cine nominalizează persoanele care pleacă în deplasările oficiale, de ce deseori se desemnează unele și aceleași persoane, de ce nu sînt informați președinții de comisii și membrii acesteia, precum și secretariatul comisiei despre invitațiile care parvin în Parlament referitor la participarea la diferite reuniuni, conferințe, seminare, traininguri, inclusiv pentru studierea, perfecționarea unei limbi străine; devizul de cheltuieli, cu indicarea sursei de acoperire a cheltuielilor respective.

Totodată, rog să-mi comunicați, Secretarul General și... am în vedere, de ce pînă în prezent nu mi s-a repartizat calculator?

Doamna Liliana Palihovici:

Alte întrebări nu sînt.

Stimați colegi,

Declar ședința închisă.

Următoarea ședință va fi mîine, vineri, 4 noiembrie, la ora 10.00.

La revedere.

Ședința s-a încheiat la ora 15.06.

*Stenograma a fost pregătită în Direcția
documentare parlamentară
a Secretariatului Parlamentului.*